

Suhtautuminen Aamulehden Särkänniemi-aiheisissa lehtijutuissa

Maisterintutkielma

Marianna Penttilä

Suomen kieli

Kielten laitos, Jyväskylän yliopisto

Huhtikuu 2015

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Marianna Penttilä	
Työn nimi – Title Suhtautuminen Aamulehden Särkänniemi-aiheisissa lehtijutuissa	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year Huhtikuu 2015	Sivumäärä – Number of pages 96 + liite
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkin Aamulehden Särkänniemi-aiheisissa lehtijutuissa ilmenevää suhtautumista kielellisen tekstianalyysin avulla suhtautumisen teoriaa hyödyntäen. Suhtautumisen teoria (<i>appraisal theory</i>) on systeemis-funktionaalisen kieliteorian piiriin kuuluva teoria, joka kategorisoi suhtautumista jakaen sen asennoitumiseen, moniäänisyyteen ja asteittaisuuteen. Asennoituminen jakautuu tunteisiin, inhimillisen toiminnan arvottamiseen ja asia-arvottamiseen. Olen rajannut Särkänniemi-aiheet lehtijutut ajallisesti ja aiheen mukaan vuoden 2013 lipputuoteuudistuksesta kertoviin ja vuoden 2014 delfinaariokeskustelusta kertoviin. Mukana aineistossa on uutisia, kolumneja, kommentteja ja pilapiirroksia.</p> <p>Lipputuoteuutisoinnissa keskitytään Särkänniemen arvottamiseen asiana: tuotteena, jolla on hinta. Särkänniemeä arvotetaan uutisoinnissa kalliiksi ja joustamattomaksi. Dialogia laajennetaan Särkänniemen toimitusjohtajan äänellä, ja lisäksi vastineina on muita ääniä, jotka kuuluvat esimerkiksi asiakkaille. Lipputuotekeskustelun loppupuolella arvottaminen muuttuu enemmän Särkänniemen arvottamiseksi inhimillisenä toimijana kyvykkyyden perusteella. Tällöin kalliiden lipputuotteiden sijaan aletaan puhua hinnoittelussa tapahtuneista virheistä, joiden taustalla on inhimillinen toiminta.</p> <p>Delfinaarion lakkauttamistavoitteista virinnyt keskustelu on lipputuotekeskustelua moniäänisempää, sillä siinä viitataan Särkänniemen ja kaupunginvaltuutettujen lisäksi monenlaisiin toimijoihin, kuten yhdistyksiin ja viranomaisiin. Keskustelussa Särkänniemeä arvotetaan lähinnä inhimillisenä toimijana, joka on delfiineistä vastuussa. Delfinaariokeskustelussa suhtautumisen kohteet jakautuvat paljon, ja myös esimerkiksi delfinaarion vastustajia arvotetaan kyvykkyyden perusteella, kun aihetta käsitellään komiikan keinoin. Oman näkökulmansa tutkimukseen tuo keskustelunaiheena olevien delfiinien arvottaminen, sillä niihin suhtaudutaan välillä inhimillisenä toimijana ja välillä tuotteena. Myös delfiinien inhimillistämisen perusteita käsitellään aineistossa, ja välillä inhimillistäminen nähdään koomisena.</p>	
Asiasanat – Keywords Särkänniemi, asenteet, tunteet, arvottaminen, modaalisuus	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, suomen kielen oppiaine	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SUHTAUTUMISEN TEORIA	4
2.1 Systeemis-funktionaalinen kielikäsitys	4
2.2 Suhtautumisen ilmaiseminen	6
2.3 Asennoituminen	8
2.3.1 Tunteet	9
2.3.2 Inhimillisen toiminnan arvottaminen	10
2.3.3 Asia-arvottaminen	12
2.3.4 Jaottelun haasteet	14
2.4 Sitoutuminen	15
2.5 Asteittäisyys	17
3 SÄRKÄNNIEMI-AIHEISTEN LEHTIJUTTujen ANALYSOINTI	19
3.1 Särkänniemi uutisaiheena	19
3.2 Lehtijutut analyysin kohteena	21
4 SUHTAUTUMINEN LIPPUTUOTEUUTISOINNISSA	24
4.1 Lipputuotekeskustelun äänet ja modaalisuus	24
4.2 Särkänniemeen kohdistuvat asenteet	31
4.2.1 Särkänniemi tuotteena	31
4.2.2 Särkänniemi ihmisinä	39
4.3 Johtopäätökset	42
5 SUHTAUTUMINEN DELFINAARIOKESKUSTELUSSA	46
5.1 Delfinaariokeskustelun äänet ja modaalisuus	46
5.2 Asenteet delfinaariokeskustelussa	56
5.2.1 Särkänniemi eettisesti vastuullisena toimijana	57
5.2.2 Onko delfiini inhimillinen toimija?	61
5.2.3 Asenteiden monipuoliset kohteet	74
5.3 Johtopäätökset	85
6 PÄÄTÄNTÖ	90
LÄHTEET	93
LIITE	

KUVIOT

Kuvio 1. Suhtautumisen teorian perusrunko.	8
Kuvio 2. Tunteiden jaottelu.	9

TAULUKOT

Taulukko 1. Inhimillisen toiminnan arvottaminen.	11
Taulukko 2. Asioiden arvottaminen.	13
Taulukko 3. Tunteet Särkänniemen hinnoitteluun liittyvissä lehtijutuissa.	43
Taulukko 4. Tunteet delfinaarioon liittyvissä lehtijutuissa.	87

1 JOHDANTO

Maailman kuvaaminen teksteissä on mahdollista sekä subjektiivisesti että objektiivisesti. Subjektiivisia keinoja käytettäessä tekstissä tehdään tulkintoja ja asioista voidaan olla esimerkiksi varmoja tai epävarmoja. Tällöin myös tekijän ääni on näkyvässä. Objektiivisin keinoin taas rakennetaan faktuaalista kuvausta, jossa asian varmuuteen tai totuudellisuuteen ei oteta kantaa. Objektiivisessä tekstissä myöskään tekijän ääni ei ole näkyvässä. (Iedema, Feez & White 1994: 204.) Länsimaiseen uutisjournalismiin kuuluu objektiivisuuden eli neutraaliuden ihanne (Kuutti 2012, s.v. *uutinen, objektiivinen joukkoviestintä*). Julkisen sanan neuvosto (JSN 2015) julkaisee ja tulkitsee journalistin ohjeita, joissa muun muassa velvoitetaan journalisteja pyrkimään totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen ja tietojen tarkastamiseen. Yleisöllä on Julkisen sanan neuvoston mukaan oltava mahdollisuus erottaa tosiasiat mielipiteistä. Lisäksi piilomainontaa on vältettävä ja ilmoitusten ja toimituksellisen aineiston raja on pidettävä selvänä. (JSN 2015.)

Kaikki juttutyypit eivät suinkaan ole luonteeltaan objektiivisia, vaan esimerkiksi pääkirjoitukset ovat teksteinä subjektiivisia, joten niiden kirjoittajalla on paljon valinnanvaraa ja vapauksia itsensä ilmaisuun (Katajamäki 2006: 97). Kolumnit ovat pääkirjoitusten tapaan subjektiivisia tekstejä, ja niissä henkilökohtaisuutta korostetaan yleensä sillä, että kirjoittajan kuva on jutun yhteydessä. Vapaudella on tietenkin rajansa myös subjektiivisissa lehtiteksteissä, sillä niitäkin sitovat sosiaalisesti muodostuneet tekstilajikäytännöt: lehtitekstien tapauksessa juttujen muotoa, ulkoasua ja sisältöä määrittelevät käytännöt ovat syntyneet journalistisessa kulttuurissa (mts. 98). Joukkoviestinnän avulla tuotetaan institutionaalisia tekstilajeja, joiden tuottamisen ja kuluttamisen käytännöt ovat varsin vakiintuneita (Fairclough 1997: 68). Objektiivisestään keinot eivät tietenkään tuota täydellisen objektiivista tekstiä, sillä asioiden representointi esimerkiksi sanomalehdessä on aina valintojen tekemistä. Representoija päättää esimerkiksi, mitä hän sisällyttää kuvaukseen ja mitä jättää siitä pois sekä mitä asettaa tekstissä ensisijaiseksi ja mitä toissijaiseksi. (Mts. 13.)

Maisterintutkielmassani tutkin suhtautumisen ilmenemistä sanomalehden toimitetuissa teksteissä. Tutkin uutisointia Aamulehdessä, joka on Suomen kolmanneksi suurilevikkisin sanomalehti ja pirkanmaalainen valtamedia (Sanomalehtien liitto 2015). Tarkka tutkimusaiheeni on Aamulehdessä ilmenevä suhtautuminen Tampereen Särkänniemi Oy:hyn, joka on keskisuuri tamperelainen huvi- ja elämyspuistoalan yritys. Analysoin Aamulehden Särkänniemi-aiheisten uutisten, kolumnien ja pääkirjoitusten evaluoivia piirteitä tekstintutkimuksen

menetelmin. Pyrin muodostamaan kuvan siitä, kuinka yritykseen Aamulehdessä suhtaudutaan, keitä suhtautujat ovat ja mitä muita kohteita suhtautumisella on. Teoriataustan tutkimukselle muodostaa systeemis-funktionaalisen kieliopin piiriin kuuluva suhtautumisen teoria, jonka kehittäjiä ovat Martin ja White (2005). Suhtautumisen teoriassa kiinnostuksen kohteena ovat niin teksteissä näkyvät äänet ja niiden ilmaisema modaalisuus sekä asteittaisuus kuin ilmaistut asenteetkin. Ne on suhtautumisen teoriassa jaoteltu tunteisiin, inhimillisen toiminnan arvottamiseen ja asia-arvottamiseen. (Mt.)

Tutkimuksessani pyrin vastaamaan kysymyksiin, (1) miten Aamulehden Särkänniemi-aiheisissa lehtijutuissa ilmenee asennoituminen Särkänniemeä kohtaan yrityksenä sekä (2) mitä muita asennoitumisen kohteita jutuissa on ja millaisia ovat niihin kohdistuvat asenteet. Olen kiinnostunut myös siitä, (3) kenen suhtautumista jutuissa ilmaistaan, sekä siitä, (4) miten yksittäiset julkiset puheenaiheet vaikuttavat suhtautumiseen. Analysoin Aamulehdessä aikavälillä keväästä 2013 syksyyn 2014 julkaistuja lehtijuttuja. Aineiston julkaisuajankohdat painottuvat kesiiin, koska huvi- ja elämyspuistoalasta kirjoitetaan alan kausiluonteisuuden vuoksi eniten kesäisin.

Teen tutkimukseni kielellisen tekstianalyysin keinoin suhtautumisen teoriaa analyysissa hyödyntäen. Aineistoni olen saanut Särkänniemeltä. Aineisto on rajattu uutisaiheiden mukaan vuoden 2013 lipputuoteuudistusta ja vuoden 2014 delfinaariokeskustelua käsitteleviin lehtijuttuihin. Lipputuote- ja delfinaariokeskustelu toimivat tutkimuksessa tapausesimerkkeinä yksittäisistä julkisista puheenaiheista. Lipputuoteuudistuksessa Särkänniemi poisti yksittäisliput myynnistä kesäkauden 2013 ajaksi kokonaan ja sai hinnoittelun joustamattomuudesta ja hintojen korkeudesta osakseen runsaasti negatiivista julkisuutta. Delfinaario nousi puheenaiheeksi keväällä 2014, kun kaupunginvaltuutettu Juhana Suoniemi ja kuusitoista muuta allekirjoittajaa tekivät Tampereen kaupunginvaltuustolle valtuustoaloitteen, jossa toivottiin Särkänniemen delfinaarion lakkauttamista, koska delfiinien pitäminen altaassa koettiin epäeettiseksi (Tampereen kaupunki 2014).

Selvitän tutkimuksessa, millaisia evaluoivia ilmauksia objektiiviseksi tarkoitettu uutistekstistä voi erotella ja ovatko ne linjassa sen kanssa, mitä yrityksestä kirjoitetaan tarkoituksellisesti suhtautumista ilmaisevissa kirjoituksissa, kuten kolumneissa. Tutkimus toimii puheenvuorona keskustelussa, jossa käsitellään journalistien riippumattomuutta ja lehtien objektiivisuutta. Lehtiteksteissä esiintyvän suhtautumisen tutkiminen on yhteiskunnallisesti relevanttia muun muassa siksi, että lehdillä on valtaa vaikuttaa yritysten myyntiin: jos joku yritys saa kärkimedioissa ilmaista mainostilaa ja toista arvostellaan hyvin kriittisesti, se voi

näkyä yritysten tuloksissa. Tutkimus voi herättää kiinnostusta paitsi tutkittujen organisaatioiden (Särkänniemi ja Aamulehti) piirissä, myös tutkimuksen sivuamilla toimialoilla ylipäätään.

Tutkimukseni jakautuu kuuteen lukuun. Toisessa luvussa esittelen tutkimuksen teoriataustan. Lähestyn suhtautumisen teoriaa systeemis-funktionaalisen kielikäsitteilyn kautta ja keskityn suhtautumisen teoriassa tarkimmin asennoitumisen systeemiin. Käsittelen kuitenkin myös moniäänisyyden ja asteittaisuuden systeemit. Kolmannessa luvussa käsittelen tarkemmin aineistorajausta ja analyysissä käyttämäni metodia. Sivuan myös hieman aineistorajauksen keskustelunaiheiden yhteiskunnallisia syitä, kuten tekijöitä delfinaariokeskustelun taustalla. Neljännessä luvussa analysoin vuoden 2013 lipputuoteuudistuksesta kertovat lehtijutut ja viidennessä vuoden 2014 delfinaariokeskustelusta kertovat lehtijutut. Kummankin analyysiluvun lopussa esitän myös johtopäätökset. Päätäntöluvussa summaan johtopäätökset ja esitän tulosten sovellutusmahdollisuuksia. Käsittelen myös tutkimuksen onnistumista ja jatkotutkimusaiheita.

2 SUHTAUTUMISEN TEORIA

Asennoituvaa ja affektista kielenkäyttöä on kielitieteessä lähestytty monesta eri näkökulmasta (ks. esim. Hunston & Thompson 2000, VISK § 1707). Pääasiallisen teoriataustan tähän tutkimukseen tarjoaa J. R. Martinin ja P. R. R. Whiten luoma suhtautumisen teoria (*appraisal theory*), jonka juuret ovat systeemis-funktionaalissa kielitieteessä. Tässä luvussa esittelen ensin lyhyesti systeemis-funktionaalisen kielitieteen perusajatuksia kielestä keskittyen teorian holistisuuteen ja metafunktoihin. Seuraavissa alaluvuissa perehdyn tarkemmin suhtautumisen teorian lähtökohtiin ja suhtautumisen resursseihin eli asenteeseen, sitoutumiseen ja asteittaisuuteen.

2.1 Systeemis-funktionaalinen kielikäsitys

Suhtautumisen teoria pohjautuu systeemis-funktionaaliseen kielitieteeseen, jonka kehittäjä on M. A. K. Halliday. Sen lähtökohtana on näkemys, että ihminen on toimija sosiaalisessa yhteisössä ja kieli on sosiaalinen resurssi. Kieli nähdään toimintana sen sijaan, että siihen suhtaututtaisiin vain tietämisenä tai muuten mentaalisenä ilmiönä. (Luukka 2002: 89.) Halliday ei kuitenkaan kiellä, etteikö kielellä olisi myös käytännöstä erillinen teoriataso (vrt. Saussuren *langue-parole*), vaan nimittää sitä kielen merkityspotentialiksi, joka on kulttuurisesti rakennut merkityssysteemi. Kielen käyttäminen on siis valintojen tekemistä tuosta merkityspotentialista. (Mas. 97.)

Hallidayn (1997: 5) käsityksen mukaan kieli on *kattava, tuhlaileva, epämääräinen, ei-autonominen ja varioiva*. Kattavuus tarkoittaa, että kieli rakentaa koko kokemusmaailmamme ja mahdollistaa kaikki vuorovaikutusprosessimme. Tuhlailevuus tarkoittaa, että kieli tarjoaa samanaikaisesti useita merkitysvalintoja, ja epämääräisyys tarkoittaa sitä, että nuo merkitysvalinnat eivät ole tarkkarajaisia vaan pakottavat kielenkäyttäjän kompromisseihin. Ei-autonomisuus tarkoittaa, että kieli ei myöskään ole itsenäinen vaan kantaa mukanaan historiaa ja kulttuuria, jonka tuote se on. Varioivuus taas tarkoittaa, että kieli on kontekstisidonnainen ja vaihtelee tilanteesta ja puhujasta riippuen. (Mp.; Luukka 2002: 99–100.)

Systeemis-funktionaalisen kieliteorian peruselementit ovat konteksti, teksti ja systeemi, ja teoria kuvaa näiden ilmiöiden yhteiselämää. Halliday jakaa (tilanne)kontekstin edelleen *alaan* eli toimintaan, jonka osana teksti on, *osallistujaroleihin* eli tilanteen sosiaalisiin rooleihin sekä *ilmenemismuotoon* eli kielen toimintaan ja lajiin tilanteessa. Konteksti sisältää siis

sen, mitä tapahtuu, ketkä siihen osallistuvat ja miten kieli toimii tilanteessa. (Luukka 2002: 135–136, 149.) Kielen perusyksikkö on teoriassa – esimerkiksi sanan tai lauseen sijasta – kokonainen teksti, joka on itsenäinen, puhuttu tai kirjoitettu kokonaisuus, jonka pituus vaihtelee ja joka ilmentää kielisysteemiä ja kontekstia (Luukka 2002: 90, 94, 98; Shore 2012a: 137).

Systeemis-funktionaalisen teorian nimessä esiintyvä systeemi tarkoittaa sitä vaihtoehtojen verkostomaista joukkoa, joka kielenkäyttäjällä on tietyissä tilanteissa valittavissa: systeemillä kuvataan kielen osasten paradigmaattisia suhteita, eli se on ikään kuin kielioppi (Luukka 2002: 96, 107; Shore 2012a: 139–140). Funktionaalisuus teorian nimessä tarkoittaa sitä, että kieltä tarkastellaan ensisijaisesti tekoina ja merkityksiä rakentavina toimintoina. Kieltä kuvataan sen käyttöyhteyksissä, ja kielen systeemi on rakentunut niiden funktioiden varaan, joita täyttämään kieli on sosiaalisissa tilanteissa kehittynyt. (Luukka 2002: 101–102.)

Halliday näkee kielisysteemillä kolme funktionaalista perustehtävää, niin sanottua meta-funktiota, joiden avulla kielisysteemiä voi selittää ja ymmärtää: Ideationaalinen (myös representatiivinen) funktio jäsentää ihmisen kokemusta maailmasta mahdollistaen maailman konstruktion, nimeämisen ja kuvauksen. Interpersonaalinen (myös intersubjektiivinen) funktio mahdollistaa vuorovaikutuksen, kuten mielipiteiden, tunteiden ja asenteiden ilmaisemisen sekä vuorovaikutuksen roolien luomisen ja itseilmaisun. Ideationaalinen ja interpersonaalinen meta-funktio synnyttävät ulkomaailmaan kohdistuessaan kolmannen, tekstuaalisen funktion, joka mahdollistaa koherentin tekstin luomisen. (Halliday 1973; Shore 2012a: 146–147.) Jokainen teksti kuitenkin sisältää kaikki kolme meta-funktiota, eli tekstiä ei ole ilman tieto- ja uskomusjärjestelmiä sekä sosiaalisia suhteita ja identiteettejä (Fairclough 1997: 80).

Systeemis-funktionaalisen kieliteorian perustana ovat toiminnallisuus ja semanttisuus muodollisuuden ja syntaksin sijaan (Halliday 2003: 433). Kokonaisvaltainen ja käyttäjäorientoitunut teoria pyrkii ottamaan huomioon kaikki mahdolliset tekijät, jotka merkityksiä rakentavat, ja teoriana sitä voidaan pitää tuhlailevana (Shore 2012a: 156–157). Luukka (2002: 90) kuvaileekin, että teoria häivyttää raja-aidat semantiikan, pragmatiikan, retoriikan, sosiolingvistiikan, leksikon ja kieliopin väliltä luoden mallin, johon kaikki on rakennettuna sisään.

Hallidayn kielitiede ei ole vain kielen systeemin kuvausta vaan tapa tehdä politiikkaa ja vaikuttaa asioihin, eli se soveltuu hyvin myös soveltavaan ja yhteiskunnallisesti relevanttiin tutkimukseen (Luukka 2002: 110). Nimenomaan yhteiskunnallinen vaikuttaminen on tässä tutkimuksessa tärkeässä osassa, ja sen vuoksi systeemis-funktionaalisen kieliteorian käyttäminen tutkimuksen pohjana on perusteltua.

2.2 Suhtautumisen ilmaiseminen

Suhtautumisen teoria toimii systeemis-funktionaalisen kieliteorian interpersonaalaisella tasolla, ja sen mukaan kaikki kielenkäyttö ilmaisee jollain tapaa asenteellisuutta (Martin & White 2005: 1, 92). Teoria tarjoaa työkalut sellaisten kielellisten resurssien löytämiseen, joilla kielenkäytössä ilmaistaan suhtautumista, kuten arvoja, tunteita ja mielipiteitä. Suhtautumisen teoria on kiinnostunut erityisesti siitä retorisesta vaikutuksesta, joka tekstistä välittyy kokonaisuutena, sekä keinoista, joilla lukijaa ohjataan olemaan tekstin kanssa samaa mieltä. (Juvonen 2007: 431.) Teoria on suhtautumisen jaottelussa hyvin pikkutarkka, ja se on saanut myös kritiikkiä siitä, että sen hyödyntäminen analyysissa on työlästä (Mikkonen 2010: 68, Juvonen 2007: 434). Suomenkielistä suhtautumisen teoriaa hyödyntävää tutkimusta on tehty toistaiseksi varsin vähän (kuitenkin esim. Katajamäki 2006 ja 2007; Mikkonen 2010; Juvonen 2014).

Martin (2000: 145) määrittelee suhtautumisen (*appraisal*) niiksi semanttisiksi resursseiksi, joilla tuodaan ilmi tunteita, arvioita ja arvoja, sekä resursseiksi, joilla näihin ilmauksiin sitoudutaan ja niitä vahvistetaan. Hunston ja Thompson (2000: 5) määrittelevät evaluoinnin (*evaluation*) vastaavasti laajaksi kattokäsitteeksi, jolla tuodaan ilmi puhujan tai kirjoittajan asennoitumista jotakin kohtaan, näkökulmaa tai tunteita liittyen puheenaiheena oleviin kokonaisuuksiin tai väitteisiin. Molemmissa määritelmässä tavoitteena on käsitteen kaikenkattavuus: suhtautuminen sisältää kaiken sellaisen kielenkäytön, joka tuo ilmi kielenkäyttäjän subjektiivista maailmaa tai mitään, mistä voi olla jotain mieltä. Voidaan puhua myös asennoitumisesta (*stancetaking*), joka tarkoittaa kannan ottamista suhteessa käsitellyn asian muotoon tai sisältöön (Jaffe 2009: 3). Määritelmä ei ole yhtä kattava kuin suhtautumisen ja evaluoinnin määritelmät, ja siinä olennaisena osana on asennoituminen toimintana, mutta sekin voidaan nähdä suhtautumiseen liittyvänä yleiskäsitteenä, jota voidaan purkaa edelleen osiin.

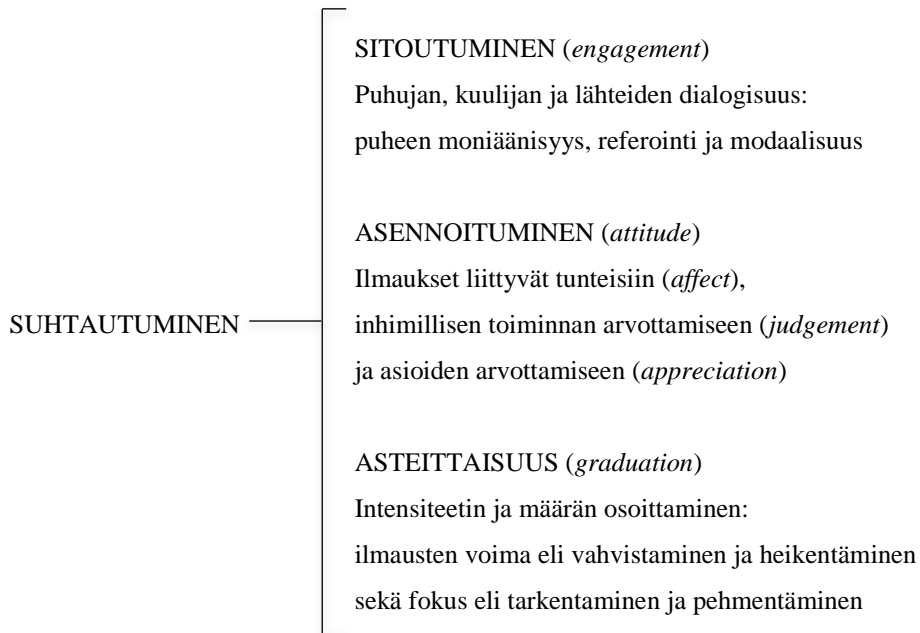
Eri teorioissa ja kielissä kaikki suhtautumiseen liittyvät käsitteet eivät ole täysin vertailukelpoisia, vaan käsitteitä määritellään osittain ristiin toinen toistensa pohjalta. Esimerkiksi suhtautumisen teoriassa käytetään myös evaluoinnin käsitettä: teoria linjaa, että suhtautumisen systeemeillä tuodaan ilmi tekstien evaluoivia tulkintoja (Martin & White 2005: 210). Toisena esimerkkinä suhtautumisen teoriassa sana affekti (*affect*) on alakäsite, joka tarkoittaa semanttista resurssia, jolla ilmaistaan tunteita (Martin 2000: 148, ks. kuvio 1). Iso suomen kielioppi (VISK § 1707) puolestaan määrittelee affektiset ilmaukset kaikiksi sellaisiksi konventionaalistuneiksi konstruktioksi, joilla osoitetaan suhtautumista tai asennoitumista puheenaihetta kohtaan, eli affektisuus käsitetään synonyymiseksi muiden kattavien suhtautu-

miskäsitteiden kanssa. Tässä tutkimuksessa käytetään kumpaakin käsitettä, ja onkin tärkeää tiedostaa sanojen affekti (tunne) ja affektinen (suhtautumista ilmaiseva) ero. Käsitteiden määrittelyn erilaisuus ei tietenkään tarkoita, että suhtautumisen teoria olisi jotenkin erillään muusta evaluoivasta kielentutkimuksesta, vaan Martin ja White (2005: 38–40) toteavat itse Huns-tonin ja Thompsonin (2000) tarjoavan parhaan läpileikkauksen evaluoivaan kielentutkimukseen yleensä. Lisäksi he toteavat, että suhtautumisen teorian lähin vertailukohta on asenteen (*stance*) käsite (esim. Jaffe 2009; Conrad & Biber 2000).

Suhtautumisen teorian käsitteistö on kehitetty englanninkielisen tekstianalyysin pohjaksi, joten ilmausten kielikohtaisissa merkityksissä olevat vivahte-erot on tärkeä huomioida, kun teoriaa sovelletaan suomenkieliseen tekstintutkimukseen. On esimerkiksi tärkeää nähdä, mikä ero on sanoilla *arvottava* ja *arvioiva*: Katajamäen (2006: 102–103) mukaan arvottaminen tapahtuu aina jollain tapaa hyvän ja huonon, positiivisen ja negatiivisen akselilla, kun taas arvioinnissa tämä ei ole välttämätöntä. Esimerkiksi sana *pieni* on yleensä sanana vain arvioiva, mutta toisinaan se voidaan tulkita myös arvottavaksi, mikäli tekstiyhteydestä muodostuu se käsitys, että pieni tarkoittaa esimerkiksi liian pientä, epäsuhtaista tai muulla tavoin pienutensa vuoksi huonoa.

Eräs suhtautumisen resursseista on prosodia. Kirjoitetussa kielessä se tarkoittaa sitä, että tekstissä ensin tulevat sanat ja tekstuaaliset valinnat ikään kuin värjäävät myöhempää tekstiä, jolloin arvottavasti latautuneet ilmaukset yhdessä kohdassa saavat koko myöhemmän tekstin vaikuttamaan vastaavasti latautuneelta (Martin & White 2005: 18–25). Esimerkiksi sanoma-lehti uutisessa isolla painettuun otsikkoon, ingressiin ja myös leipätekstin alkuun valitut ilmaukset heijastuvat koko myöhempään tekstiin, vaikka niitä vastaavia tulkintoja ei olisikaan mahdollista tehdä enää uutisen loppupuolelta (Shore 2012b: 177).

Suhtautumisen teoria pilkkoo suhtautumisen resursseja pienempiin alueisiin. Ensimmäisellä tasolla suhtautuminen pitää sisällään sitoutumisen (*engagement*), asennoitumisen (*attitude*) ja asteittaisuuden (*graduation*) (Martin & White 2005: 38, suom. Juvonen 2007: 432). Kuviossa 1 teorian runkoa kuvataan Martinin ja Whiten (mts. 35–38) sekä oman kuvionsa tehneen Mikkosen (2010: 66) pohjalta.



Kuvio 1. Suhtautumisen teorian perusrunko.

Sitoutuminen liittyy tekstin puhujan tai kirjoittajan ja lukijan tai kuulijan dialogiseen aseointiin, ja sen analyysissä keskitytään esimerkiksi referoinnin ja modaalisuuden ilmiöihin. Asennoituminen jakautuu edelleen tunteiden analysointiin, ihmisten arvottamiseen ja asioiden arvottamiseen, ja sen analysointi keskittyy erityisesti evaluoivaan sanastoon. Asteittäisyys jakautuu voimakkuuden ja tarkkuuden analysointiin, eli sillä kuvataan ilmausten vahvuutta ja tarkennuksia ja pehmennyksiä. (Martin & White 2005: 38; VISK § 1551.) Seuraavissa alaluvuissa perehdyn tarkemmin näihin kolmeen suhtautumisresurssiin. Esimerkit olen soveltuvilta osin poiminut aineistostani, Aamulehden Särkänniemi-aiheisista lehtijutuista. Suurinta osaa esimerkeistä käsitelen tarkemmin analyysiluvuissa, mutta muutama aineisto-esimerkki jää analyysin ulkopuolelle.

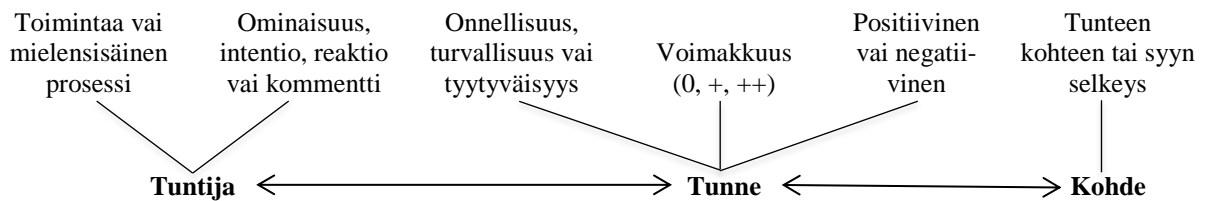
2.3 Asennoituminen

Asenne nähdään arkisessa kielenkäytössä ehkä ensisijaisena suhtautumisen resurssina. Sen piiriin kuuluvat tunteiden ja arvottamisen systeemit. Käsitelen tunteet, asia-arvottamisen ja inhimillisen toiminnan arvottamisen suhtautumisen teorian jaottelun mukaisesti keskenään erillisinä, vaikka käytännön suhtautumisessa systeemit usein nivoutuvatkin toisiinsa: sekä asioiden että ihmisten arvottaminen pitää usein mukanaan tunteita, eikä aina ole selvää, onko kyse asian vai ihmisen arvottamisesta (Martin 2000: 145–147). Asennoitumiseen liittyvälle sanastolle on tyypillistä, että sanoilla on joko positiivinen tai negatiivinen konnotaatio, joskin

sanojen konventionaalistuneiden merkitysten varaan voidaan esimerkiksi huumorin nojalla rakentaa myös vastakkaisia merkityksiä (esim. Katajamäki 2006: 100).

2.3.1 Tunteet

Tunteiden eli emootioiden ilmaisemisen käsite on suhtautumisen teoriassa affekti (*affect*). Tunteita on monenlaisia, ja analysoitaessa niitä jaotellaan kuudella eri tavalla. Ensinnäkin affekti voidaan ilmaista ominaisuutena, kuten epiteettinä tai attribuuttina (*Mauri Kunnas on tyytyväinen ja tyytyväinen Mauri Kunnas*), reaktiona (*perheet harmittelivat hintoja*) tai kommenttina (*se on **siinä mielessä harmi**, että taloudellinen tulos oli tarkoitus käyttää seuraaviin investointeihin*), tai se voi olla yhteydessä intentioihin (*Katarina – – haluaa päästä Trombin kyytiin*). Voidaan myös jaotella, onko tunne kuvattu mielensisäisenä prosessina vai toimintana (*olemme kaikki hirveän **surullisia** verrattuna muotoon meitä **itkettää***). (Martin & White 2005: 45–48.)



Kuvio 2. Tunteiden jaottelu.

Tunteet voidaan jaotella myös jatkumoilla esimerkiksi positiivisuuden tai negatiivisuuden perusteella sekä voimakkuuden mukaan (*en pidä – inhoan – vihaan*) (Martin & White 2005: 46–48). Yksi keino on myös määritellä, liittyvätkö tunteet onnellisuuteen ja muihin syviin ilon ja surun tunteisiin (*un/happiness*), varmuuteen eli sosiaaliseen arvostukseen ja hyvinvointiin (*in/security*) vai tyytyväisyyteen eli tavoitteiden saavuttamiseen (*dis/satisfaction*) (mts. 49; Martin 2000: 150–152). Analyysissa voi myös nostaa esiin, onko tunteen syy tai kohde selvästi luettavissa tekstistä vai jääkö se piiloon (Martin & White 2005: 47). Kuviossa 2 olen kuvannut tunteiden jaottelua osin Luukan (2013) luentoaineiston pohjalta. Olen itse jaotellut Martinin ja Whiten kuusi analyysityökalua kuvioon sen mukaan, liittyvätkö ne ensisijaisesti tuntijaan, tunteeseen vai tunteiden syyhyn tai kohteeseen.

2.3.2 Inhimillisen toiminnan arvottaminen

Arvottamalla inhimillistä toimintaa ilmaistaan asenteita ihmisiä ja inhimillistä toimintaa kohtaan. Inhimillisen toiminnan arvottaminen (*judgement*) olisi mahdollista kääntää myös tuomaroinniksi. Martin ja White (2005: 52–53; Martin 2000: 155–156) jakavat ihmisten arvottamisen kahtia sosiaaliseen arvontaan (*social esteem*) ja sosiaaliseen hyväksyntään (*social sanction*). Arvonanto voidaan jakaa kolmeen osaan: se liittyy arvioidun henkilön normaaliuteen (*normality*), kyvykkyyteen (*capacity*) sekä määrätietoisuuteen (*tenacity*). Hyväksyntään taas kuuluvat uskottavuus (*veracity*) ja säädyllisyys (*propriety*). Ihmisten ja laajemmin kaiken inhimillisen toiminnan arvottamisessa on siis kyse sosiaalisista ja kulttuurisista arvoista: kuinka ihmisen on suotavaa ja arvostettavaa käyttäytyä ja millaiset säännöt toimintaa ohjaavat. (Martin & White 2005: 45, 52–53; Mikkonen 2010: 72.)

Sosiaalista arvontaa kohdataan usein puhutussa ympäristössä ystävien, kollegoiden ja perheen kesken, ja se ilmenee keskusteluissa, tarinoissa ja juoruissa. Normaaliutta arvotettaessa tuodaan ilmi, kuinka tavallinen tai erityinen joku on, kyvykkyys liittyy kaikenlaisen suorittamiseen, kuten voimaan, taitavuuteen ja älyyn, ja määrätietoisuus liitetään ihmisen henkiseen puoleen, kuten rohkeuteen ja sisukkuuteen. (Martin & White 2005: 53; Mikkonen 2010: 72–73.) Hyväksyntä puolestaan yhdistyy tavallisesti enemmän kirjoitettuun kulttuuriin, kuten lakeihin, sääntöihin ja käyttäytymiskoodeihin. Totuudellisuuden arvottaminen sisältää rehellisyyden ja uskottavuuden aspektit ja säädyllisyys etiikan ja moraalin (Martin & White 2005: 53; Mikkonen 2010: 73). Martin ja White (2005) toteavat, että arvontaan liittyvät asenteet yhdistyvät negatiivisista asioista puhuttaessa anteeksiannettaviin synteihin ja hyväksyntään liittyvät asiat nk. kuolemansynteihin. Maallisemmin selitettynä arvontaan liittyvät ongelmat voivat johtaa ongelmista kärsivän henkilön terapeutin pakeille ja hyväksyntään liittyvät ongelmat vankilaan. (Mts. 52–53.)

Taulukkoon 1 on tiivistetty inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikko Mikkosen (2010: 74) sekä Martinin ja Whiten (2005: 53) pohjalta. Taulukkoon listatut adjektiivit ovat esimerkkejä epiteeteistä, joilla inhimillistä arvottamista toteutetaan. Suurimman osan esimerkeistä analysoin paremmin ja yhteydessä kontekstiinsa myöhemmin analyysiluvuissa. Käsitteiden ne tässä kuitenkin lyhyesti. Olen myös kirjannut taulukkoon esimerkkien perään hakasulkeisiin, kuka esimerkissä arvottaa mitäkin ja onko arvottaminen positiivista (+) vai negatiivista (–). Sosiaalisen arvonnannon piiriin kuuluva normaaliudesta annettu esimerkki on moniäänisyytensä vuoksi haastava, mutta alkuperäinen, käytetyssä esimerkissä väärinkäsitykseksi siiteerattu arvio delfiinien *onnellisuudesta* liittyy positiiviseen normaaliuteen. Elollisen olennon

onnellisuus on siis tavoiteltu, normaali tila. Tällaisessa arvottamisessa delfiini on suhtautumisen teorian piirissä nähtävä inhimillisenä toimijana, jonka toimintaa voi arvottaa sosiaalisiin perusteisiin. Sosiaalisen arvonannon piiriin kuuluva kyvykkyys jakautuu edelleen henkiseen ja fyysiseen kyvykkyYTEEN, ja taulukon aineistoesimerkissä Dudok van Heeliä arvotetaan tämän henkisen kyvykkyYden ja osaamisen perusteella positiivisesti latautuneella ilmauksella (*joh-tava*) *asiantuntija*. Sosiaalisen arvonannon piiriin kuuluvan määrätietoisuuden arvottamista tapahtuu taulukon kolmannessa esimerkissä, jossa erästä Ravintola Näsinneulan työntekijää arvotetaan negatiivisesti *harkitseamattoksi*, koska tämä on pyytännyt lastaan ravintolasalissa imettäneitä asiakasta poistumaan. Määrätietoisuuden käsite sisältää myös toiminnan järkeyden ja harkitsevuuden.

Taulukko 1. Inhimillisen toiminnan arvottaminen.

Inhimillisen toiminnan arvottaminen		Positiivinen arvottaminen	Negatiivinen arvottaminen	Aineistoesimerkki
Sosiaalinen arvonanto	Normaalius	onnekas, hurmaava, luonnollinen, normaali jne.	onneton, outo, arvaamaton, epävakaa jne.	<i>On yleinen väärinkäsitys, että luonnossa elävä delfiini olisi "onnellinen"</i> [alkuperäisessä arvioissa ihmiset luonnossa eläviä delfiinejä (tässä inhimillinen toimija), +; tässä tekstissä kyseenalaistetaan]. (AL 13.7.2014.)
	Kyvykkyys (henkinen ja fyysinen)	älykäs, taitava, asiantunteva jne.	tyhmä, neuroottinen, lapsellinen jne.	<i>Dudok van Heel oli Euroopan joh-tava delfiniasiantuntija</i> [van Heelin osaamista, +]. (AL 13.7.2014.)
		voimakas, terve, tarmokas jne.	heikko, hidas, sairas jne.	
Määrätietoisuus	rohkea, varovainen, lojaali, joustava jne.	kärsimätön, arka, hätäinen, harkitsematon jne.	<i>Ei tätä järjestetty Näsinneulaa tai Särkänniemeä vastaan, koska kyse oli vain yhden harkitseamattoman työntekijän toiminnasta</i> [imetysmielenosoituksen järjestänyt äiti Näsinneulan työntekijää, -]. (AL 12.8.2013.)	
Sosiaalinen hyväksyntä	Uskottavuus	totuudellinen, rehellinen, uskottava, suora jne.	epärehellinen, valehteleva, manipuloiva jne.	<i>Ihmiset ovat silti epäileväisiä. – Tuli sellaista palautetta, että nyt ne varmaan nostaa kaikki muut hinnat pilviin.</i> [Asiakkaat Särkänniemen oletettua, implisiittistä epäluotettavuutta, -]. (AL 2.1.2014.)
	Säädyllyisyys	hyvä, eettinen, reilu, kiltti, välittävä jne.	paha, moraaliton, ilkeä, epäreilu, itsekäs jne.	<i>Aloitteen allekirjoittaneet ovat sitä mieltä, että delfiinit eivät ole osa nykyaikaista ja eläimiä kunnioittavaa huvipuistoa</i> [allekirjoittajat Särkänniemen (tässä inhimillinen toimija) etiikkaa implisiittisesti delfinaarion pidon kautta, -]. (AL 28.5.2014.)

Toinen sosiaaliseen hyväksyntään liittyvä esimerkki sisältää implisiittistä negatiivisesti arvottamista uskottavuuden ja totuudellisuuden perusteella. Moniäänisessä esimerkissä referoidaan Särkänniemen asiakkaita, jotka epäilevät Särkänniemen totuudellisuutta. Särkänniemeä ei suoraan kuvailla valehtelevaksi tai epärehelliseksi, mutta kun aluemaksun poistumisen oletetaan tarkoittavan muiden hintojen nousua, on kyse implisiittisestä arvottamisesta epäluotettavaksi. Myös sosiaalisen säädylisyyden piiriin kuuluva arvottaminen on implisiittistä. Toinen hyväksyntään liittyvä esimerkki sisältää valtuustoaloitteen referointia. Koska aloitteessa suljetaan pois mahdollisuus, että delfinaariot kuuluvat *nykyaikaiseen ja eläimiä kunnioittavaan* puistoon, delfinaariollinen Särkänniemi nähdään paitsi *vanhanaikaisena*, myös *eläimiä kunnioittamattomana*. Eläinten ja luonnon kunnioittamista pidetään kulttuurisesti ehdon eettiselle toiminnalle, joten vaikka Särkänniemeä ei suoraan syytetä *moraalittomaksi* tai *epäeettiseksi*, päätelmä negatiivisesta arvottamisesta on looginen.

2.3.3 Asia-arvottaminen

Asia-arvottamisessa arvottamisen kohteena ovat ei-inhimilliset tapahtumat ja oliot, kuten esineet ja luonnonilmiöt (Martin & White 2005: 56). Martin ja White jakavat asia-arvottamisen analysoitaessa asioiden synnyttämiin reaktioihin (*reaction*), koostumukseen (*composition*) ja arvoon (*valuation*). Reaktiot liittyvät tunteisiin, ja ne voidaan jakaa edelleen vaikutukseen ja laatuun liittyviksi: vaikutusta voidaan tiedustella kysymyksellä ”vaikuttiko se minuun?” (*did it grab me?*) ja laatua kysymyksellä ”pidinkö siitä?” (*did I like it?*) (Martin 2000: 160.) Koostumus voidaan jakaa tasapainon ja seurattavuuden arviointiin, joista tasapainoisuutta voidaan selvittää kysymyksellä ”pysyikö se kasassa?” (*did it hang together?*) ja seurattavuutta kysymyksellä ”oliko sitä vaikea seurata?” (*was it hard to follow?*). Arvoa voidaan selvittää kysymyksellä ”kannattiko se?” (*was it worthwhile?*) (Martin & White 2005: 56–58, Martin 2000: 159–160.) Asia-arvottaminen voidaan jakaa myös metafunktionnain, sillä reaktio voidaan liittää interpersonaaliseen, koostumus tekstuaaliseen ja arvo ideationaaliseen metafunktionn.

Taulukkoon 2 on tiivistetty asia-arvottamisen kehikko Martinin ja Whiten (2005: 56) pohjalta vastaavasti kuin luvussa 2.3.2. Ensimmäisessä ja toisessa aineistoiesimerkissä asiakas kuvailee huvilaitetta positiivisen reaktion pohjalta. Ensimmäisen esimerkin *hurja* ilmaisee adjektiivina vaikutusta, jonka laitteet kokijassa synnyttävät. Jännittävyys – jopa pelottavuus – voi olla positiivisen vaikutuksen merkki, ja myös *hauska* on vaikutuksen ilmaus, joka ilmenee helposti vaikkapa nauruna. Toisen esimerkin *kiva* ilmaisee myös positiivista arvottamista mutta sanana neutraalimpi eikä kuvaa yhtä selvästi arvioijan tunteita ja kokemusta. Reaktion

sisällä ei ole aina selvää, onko kyse vaikutuksen vai laadukkuuden arvioinnista, mutta kuten esimerkeistä näkyy, vaikutus yhdistyy usein arvion tekevän ihmisen mieleen ja tunteisiin, kun taas laadukkuuden arviointi on kohteen arviointia sen ominaisuuksien perusteella. (Martin & White 2005: 56–58.)

Taulukko 2. Asioiden arvottaminen.

Asioiden arviointi		Positiivinen arvottaminen	Negatiivinen arvottaminen	Aineistoesimerkki
Reaktio	Vaikutus	Valloittava, kiehtova, jännittävä jne.	Tylsä, tasainen, askeettinen jne.	<i>On se hurja. Mutta hauska, Lähteenkorva kuvailee.</i> [Asiakas huvilaitetta, +]. (AL 31.8.2014c.)
	Laadukkuus	Kiva, mukava, hyvä, ihana jne.	Paha, ikävä, ruma, epämiellyttävä jne.	<i>On kivaa, kun laitteet kieputtavat</i> [asiakas huvilaitteita, +]. (AL 26.7.2014.)
Koostumus	Tasapaino	Tasapainoinen, symmetrinen, sopusuhtainen, looginen jne.	Epätasapainoinen, epäsäännöllinen, virheellinen, ristiriitainen jne.	<i>Delfinaarioaloitteen allekirjoittajat arvostelivat aloitevastausta siitä, että siinä annettiin virheellisesti ymmärtää heidän haluavan vapauttaa Särkänniemen delfinit mereen</i> [aloitteen allekirjoittajat Särkänniemen vastinetta, -]. (AL 16.9.2014.)
	Seurattavuus	Selkeä, täsmällinen, puhdas jne.	Epämääräinen, koristeellinen, epäselvä jne.	<i>Niitä on moitittu sekaviksi</i> [asiakkaat yksittäislippuja, -]. (AL 22.1.2013.)
Arvo		Korvaamaton, poikkeuksellinen, jäljittelemätön, läpitunkeva jne.	Merkityksetön, tavanomainen, tyyris, epäaito jne.	<i>Avaimien osto tulee kalliiksi suurille lapsiperheille</i> [asiakkaat Marinin mukaan lipputuotteita, -]. (AL 8.6.2013.)

Myös koostumuksen jakautuminen tasapainon ja seurattavuuden mukaan voi olla hankalaa. Tasapainon piiriin kuuluu kaikki virheettömyys sekä (etenkin konkreettisten esineiden kohdalla) niiden sopusuhtaisuus ja kauneus. Esimerkiksi tekstiä arvioitaessa looginen eteneminen on tasapainoon liittyvä ominaisuus. Aineistoesimerkissä Särkänniemen vastinetta arvotetaan virheelliseksi, eli kyse on tasapainon arvottamisesta negatiivisesti (Martin & White 2005: 56). Seurattavuuteen taas ei liity mitään oikeellisuuden tai virheellisyyden vaatimusta, vaan virheetönkin voi olla sekavaa, jos siitä on vaikea saada selvää: siksi aineistoesimerkin *sekava* kuuluu nimenomaan seurattavuuden eikä tasapainon piiriin, sillä sekavuuden kokemus syntyy usein monimutkaisuudesta eikä vaadi välttämättä sisäistä epäloogisuutta. Tasapainoisuus ja seurattavuus kuitenkin kulkevat asia-arvottamisessa usein käsi kädessä.

Arvo ei Martinin ja Whiten (2000: 56) teoriassa jakaudu edelleen useampaan, mutta arvo voi toki olla esimerkiksi henkistä tai rahallista. Esimerkiksi uniikkisuus ja jäljittelemättömyys ovat henkisiä arvon ominaisuuksia ja tavallisuus ja yhdentekevyys niiden negatiivisia

vastineita. Rahallisesta arvosta puhuttaessa arvon merkkejä ovat esimerkiksi (positiivinen) korvaamattomuus ja (negatiivinen) tyyriys. Adjektiivit *hintava* ja *kallis* voivat olla tilanteesta riippuen joko negatiivisia tai positiivisia, sillä ne kuvaavat vain yleisesti (usein rahallista) arvokkuutta ottamatta kantaa siihen, onko hinta sopiva verrattuna arvoon (PS s.v. *hintava*, *kallis*). Esimerkissä pitää päätellä kontekstista, että *kallis* käsitetään siinä negatiiviseksi arvottamiseksi: *Avaimien osto tulee [liian] kalliiksi*.

2.3.4 Jaottelun haasteet

Suhtautumisen teorian asennoitumisen systeemi tarjoaa tekstianalyysiin pikkutarkat työkalut, mutta analyysimenetelmänä se myös rajoittaa ajattelua ja pakottaa analysoijan tiettyyn malliin. Etenkään asennoitumisen sisällä rajanvedot eivät ole useinkaan täysin selkeitä. Teoksessaan Martin ja White (2005: 58–61) yrittävät selventää, millä tavoin ihmisten ja asioiden arvottaminen eroaa toisistaan, mutta ero on usein keinotekoinen ja tulee ilmi vain sananvalinnoissa ja ilmausten muotoilussa – puhutaanko *virheen tehneistä hinnoittelijoista* vai *kalliista lipuista*? Inhimillinen toimija muuttuu siis analyysissä ei-inhimilliseksi, kun toimittaja on muotoillut ilmauksen niin, ja tutkijan on sananmuodon perusteella päätettävä, jakautuuko analysoitava ilmaus arvon, laadun ja kompleksisuuden vai kenties kyvykkyyden ja hyveellisyyden mukaan. Käytännössä kyse voi olla yhdestä ja samasta asiasta, mutta analyysin kategoriallinen jaottelu on tehtävä epäolennaisilta tuntuvien valintojen perusteella. Pohjimmiltaan ongelma liittyy systeemisen-funktionaalisen kieliteorian perusajatukseen, jonka mukaan kielen systeemi on kielioppi, josta tehdään valintoja, jotka saavat tekstissä funktion.

Katajamäen (2006) mukaan tekstit on mahdollista jakaa karkeasti ihmis- ja asiakkeskeisiin teksteihin. Ihmiskeskeiset tekstit kuvaavat ja arvioivat inhimillistä toimintaa, kuten ajattelua ja tekemistä. Myös kirjoittajan omiin kokemuksiin ja tunteuksiin liittyvät tekstit ovat ihmiskeskeisiä. Asiakeskeisissä teksteissä käsitellään asioita ja tapahtumia, ja asiakkeskeisyys luo teksteihin säännönmukaisuutta. (Katajamäki 2006: 99.) Analyysia tehdessä on usein tehtävä päätös sen suhteen, analysoiko vaikkapa arvottamisen kohteena olevaa yritystä inhimillisen vai ei-inhimillisen käsitteistön avulla ja onko delfiini inhimillinen toimija vai ei. Valinta täytyy usein tehdä kankeasti sen perusteella, kumpi käsitteistö kulloinkin antaa paremmat tulokset. Tekstien ihmis- ja asiakkeskeisyyden tarkastelu helpottaa näiden rajanvetojen tekemistä. Kyse on tietenkin systeemisen-funktionaalisen kieliopin peruslähtökohtien toteuttamisesta: systeemistä tekstiin merkityspotentialinsa perusteella valitut kielenaineokset saavat tekstis-

sä funktion. Siksi sattumanvaraisiltakin tuntuvat valinnat tuottavat tekstiin merkityksiä ja niiden analysointi on perusteltua.

Etenkin eläinten arvottamista käsiteltäessä suhtautumisen teoria on osin riittämätön, sillä eläimen taitavuutta, esimerkiksi delfiinin tai koiran temppeja, arvotetaan inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikossa. Tällaisessa arvottamisessa ei kuitenkaan ole automaattisesti kyse eläimen pitämisestä inhimillisenä, ja se on huomioitava analyysissa. Täysin hyödytön teoria ei kuitenkaan eläimistä puhuttaessa ole: se, soveltuuko analyysiin paremmin inhimillisen vai ei-inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikko, kertoo usein siitä, suhtaudutaanko eläimeen ns. tyyppinä vai tuotteena eli korostuvatko sen inhimilliset piirteet ja kyky toimia vai asiaominaisuudet sekä asema kohteena.

White (2011: 17) toteaa, että tarkinkaan evaluoivan sanaston analysointi ei aina riitä muodostamaan kokonaiskuvausta siitä, miten lukijaa aktivoidaan suhtautumaan tekstiin. Teksti ei välttämättä ilmennä mitään suoraa positiivista tai negatiivista suhtautumista, vaan ainoastaan siinä kerrotut faktat ohjaavat lukijaa suhtautumaan aiheeseen jommallakummalla tavalla. Lukijan aktivointi ja tekstissä ilmenevä suhtautuminen on siis usein piilossa kirjoittajan tekstiin valitsemisissa ja siitä pois jättämässä faktoissa sekä järjestyksessä, ja tämä aiheuttaa sekä teoreettisia että analyttisiä haasteita tutkimuksen teolle.

2.4 Sitoutuminen

Sitoutumisen systeemi purkaa auki tekstin ääniä ja kirjoittajan suhtautumista niihin (Mikkonen 2010: 70). Se kuvaa tekstin dialogisia ja intertekstuaalisia suhteita ja kirjoittajan keinoja tuoda ilmi, ketkä kaikki tekstissä puhuvat. Kieli tarjoaa keinot osoittaa, että tekstin muiden äänien kanssa ollaan samaa tai eri mieltä tai niihin suhtaudutaan epävarmasti tai neutraalisti. Sitoutumisen tutkimukseen kuuluu myös kiinnostus siihen, miten kirjoittaja ottaa yleisönsä huomioon. (Martin & White 2005: 92–93.)

Sitoutuminen jaetaan kahteen osaan, yksiääniseen (*monogloss*) ja moniääniseen (*heterogloss*). Yksiäänisessä tekstissä kirjoittaja ei rakenna tekstiinsä vuoropuhelua vaan ilmaisee asiat toteavien väitelausein, kun taas moniäänisessä tekstissä asioille esitetään dialogisia vaihtoehtoja. (Martin & White 2005: 98–100.) Yksiäänisyys voi olla tapa peittää oma suhtautuminen tai vaihtoehtoisesti tarjota se ainoana vaihtoehtona niin, että muita mahdollisia näkökulmia ikään kuin kieltäydytään näkemästä ja tuomasta tekstissä esiin – myös yksiääninen teksti on siis luonteeltaan dialogista, sillä kielenkäytön suhde toisiin lausumiin ja vastaanottajiin on kirjoitettujen tekstien välttämätön ominaisuus (Juvonen 2014: 21). Yksiäänisessä tekstissä

dialogia vain ei oteta huomioon eksplisiittisesti. Yksiäänisyys ei jakaudu edelleen, mutta moniäänisyyden Martin ja White (2005: 102) jakavat oman tekstin laajentamiseen (*dialogic expansion*), jossa annetaan tilaa muille äänille, ja dialogiseen supistamiseen (*dialogic contraction*), jossa muiden sanomisista irtisanoudutaan ja omaa asemaa vahvistetaan.

Oman tekstin laajentamista on esimerkiksi lähdeviitteiden käyttö ja harkitseminen. Lähdeitä voi käyttää sekä neutraalisti (esim. verbeillä *sanoa, todeta*) että etäännyttävästi (esim. *väittää*). Lähdemainintojen neutraaliuden tarkastelu valittujen viittaussanojen perusteella ei ole aina aivan selvää, sillä ympäröivän tekstin arvot saattavat heijastua näennäisen neutraaleihin lähdemainintoihin (Mikkonen 2010: 68). Harkitsemista on esimerkiksi modaalisten adjektiivien (*mahdollinen, varma*), partikkelien (*ehkä*) sekä modaaliverbien (*täytyä, voida*) ja modaalisten verbirakenteiden (*olla syytä*) käyttö tekstissä (Martin & White 2005: 104–105; VISK § 667, 1562, 1580, 1580). Harkitsemista voi olla myös retoristen kysymysten käyttö sekä direktiivien esittäminen lukijalle: samanmielisyyden osoitusta odottavat retoriset kysymykset tuovat tietyt asiat ilmi mahdollisina, ja direktiivit antavat ohjailevina lausumina mahdollisuuden sekä tottelemiseen että tottelematta jättämiseen (Martin & White 2005: 110–115; VISK § 1645, 1705).

Dialoginen supistaminen pitää sisällään irtisanoutumisen (*disclaim*) ja oman käsityksen osoittamisen (*proclaim*), joista irtisanoutuminen jakautuu edelleen kiistämiseen (*deny*) ja vastakohdan esittämiseen (*counter*). Kiistäminen (esim. *huvipuisto ei tarjoa tarpeeksi vaihtoehtoja asiakkaille*) on kirjoittajan keino johdatella lukijaa omaan arvomaailmaansa. Kiistäminen voidaan tehdä niin lukijan kuin jonkun nimettömän kolmannen osapuolen mielipiteelle, ja sen tarkoitus on ilmaista korrektisti, että kirjoittajalla on asiasta enemmän tietoa kuin kiistetyllä osapuolella. Myös vastakohdan ilmaiseminen (esim. *Huvipuiston tapa käsitellä Koiramäkeä yllätti itsensä Kunnaksen, vaikka hän sanookin, ettei Koiramäki-maailma siirry huvipuiston sellaisenaan.*) on tapa osoittaa, että kirjoittaja ja lukija jakavat saman paradigman, mutta kirjoittajalla on perusteita kääntää asia toisin päin ja korjata lukijan olettautuminen. (Martin & White 2005: 118–121.) Vastakohtia ilmaistaan usein kontrastiivisella suhteella, kuten esimerkissä *Yksittäislippujen hinnoista – – kukin muodostaa omat mielipiteensä, mutta Seppälän mukaan ensimmäiset palautteet ovat olleet positiivisia*, jossa kontrastiivisen *mutta*-lauseen positiivisuus synnyttää vaikutelman, että hinnoista voi muodostaa negatiivisen mielipiteen (VISK § 1101).

Oman kantansa kirjoittaja voi osoittaa ilmaisemalla olevansa samaa tai osittain samaa mieltä (*concur*) vahvistamalla (*affirm*) tai myöntämällä (*concede*) jo sanotun asian. Myös muiden kannattaminen (*endorse*) ja oman käsityksen lausuminen (*pronounce*) ovat keino

oman kannan ilmaisemiseen. Samanmielisyyden osoittaminen on retoriikaltaan samanlaista kuin vastakohtien osoittaminen perustuen sen osoittamiseen, että kirjoittaja ja lukija jakavat saman tiedon. (Martin & White 2005: 121–125.) Vahvistaminen ja myöntäminen tehdään esimerkiksi varmuutta ilmaisevilla modaalisilla adverbeilla (esim. *epäilemättä, luonnollisesti, takuulla*), mutta myöntämisessä on usein mukana jonkinlainen ”mutta”: kirjoittaja myöntää osan asiasta mutta päätyy sen jälkeen esittämään vastakohtan. Kannattaminen on myöntämistä varauksettompaa hyväksyntää. (VISK § 667; Mikkonen 2010: 71.)

2.5 Asteittaisuus

Kaikkeen asennoitumiseen ja sitoutumiseen liittyy asteittaisuus (*graduation*, suom. Juvonen 2007) eli se, millä intensiteetillä suhtautuminen tapahtuu. Mikkonen (2010) käyttää asteittaisuudesta suomennosta intensiteetin ilmaiseminen. Asteittaisuutta voidaan analysoida niin asennoitumisen kuin sitoutumisen ilmauksista arvioimalla tekstiin valittu sana sen voimakkuuden mukaan (Martin & White 2005: 135–136). Wiksten Folkeryd (2006: 112–115) vie asteittaisuuden analysoinnin pidemmälle kokonaisten tekstien analysointiin, ja hänen mukaansa kokonainen teksti voidaan määritellä asteittaisuuden perusteella matalan, keskitason, korkean tai dynaamisen voiman tekstiksi. Tässä tutkimuksessa keskityn kuitenkin ensisijaisesti yksittäisten sanojen asteittaisuuteen Martinin ja Whiten pohjalta ja hyödynnän myös Ison suomen kieliopin (VISK) kattavaa listausta suomen kielen rakenteista ja ilmiöistä. Asteittaisuuden ilmaisu ei ole helposti rajattavissa vain joihinkin tiettyihin kielellisiin rakenteisiin, vaan sitä ilmaistaan monin eri tavoin esimerkiksi adverbeilla ja niiden etumääritteillä, joita ovat esimerkiksi intensiteettisanat, sekä partikkeleilla, päätteillä ja toistolla (VISK § 646–666, 675–677, 839, 1737).

Asennoitumisen systeemissä asteittaisuus liittyy vahvasti ilmausten voimakkuuteen positiivisuuden ja negatiivisuuden akseleilla, kun taas sitoutumisen systeemissä asteittaisuus koskee kirjoittajan intensiteettiä ja läsnäoloa tai ilmauksen vertailuastetta (Martin & White 2005: 135–136). Asteittaisuutta analysoidaan kahdella skaalalla, jotka ovat voima (*force*) ja tarkkuus (*focus*). Voimalla ilmaistaan määrää tai intensiivisyyttä esimerkiksi positiivisen ja negatiivisuuden mutta myös koon, tarmokkuuden, laajuuden ja läheisyyden perusteella, ja tarkkuudella ilmaistaan prototyypillisyyttä ja sitä, kuinka tarkasti valittu kategoria suhtautumisen kohdetta kuvaa. Tarkkuuden vaihtelusta on kyse esimerkiksi ilmauksissa *parikymppiset pyyntimiehet ovat todellisia Floridan takametsien miehiä* ja *Näsinneulassa istuminen on vähän kuin istuisi Tampere sightseeingilla*. Voimakkuuden vaihtelusta on kyse ilmauksissa

melko tyytyväinen, *varsin* tyytyväinen ja *erittäin* tyytyväinen. (Martin & White 2005: 136–138; VISK § 839.)

Tarkkuutta ja prototyypisyyttä voidaan muokata tarkentamisen (*sharpen*) ja pehmentämisen (*soften*) avulla. Tarkennukset painottavat kirjoittajan ääntä arvion muodostamisessa ja korostavat valittua arviota, joka voi olla joko positiivinen tai negatiivinen (esim. *todellinen ystävä*, *oikea surkimus*). Pehmentäminen puolestaan lieventää ilmausta: negatiivisen ilmauksen pehmentäminen on ikään kuin sovitteleva ele, ja positiivisen ilmauksen pehmentäminen vähentää sen suoraviivaisuutta (esim. *hän on vähän niin kuin hullu, tämä on tavallaan mahdollavaa*). (Martin & White 2005: 135–139.)

Myös määrää voidaan muokata kahdella tavalla, jotka ovat tehostaminen (*intensification*) ja määrällinen lisääminen (*quantification*) (Martin & White 2005: 140–141). Määrää kuvaillaan erityisesti siihen viittaavien adverbien avulla (VISK § 646). Tehostaminen voi liittyä laatuun (*melko surullinen – hirveän surullinen*) tai prosessiin (*se häiritsi hieman – se häiritsi valtavasti*), ja sitä voidaan ilmaista myös toiston avulla (*minä pidän sinusta oikein, oikein paljon*) ja kuvallisesti (*kristallinkirkas*) (VISK § 1737). Määrällinen lisääminen taas tapahtuu tavallisesti matemaattisin ilmauksin numeerisesti tai muuten lukumäärällisesti (*muutama, moni, sadoittain*), ainemäärän mukaan (*pieni, suuri, massiivinen*) tai laajuuden mukaan. Laajuus voidaan jakaa vielä edelleen läheisyyden (*kauan sitten, lähellä asutusta*) ja levinneisyyden arviointiin (*lyhyt taistelu, laaja kannatus*), joita kumpaakin voidaan analysoida sekä ajallisen että tilallisen laajuuden mukaan ja konkreettisen laajuuden lisäksi myös kuvainnollisesti. (Martin & White 2005: 140–159.)

3 SÄRKÄNNIEMI-AIHEISTEN LEHTIJUTTujen ANALY- SOINTI

Tässä luvussa käsittelen sitä, millä perusteilla olen rajannut tutkimukseni aineiston ja miten analysoin sen. Kiinnostuin Särkänniemestä asemasta uutisaiheena työskennellessäni kausityöntekijänä Särkänniemen markkinointi- ja viestintäosastolla kesällä 2014. Päätin tutkia juuri Aamulehdessä ilmenevää suhtautumista Särkänniemeä kohtaan, sillä Aamulehti on pirkanmaalaisena valtamediana merkittävä tekijä Särkänniemen julkisuuskuvan rakentamisessa. Vaikka sisältöjä tuotetaan koko ajan yhä enemmän verkkoon, Aamulehti panostaa edelleen eniten paperiseen julkaisuun. Rajausta vain paperilehden julkaisuihin on myös tutkimuksen laajuuteen liittyvä valinta, sillä aineisto täytyi pitää tiiviinä.

Tutkimuksen aineisto koostuu Aamulehdessä julkaistuista Särkänniemi-aiheisista lehtijutuista, jotka on julkaistu aikavälillä vuoden 2013 alusta vuoden 2014 syksyyn. Aineistona on alkuperäisiä, Aamulehden paperilehdessä julkaistuja lehtijuttuja. Aineiston olen saanut lehtileikkeinä Särkänniemeltä, joka ostaa mediaseurantansa ulkopuoliselta tietopalveluyritykseltä. Saatu aineisto on kokonaisuudessaan hyvin laaja ja kattaa kymmenittäin erilaisia uutisia ja muita lehtijuttuja, joissa Särkänniemen osuus ja rooli vaihtelevat hyvin paljon. Käyn tässä luvussa läpi aineiston rajaamisprosessia ja perusteita tehdyille valinnoille. Sen jälkeen kerron siitä, miten itse analyysi rakentuu seuraavissa luvuissa.

3.1 Särkänniemi uutisaiheena

Koska tavoitteena on kvalitatiivinen, Aamulehden Särkänniemi-aiheisten lehtijuttujen suhtautumista erittelevä tutkimus, olen karsinut aineistoa runsaasti. Ensin olen jättänyt analyysin ulkopuolelle kaikki lehtijutut, joissa Särkänniemi on sivuosassa ja mainitaan esimerkiksi kaupunginosana, matkakohteena tai tapahtumapaikkana. Toiseksi olen jättänyt analyysin ulkopuolelle operatiivisesti Särkänniemeen kuulumattomasta Sara Hildénin taidemuseosta kertovat jutut sekä Ravintola Näsinneulaan ja hampurilaisravintola Midhilliin liittyvät jutut, sillä ravintola-arvostelujen genre ja ruokajutut muutenkin poikkeavat niin paljon muusta yritykseen liittyvästä uutisoinnista.

Olen rajannut aineiston toimitettuihin teksteihin ja jättänyt *Lukijalta*-palstan analyysin ulkopuolelle. Olen kuitenkin analysoinut lukijoiden kirjoittamia kommentteja Aamulehden *Poiminta*-palstalta, jolle valitaan otteita Aamulehden internetuutisten kommentteista. Poimin-

nat karsitaan paljon tiukemmalla seulalla kuin *Lukijalta*-palstan kirjoitukset valitsemalla saadoista kommenteista yksi, joten niitä voidaan pitää toimitettuna aineistona. Myös Moro-viikkoliitteen palstat, kuten *Kuplakisa*, *Moro kysyy*, *lukijat vastaa* ja *Tunneko kaupunkis?* -palstat jäävät analyysin ulkopuolelle.

Särkänniemeä käsitellään monenlaisissa uutisissa. Uutisia tehdään esimerkiksi Särkänniemen tiedotteiden pohjalta mutta myös toimittajien aloitteista. Aiheet ovat monipuolisia ja liittyvät esimerkiksi Särkänniemen kohteisiin ja laitteisiin sekä tapahtumiin. Yksittäiseen aiheeseen palataan kuitenkin harvoin muutamaa kertaa enempää. Valitsemani aikajänteen sisällä poikkeuksen yksittäisten uutisaiheiden kertakäyttöisyydelle muodostavat Särkänniemen lipputuoteuudistuksesta virinnyt keskustelu vuodelta 2013 sekä Särkänniemen delfinaarion alasajoon tähdänneen valtuustoaloitteen aloittama delfinaariokeskustelu vuodelta 2014. Olen rajannut tutkimuksen aineiston näitä kahta keskustelunaihetta käsitteleviin lehtijuttuihin.

Vuoden 2013 Särkänniemi-uutisoinnissa lipputuotekeskustelu nousee esiin enemmän kuin mikään muu keskustelu. Tuolloin yksittäislippujen myynti lopetettiin kesäkauden ajaksi ja kaikki Särkänniemen asiakkaat joutuivat ostamaan Elämysavain-rannekkeen eli pääsyn kaikkiin laitteisiin ja kohteisiin, mikäli tahtoivat käydä yhdessäkään laitteessa tai kohteessa. Kesällä 2013 uutisoitiin toki muustakin Särkänniemeeseen liittyvästä, mutta lipputuoteuudistus oli kantavana teemana läpi kauden ja siihen palattiin vielä vuoden 2014 puolella. Lipputuoteuudistus ja huvipuistojen hinnoittelu ylipäätään olivat aiheena kymmenessä erilaajuisessa uutisessa, pilapiirroksessa, kolumnissa ja oikaisussa vuoden 2013 ja yhdessä uutisessa vuoden 2014 aikana. Monella jutulla oli myös kainalojuttuja, ja lisäksi aihetta käsiteltiin *Lukijalta*-palstalla, *Aamulehden* internetsivuilla sekä esimerkiksi Moro-liitteen palstoilla.

Särkänniemen Delfinaario on maailman pohjoisin delfinaario, ja se aloitti toimintansa vuonna 1985. Vuonna 2013 ja alkuvuonna 2014 delfinaariossa asui viisi pullokuonodelfiiniä, joista kolme pyydystettiin Meksikonlahdelta vuonna 1984. Kaksi delfiineistä on syntynyt Särkänniemessä. (Särkänniemi 2015.) Delfinaarioon liittyvistä asioista, kuten näytösten perumisista tai delfinaariosta tehdystä tutkimuksesta, uutisoidaan toisinaan. Delfinaariolla on ollut vastustajia sen aukeamisesta vuonna 1985 asti (Kemppainen 2015), ja vuonna 2014 aihe nousi jälleen esiin uutisissa. Osasyyn tälle lienee se, että eläimet on viime vuosikymmenten aikana otettu yhä enemmän osaksi moraalista keskustelua ja eläinoikeudet kiinnostavat yhä useampaa (ks. Aaltola 2004: 13–14).

Delfinaarion pidon moraaliset ongelmat yhdistyvät muihinkin eläinten hyödyntämiseen liittyviin eettis-moraalisiin kysymyksiin. Tuotantoeläinten kohdalla moraalien kanssa kilpailee talous, sillä eläinten tehokas hyödyntäminen on ristiriidassa niiden hyvinvoinnin huomioonot-

tamisen kanssa (Aaltola 2004: 15). Delfiinit eivät kuitenkaan ole tuotantoeläimiä vaan näyttöseläimiä, joiden koulutukseen ja hyvinvointiin panostetaan runsaasti resursseja. Delfinaario toiminnan vastustamisen syyt ovat moninaiset ja liittyvät paitsi delfiinien arvioituun älykkyyteen, myös siihen, että niitä on pidetty vangittuna lyhyemmän aikaa kuin useimpia tuotantoeläimiä. Perinteen puuttuessa delfiinien pitoa on luontevampaa vastustaa kuin esimerkiksi lehmien. (Mp.)

Delfinaario oli vuonna 2014 yleisin aihe Särkänniemeen liittyvissä uutisissa, ja sen hallitun alasajon selvittämistä vaadittiin ensin valtuusto- ja myöhemmin kuntalaisaloitteessa. Delfinaariokeskustelu nousi edellisen vuoden lipputuoteuudistuksen tavoin ja vielä sitä voimakkaammin merkittäväksi yhteiskunnalliseksi keskustelunaiheeksi, johon päätyivät ottamaan kantaa kaupunginvaltuuston lisäksi myös Oikeutta eläimille -yhdistys, Elintarvike- ja turvallisuusvirasto Evira sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto. Vuonna 2014 loka-kuun alkuun mennessä delfinaariota oli käsitelty Aamulehdessä 21 uutisessa, kolumnissa, poiminnassa, pääkirjoituksessa ja pilapiirroksessa. Lisäksi keskustelua käytiin runsaasti *Lukijalta*-palstalla, Aamulehden internetsivuilla sekä Moron palstoilla.¹

Sekä vuoden 2013 lipputuotekeskustelu että vuoden 2014 delfinaariokeskustelu olivat Tampereella ja Aamulehdessä merkittäviä puheenaiheita, joihin palattiin useaan kertaan monen kuukauden aikajänteellä ja joilla nähtiin olevan myös yhteiskunnallista merkitystä. Kumpaankin aiheeseen otettiin runsaasti kantaa esimerkiksi Aamulehden internetsivujen kommentteissa, ja niitä käsiteltiin uutisten lisäksi esimerkiksi kolumneissa. Myös Aamulehden pilapiirtäjä Juha Sihto teki kummastakin aiheesta päivän pilakuvan (ks. liite). Aineiston rajausta on siis perusteltua tehdä näiden kahden aineistosta selvästi esiin nousseen teeman perusteella. Koska lipputuotteet ja delfiinit eivät varsinaisesti liity toisiinsa, analysoin kumpaankin aiheeseen liittyvät lehtijutut omissa analyysiluvuissaan (luvut 5 ja 6).

3.2 Lehtijutut analyysin kohteena

Analysoin lipputuoteuudistukseen ja delfinaariokeskusteluun rajaamastani aineistosta niitä ilmauksia, joissa osoitetaan suhtautumista. Suhtautuminen voi kohdistua joko suoraan Särkänniemeen, välillisesti esimerkiksi delfinaarioon tai johonkuhun Särkänniemeen liittyvään henkilöön tai sitten Särkänniemen sijaan arvottamisen kohteena voikin olla jokin tai joku muu, vaikkapa keskustelussa Särkänniemen vastapuoleksi positioitu toimija. Metodina laadul-

¹ Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuoden 2013 aikana delfinaariota käsiteltiin kolmessa uutisessa.

lisessa tutkimuksessani on lingvistinen tekstianalyysi, ja apunani käytän suhtautumisen teorian tarjoamaa kategorisointia (Martin & White 2005). Vaikka jotkut tiedotustutkijat suhtautuvat tekstianalyysiin analyysikeinona varautuneesti, on selvää, että tietyt jännitteet ja ristiriidat ilmenevät nimenomaan tekstuaalisina ja kielellisinä valintoina (Fairclough 1997: 27). Tämän vuoksi tekstianalyysi on paras keino kvalitatiiviseen suhtautumisen analysointiin. Olen nostanut aineistosta analyysiin runsaasti esimerkkejä, joihin olen tehnyt lukuohjeeksi lihavoiteja.

Suhtautumisen teoria tarjoaa kielelliseen tekstianalyysiin hyvät työkalut ja helpottaa etenkin leksikaalisten valintojen kategorisointia. Teorian hieman yksinkertaistava tapa jaotella asenne tunteisiin, asia-arvottamiseen ja inhimillisen toiminnan arvottamiseen toimii myös tutkimuksen voimavarana, sillä sen avulla voi analysoida, käsitetäänkö esimerkiksi Särkänniemi tekstissä inhimilliseksi toimijaksi vai ei. Sen perusteella, onnistuuko analysointi helpommin inhimillisen vai ei-inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikossa, voi tulkita, nähdäänkö Särkänniemi enemmän esimerkiksi tuotteena, jolla on hinta, vai yritystoimintaa harjoittavana ihmisenä. Vastaavasti esimerkiksi delfiineihin kohdistuvia asenteita on mahdollista jakaa sen mukaan, suhtaudutaanko delfiiniin inhimillisenä toimijana vai ei.

Delfiinien inhimillistäminen nousee delfinaariokeskustelua käsittelevässä analyysissa tärkeään osaan, sillä se on yhteydessä siihen, miten moraalisesti oikeana delfinaarion pito nähdään. Vielä ennen analyysiin siirtymistä käsitelen lyhyesti eläinten inhimillistämistä yleensä. Eläinten moraalista arvoa tutkinut Aaltola (2004: 20–21) on todennut, että se, nähdäänkö eläimillä olevan moraalista arvoa, riippuu siitä, kuinka samankaltaisiksi eläimet hahmotetaan ihmisten kanssa. Totaalista erilaisuutta on helppo käyttää perusteluna moraalisen arvon kieltämiselle. Näkemys siitä, kuinka samankaltaisina eläimiä on pidettävä suhteessa ihmiseen, yhdistyy usein kokemukseen siitä, onko eläimillä mieli tai muuten ihmiseen verrattavat mentaaliset kyvyt. (Mts. 45–46.) Kokemus delfiinistä moraalisesti arvokkaana on rinnastettavissa kokemukseen delfiinistä inhimillisenä toimijana, sillä *inhimillinen* tarkoittaa ensisijaisesti ihmiskuntaan kuuluvaa tai ihmiselle tyypillistä – siis ihmisen kaltaista (PS s.v. *inhimillinen*). Jos taas delfiini käsitetään ei-inhimilliseksi asiaksi, sitä arvotetaan esimerkiksi tuotteena rahallisen arvon tai muun ihmiselle tuottaman hyödyn perusteella. Delfiineihin kohdistuvien asenteiden tekstianalyysin perusteella voi siis tehdä filosofisiakin päätelmiä delfiinin yhteiskunnallisesta asemasta.

Olen rajannut tutkimuksen aineiston aiheiden perusteella kahteen erilliseen keskusteluun, ja tiukka aineistorajaus mahdollistaa sen, että olen voinut tehdä analyysin järjestelmällisesti ilman, että mitään aiheeseen liittyvää lehtijuttua on tarvinnut jättää sen ulkopuolelle. Toki jotkin aineiston kohdat ja piirteet saavat tutkimuksessa enemmän huomiota kuin toiset,

mutta olen pyrkinyt tekemään analyysin systemaattisesti. Tämä parantaa tutkimuksen validiteettia ja objektiivisuutta. On tietenkin selvää, että tutkijana en ole voinut häivyttää itseäni analyysin takaa enkä esimerkiksi Särkänniemi-taustani vuoksi kykene täyteen objektiivisyyteen, vaan tekemäni analyysi heijastelee myös omia näkemyksiäni. Myös analyysin pohjalta tekemäni tulkinnat värittyvät varmasti omien mielipiteideni ja niin Särkänniemeen kuin Aamulehteenkin liittyvien kokemusteni kautta. Pyrin kuitenkin jättämään esimerkiksi etiikkaan perustuvan arvottamisen aineistossani esiintyville asennoitujille ja toisaalta tutkimuksen lukijoille. Itse keskityn tekemään havaintoja ja tuomaan ne luettavaan muotoon.

4 SUHTAUTUMINEN LIPPUTUOTEUUTISOINNISSA

Tässä luvussa käyn läpi Särkänniemen vuoden 2013 lipputuoteuudistuksesta virinneen uutisoinnin analyysia. Analysoituina lehtijuttuina on esimerkiksi uutisia, kolumneja ja pilapiirros. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen keskustelun sitoutumista eli sen ääniä, referointia sekä modaalisuutta. Toisessa alaluvussa käsittelen Särkänniemeeseen kohdistuvia asenteita, joita jaottelen sen mukaan, millaisissa tilanteissa Särkänniemi nähdään inhimillisenä toimijana ja millaisissa asiana. Asenneluvussa käsittelen myös lipputuotekeskustelun tunteita, jotka summaan taulukossa viimeisessä alaluvussa, jossa esitän johtopäätökset. Martinin ja Whiten (2005) suhtautumisen teoriasta hyödynnän myös asteittaisuuden käsitettä, mutta koska se on niin tiiviisti nivoutunut niin asenteisiin kuin modaalisuuteenkin, käsittelen sitä muiden alalukujen lomassa.

4.1 Lipputuotekeskustelun äännet ja modaalisuus

Uutisteksteissä dialogisuutta rakennetaan usein viittaamalla lähteisiin joko siteeraamalla tai referoimalla. Koska uutisissa pyritään objektiivisuuteen, neutraali viittaaminen on niille tyyppillistä (Kuutti 2012 s.v. *objektiivinen joukkoviestintä*; Martin & White 2005: 102). Toimittaja ei kuitenkaan voi piilottaa omaa ääntään kokonaan, ja hänen suhtautumisensa ilmeneekin esimerkiksi valinnoissa, kuten järjestyksessä, jossa asiat kerrotaan, toistossa ja sananvalinnoissa.

- 1) Nelihenkinen perhe kuluttaa Särkänniemessä **äkkiä** 200 euroa

Pääsymaksut: Yksittäiset liput poistuvat ensi kesänä ja rannekkeiden hinnat nousevat hieman

Nelihenkiseltä perheeltä kuluu Tampereella Särkänniemen huvipuistossa ensi kesänä rannekkeisiin kalteimmillaan 148 euroa, jos molemmat lapset ovat yli 120-senttisiä.

Jos perhe aikoo syödä alueella, huvipuistopäivään **pitää varata helposti jo** 200 euroa.

Särkänniemi nostaa avainten hintaa kahdella eurolla kappaleelta. Tämä ei Särkänniemen toimitusjohtajan **Miikka Seppälän mukaan** vastaa edes kohonneita kustannuksia. Myös arvonlisäveron nousu vaikutti hintaan.

--

Jos vanhempi tahtoo mennä laitteisiin pienen lapsen kanssa, hän tarvitsee jatkossa Elämysavaimen.

– Yksittäisten lippujen menekki on vähentynyt koko ajan. **Niitä on moitittu** sekaviksi. Kesäkaudella 80 prosenttia asiakkaista on ottanut avaimen, Seppälä **perustelee**.

--

Seppälä **vinkkaa** säästöväkkin paikallisille. Aluekausikortin saa ennakoon 49 eurolla, ja sillä pääsee sisään ja lisäksi myös Koiramäkeen, ja sitä kautta eläinpuistoon, jos tahtoo käydä kesän aikana useammin huvipuistossa.

(AL 22.1.2013.)

Esimerkki (1) on ote ensimmäisestä uutisesta, jossa Aamulehden uutta hinnoittelupoliittikkaa käsiteltiin alkuvuodesta 2013. Uutisen tekijän ääni tulee alusta alkaen esiin modaalisissa rakenteissa. Leipätekstin toisessa kappaleessa rakenne *pitää varata* on modaalinen ja ilmaisee direktiivisyyttä eli velvoitetta: rahasumman varaaminen on pakko (VISK § 1668). Pakkoa lievennetään ehtoa ilmaisevalla *jos*-alistuskonjunktioilla, eli pakko on riippuvainen sivulauseen ehdosta (VISK § 1002). Velvoitteen kohdetta eli huvipuistoon saapuvaa perhettä ei ilmaista jälkimmäisessä virkkeessä eksplisiittisesti, mutta se on tullut ilmi jo aiemmin. Adverbit *äkkiä* ja *helposti* sekä *jo* ovat leksikaalisia keinoja ilmaista modaalisuutta: vaikka ne eivät osoita suoraan tapahtuman todennäköisyyttä ja varmuutta (toisin kuin esimerkiksi sanat *mahdollisesti*, *välttämättä*, *kenties*), helppous ja nopeus viittaavat semanttisesti siihen, että rahankäyttö tapahtuu nopeasti, ilman ongelmia ja yllättäen – kuin huomaamatta (VISK § 1558, 1559, 1601). Tämä osoittaa, että hintoja pidetään korkeina, vaikka niitä ei uutisessa suoraan moititakaan kalliiksi ja vaikka ingressissä mainitaan, että *rannekkeiden hinnat nousevat* [vain] *hieman*.

Utinen ei ole yksiääninen, vaan siinä viitataan moniäänisesti Särkänniemen toimitusjohtaja Miikka Seppälään, jota referoidaan sekä epäsuorasti että lainaten. On myös oletettava, että Särkänniemeen liittyvät tiedot on valtaosin referoitu esimerkiksi tiedotteesta, mutta siihen ei uutiselle tyypillisesti kuitenkaan viitata. (Referoinnista ks. VISK § 1457.) Seppälään viitataan neutraalisti esimerkiksi ilmauksilla *Seppälän mukaan* ja *Seppälä vinkkaa*. Seppälään viittaaminen sijoitetaan uutisessa aina niin, että ensin kerrotaan yksiäänisesti tehdystä muutoksesta, ja sitten siteerataan tai referoidaan Seppälän perustelua tai selitystä muutokseen. Näin syntyy kokemus siitä, että uutisen äänet keskustelevat keskenään. Seppälä viittaa myös itse lähteisiin kertoessaan asiakkaiden mielipiteestä, mutta viittaus (*niitä on moitittu sekaviksi*) on passiivimuotoinen, eli varsinainen lähde jää verbimuodon taakse piiloon. Passiivilla on mahdollista viitata suurempaan ja rajaamattomampaan ihmisjoukkoon kuin esimerkiksi persoonapronomineilla (Shore 1986: 36), mikä voi motivoita passiivin käyttöä.

2) Särkänniemen hinnat **puhuttavat**

Hinnoittelu: **Sanna Marin toivoo** huvipuistoon ranneketta edullisempia yksittäislippuja.
Asiakkaat: **Miikka Seppälä uskoo**, että kävijöitä riittää, vaikka yksittäislippuja ei myydäkään.

Sanna Marin, Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja (sd)

Sanna Marinin **korviin on kantautunut valituksia** Särkänniemen kalliista sisäänpääsyhinnoista. **Ihmisiä tuntuu närästävän** erityisesti se, että uuteen Koiramäki-teemapuistoon pääsee ainoastaan Särkänniemen avaimella.

Mikä Särkänniemen hinnoittelussa mättää?

– Huvipuisto ei tarjoa tarpeeksi vaihtoehtoja asiakkaille, jotka haluavat pistäytyä vain yhdessä kohteessa.

Ihmiset ovat **kertoneet**, ettei heillä ole varaa käydä esimerkiksi Koiramäessä, koska sisäänpääsyä varten pitää ostaa Särkänniemen avain-ranneke.

Kenelle nykyinen hinnoittelu aiheuttaa mielestänne eniten hankaluuksia?

– Avaimien osto tulee kalliiksi **suurille lapsiperheille**. **Moni joutuu** poistamaan Koiramäen-reissun kesälomasuunnitelmistaan, kun rahat eivät riitä rannekkeisiin.

Mitä pitäisi muuttaa?

– Yksittäisiin kohteisiin voisi myydä erillisiä, esimerkiksi 5, 10 tai 15 euron hintaisia kertalippuja. Silloin viisihenkinenkin perhe **voisi vieraila** yksittäisessä kohteessa ilman, että reissu maksaa monta sataa euroa.

Mikä on huvipuiston tarkoitus?

– **Nykyinen hinnoittelu kertoo siitä**, että Särkänniemellä halutaan **ensisijaisesti tahkota rahaa**. **Mielestäni** huvipuistoilla on muutakin merkitystä. Ne tukevat esimerkiksi perheiden kasvua ja antavat ihmisille kokemuksia.

Miikka Seppälä, Särkänniemi Oy:n toimitusjohtaja

Miikka Seppälän mukaan Särkänniemen hinnoittelu **perustuu asiakastutkimukseen**. – –

Miksi yksittäisliput poistuivat myynnistä?

– Yli 80 prosenttia huvipuiston asiakkaista ostaa avaimen, ja Särkänniemen palveluita on kehitetty erityisesti avaimenhankkijoita ajatellen. Yksittäislippuja myydään kesäkuukausia lukuunottamatta ympäri vuoden.

Miksi Koiramäkeen ei voi ostaa erillistä sisäänpääsylippua?

– **Mietimme** aluksi, pitäisikö Koiramäestä tehdä oma, erillinen teemapuisto, johon myös liput ostettaisiin erikseen. **Päätimme** kuitenkin, että Koiramäkeen pääsee Särkänniemen avaimella. Koiramäkeen pääsee joinakin elokuun päivinä myös erillisellä lipulla.

(AL 8.6.2013.)

Lipputuoteuudistuksen herättämää keskustelua käytiin esimerkiksi Aamulehden internetsivuilla sekä Lukijalta-palstalla, ja siitä myös uutisoitiin. Esimerkissä (2) haastateltavaksi on valittu Miikka Seppälän lisäksi myös Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Sanna Marin, ja keskustelussa viitataan myös muihin ääniin. Miikka Seppälä viittaa asiakastutkimuksen perusteella asiakkaisiin, jotka haluavat ostaa rannekkeen, ja Marin viittaa hyvin yleisellä tasolla *ihmisiin*, joilla ei ole varaa käydä Koiramäessä. Näin muut Särkänniemen arvonyrityksen alaistajat jäävät spesifioimatta tarkasti.

Lippuja liian kalliina pitävä yleinen, kasvoton ihmismassa toistuu haastattelussa useassa kohdassa. Marin puhuu yleisesti *isoista lapsiperheistä*, ja Aamulehti käyttää ilmausta *Marinin korviin on kantautunut valituksia*. Lauseessa *valituksia* on subjekti ja valitusten esittäjä jää näkymättömiin. Ilmauksesta ei voi nähdä, onko Marinille tultu valittamaan henkilökohtaisesti vai onko keskustelua käyty esimerkiksi internetin keskustelupalstoilla, jolloin ilmauksessa korviin kantautumisesta olisi kyse metaforasta. Modaalinen nesessiivirakenne ilmaisee pakkoa lauseessa *moni joutuu*, mutta joutujat ovat osa määrittelemätöntä ihmisjoukkoa (VISK § 1565). Modaalinen on myös ilmaus *perhe voisi vieraila*, joka ilmaisee mahdollisuutta (VISK § 1551). *kin*-liitepartikkeli subjektiin viittaavan adjektiiviattribuutin *viisihenkinen* perässä osoittaa, että myös perheestä puhuttaessa kyse on esimerkistä eikä mistään tietystä, tarkasti

määritellystä perheestä. Uutisen otsikossa käytetään nollapersoonaista ilmausta, josta ei suoraan selviä, ketä hinnat puhuttavat (VISK § 1347), mutta ilmaus mahdollistaa myös muiden kuin nimeltä mainittujen keskustelijoiden olemassaolon. Ingressissä ja kuvateksteissä kerrotaan spesifisti vain, että keskustelua ovat käyneet uutisen haastateltavat, Sanna Marin ja Miikka Seppälä. Uutisessa siis pyritään tuomaan moniäänisesti ilmi, että Marin ei ole ainoa, jota lippupolitiikka harmittaa, mutta ketään muuta harmittelijaa ei nimetä. *Ihmisiä tuntuu närstävän* -virkkeen kokijaobjektillisessa referatiivirakenteessa vaikutelmaverbi *tuntua* lisää modaalisuutta ja ilmaisee myös epävarmuutta harmin syystä (VISK § 467, 542, 1551). Selkeää lähdettä ei siis ole, ja lähteen tuntemuksistakaan ei olla täysin varmoja.

3) Yksittäislippuja Särkänniemeen **turha toivoa**

Näkemys: Edes huvipuiston myynti ei laskisi hintoja nykyisestä

Särkänniemen lippujen nykyiseen hinnoitteluun on **turha odottaa** muutosta. Tähän johtopäätökseen tulee väistämättä, kun yhdistää huvipuiston johdon ja Tampereen kaupungin liiketoimintajaoston näkemykset asiasta.

Huvipuistoa **on moitittu** erityisesti siitä, että lastensa kanssa saapuvat aikuiset joutuvat ostamaan kaikkiin kohteisiin ja laitteisiin oikeuttavan elämysavaimen. Vielä viime vuonna myynnissä oli yksittäislippuja.

Perustelut hinnoittelumallille kumpuavat sekä Särkänniemen ja kaupungin taloudesta että asiakkaiden tarpeista.

Liiketoimintajaostoa johtava Kalervo Kummola **sanoo**, että kesäkausi on lyhyt, ja huvipuiston investoinnit pitää kattaa.

– Jonkun **täytyy maksaa** kalliit laitteet. Särkänniemi on liiketaloudellinen laitos, jolle asetettujen taloudellisten tavoitteiden **on täytyttävä**.

Kummolan **mukaan** on tärkeää, että huvipuisto pystyy kehittämään toimintaansa, ei ainoastaan pyörittämään sitä.

(AL 13.6.2013.)

Esimerkissä (3) dialogia laajennetaan Miika Seppälän lisäksi referoimalla Tampereen kaupungin liiketoimintajaoston johtaja Kalervo Kummolaa. Esimerkin ulkopuolella dialogia laajennetaan myös siteeraamalla Tampereen kaupungin rahoitusjohtaja Arto Vuojolaista. Vastapuolen äänet eivät ole näkyvissä, vaan niitä kierretään esimerkiksi passiivilla ja nollapersoonalla.

Esimerkin otsikossa ja leipätekstin alussa toistuu modaalinen verbirakenne *turha toivoa/odottaa*, joka ilmaisee, että yksittäislippuja ei tule tai tuskin tulee. Rakenne on varmuutta ja pakkoa ilmaiseva nesessiivirakenne, vaikka sen merkitys onkin negatiivinen (VISK § 1580). Ilmaus on nollapersoonainen eikä siten tuo selvästi ilmi, kenen näkökulmasta on kyse (VISK § 1347). Näkökulma on tietenkin ensisijaisesti muotoilun valinneen toimittajan, ja nollapersoonalla ilmaistaan, että näkökulma kuuluu määrittelemättömälle, mahdollisesti laajalle ihmisjoukolle. Vastaavasti uutisen affektista luonnetta korostava ilmaus *huvipuistoa on*

moitittu on passiivimuotoinen, eikä moittija ole lauseessa selvillä. Persoonapronominien koe-taan suomen kielessä viittaavan hyvin rajalliseen ihmisjoukkoon, joten ne korvataan usein indefiniittisillä passiivimuodoilla (Shore 1986: 36). Passiivi antaa siis mahdollisuuden paljon laajempaan moittijoiden joukkoon kuin esimerkiksi *he*-pronomini antaisi.

Saman uutisen kainalossa on kommentti *Linnanmäelle kolmesti Särkänniemen hinnalla*, jossa puretaan laskutoimitusta Linnanmäen ja Särkänniemen hintaeroista sekä haastatellaan Särkänniemessä käyneitä huvipuistovieraita.

- 4) **Vaikea uskoa, mutta** laskutoimituksen lopputulos on lahjomaton: Särkänniemen vieressä asuvalle perheelle, johon kuuluu kaksi aikuista ja kaksi 3-vuotiasta, tulee halvemmaksi viedä lapset Onnibussilla kolme kertaa Linnanmäelle **kuin** kävellä kerran Särkänniemeen.

Linnanmäellä sisäänpääsy on ilmainen, samoin 11 naperokäiselle sopivaa laitetta. Särkänniemessä laitteisiin pääsy edellyttää elämysavaimen ostamista. Lastensa ilakointia seuraava vanhempi tarvitsee aluelipun.

Ei siis ihme, että Särkänniemessä keskiviikkona huvitelleet perheet **harmittelivat** hintoja.

– Tyriiksi tämä tulee. Jos koko perhe on mukana, rahaa menee toista sataa euroa, **laski** Rantasalmelta Särkänniemeen saapunut Maarit Tallqvist.

Moni toivoikin, että aikuisille olisi tarjolla edullisempi lippu, joka sisältää käyntikohteet, mutta ei pääsyä laitteisiin.

– Itselleni riittäisi aluelippu, jolla pääsee myös Delfinaarioon ja Koiramäkeen, **tuumi** pikkulasten äiti Anne Heiti.

Sopivana hintana tällaiselle lipulle **pidettiin** 10–20:tä euroa. Nykyisilläkään hinnoilla huvipuistokäynneistä ei luovuta.

– Menipä kesälomalla minne tahansa, rahaa menee joka tapauksessa, joensuulainen Päivi Kerkkänen **tiivisti**.

(AL 13.6.2013b.)

Esimerkin (4) aloittava *Vaikea uskoa* on vaillinainen päälause, jonka kontrastiivinen suhde rinnasteiseen *mutta*-lauseeseen korostaa sivulauseessa kerrotun asian hämmästyttävyyttä (VISK 2004: § 1101). Hämmästeleminen on subjektiivista mielipiteen kuvausta, eli toimittajan ääni on siinä läsnä.

Hintavertailun sisältävässä kommentissa haastatellaan myös Särkänniemessä olevia asiakkaita Särkänniemen hinnoittelusta. Haastatteluosuus alkaa moniäänisellä virkkeellä, joka sisältää laskutoimitukseen kytketyn tunteiden ilmaisun. Päälauseessa *Ei siis ihme* on eri ääni kuin alisteisessa sivulauseessa *että Särkänniemessä keskiviikkona huvitelleet perheet harmittelivat hintoja*. Päälauseessa käytetty *siis* on syy-seuraussuhteen finaalin merkitsin, jolla ilmaistaan seurausta (VISK § 1128). Asiakkaiden tuntoja referoidaan sivulauseessa, ja toimittajan ääni näkyy päälauseessa: intensifioivalla substantiivilla (*ei ihme* toimittaja ilmaisee, että hintojen harmittelu on ymmärrettävää ja hyväksyttävää (VISK § 1725). *Ei ihme* -päälauseen jälkeen toimittajan oma ääni jää jutussa piiloon. Asiakkaita sen sijaan välillä siteerataan neutraalisti ja välillä referoidaan yleisellä *moni*-subjektilla tai passiivissa (*pidettiin*).

5) Särkänniemen kävijämäärä pienessä laskussa

HUVIPUISTOT. Tampereen Särkänniemen huvipuisto ei ole noussut tänä vuonna aivan yhtä suureen suosioon kuin viime kesänä. Toimitusjohtaja **Miikka Seppälä kertoo**, että huvipuisto on kymmenen prosenttia jäljessä viime vuoden kävijämäärästä.

Seppälän mukaan se johtuu myöhästyneestä keväästä ja siitä, että Angry Birds Land houkutteli viime vuonna enemmän ulkomaalaisia kuin tänä kesänä.

– Vielä on liian aikaista sanoa, mutta **tällä hetkellä** on sellainen **olo**, että **myös** lippu-uudistus on vaikuttanut kävijämääriin. Ei ehkä turistien määrään, mutta paikallisesti. Se on asia, jota mietimme tarkkaan ja katsomme, mitä johtopäätöksiä siitä kannattaa tehdä, **Seppälä sanoo**.

Seppälä sanoo, että jos Särkänniemi ei yllä viime vuoden lukuihin, se jää budjetista.

– Se on siinä mielessä harmi, että tavoiteltu taloudellinen tulos oli tarkoitus käyttää seuraaviin investointeihin.

(AL 16.7.2013.)

Esimerkissä (5) dialogia laajennetaan jälleen toimitusjohtaja Miikka Seppälän sitaateilla ja referoinnilla. Jutun toimittaja ei ole näkyvässä, eli juttu on tyypillinen lyhyt ja objektiivisuuteen pyrkivä uutinen. Seppälän tarjoama lippu-uudistus esitetään perusteena muutokselle hyvin epävarmasti. Modaalisuus ei ole eksplisiittistä, mutta sen puolesta puhuu esimerkiksi sen esittäminen perusteista viimeisenä sekä ajanmäärään *tällä hetkellä* käyttö, joka tarkoittaa, että tilanne voi jonain toisena hetkenä olla toinen. Ilmaus *sellainen olo* ilmaisee henkilökohtaista tuntemusta, ja *myös* korostaa sitä, että lippu-uudistus on vain yksi vaikuttimista. Nämä ilmaukset synnyttävät yhdessä vaikutelman implisiittisestä modaalisuudesta.

6) Hinnoittelu oli virhe

--

Koiramäestä ja Angry Birds Landista huolimatta Särkänniemen viime kesä meni **odotettua** huonommin. Toimitusjohtaja Miikka Seppälä **ei** vielä **voi kertoa** tarkkoja lukuja, mutta kävijätavoitteesta jäätiin liian kauas.

– Uusi lippuratkaisumme oli virhe, emme tarjonneet ihmisille tarpeeksi vaihtoehtoja.

Tällä Seppälä viittaa siihen, ettei kesällä myyty lainkaan yksittäislippuja kohteisiin tai laitteisiin. Esimerkiksi Koiramäkeen pääsi vain ostamalla 37 euroa maksavan rannekkeen.

– Aiomme muuttaa hinnoittelua ensi kesäksi ja otamme saamamme palautteet huomioon.

Huippukokki Hans Välimäen Midhill-ravintolakin tuotti pettymyksen.

– Se ei vastannut täysin odotuksiamme esimerkiksi aukioloaikojen suhteen, mutta käymme nämä asiat läpi Välimäen kanssa tulevassa palaverissa.

(AL 2.10.2013.)

Myös esimerkissä (6) viitataan moniäänisesti Miikka Seppälään, jota referoidaan ja siteerataan. Ilmauksessa *odotettua huonommin* ei tuoda ilmi, kenen ääni odotusten takana on eli kenen odotuksista oli kyse. Koska Seppälä selittää sitaateissa virheitä ja puhuu toisista, Midhill-ravintolaan liittyvistä odotuksista, myös uutisen alussa mainitut odotukset on mahdollista liittää Seppälän referointiin. Tällä perusteella ne tarkoittaisivat Särkänniemen asettamia liike-taloudellisia odotuksia. Seppälän mahdollisuuksia tarkkojen lukujen kertomiseen kuvataan modaalisella *voida*-verbillä, joka myönteisessä lauseessa ilmaisee mahdollisuutta ja tässä kiel-

tomuotoisena vastaavasti mahdottomuutta (VISK § 1613). Seppälän suoraa sitaattia myös tarkennetaan referoimalla epäsuorasti, ja toimittajan äänellä lukijalle selitetään, mitä Seppälä suorassa sitaatissa tarkoittaa. Ilmaus (*tällä Seppälä viittaa siihen*) on myös intertekstuaalinen, koska se viittaa aiempaan aiheesta käytyyn keskusteluun.

Vuoden 2014 alussa Särkänniemi tiedotti, että sisäänpääsymaksu huvipuiston alueelle poistetaan kesäksi 2014.

7) Huvipuiston pomo: ”**Toivottavasti** voitamme ihmiset takaisin”

Särkänniemi: Alle 3-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi kaikkialle, laite- ja kohdeliput tulevat takaisin

On poikkeuksellista, että yhden yrityksen hinnoittelusta nousee tällainen myrsky. **Sitäkin poikkeuksellisempaa on**, että myös yrityksen toimitusjohtaja kuvaa hinnoittelua ”**hirveäksi virheeksi**”.

Näin kuitenkin tehdään Särkänniemessä. Miikka Seppälällä tulee 19. huhtikuuta tasan neljä vuotta täyteen huvipuiston toimitusjohtajana, eikä hän epäröi kysyttäessä, mitä hän pitää Särkänniemi-uransa pahimpana pettymyksenä.

– Kyllä viime kesä ja epäonnistunut hinnoittelu on ollut suurin pettymys – pettymys itseeni, **Seppälä sanoo**.

Viime kesänä kokeiltiin uutta lippuratkaisua: kesällä ei myyty lainkaan yksittäislippuja, ei kohteisiin eikä laitteisiin. Esimerkiksi Koiramäkeen pääsi vain ostamalla 37 euroa maksavan rannekkeen.

Sen seurauksena kaikkosi 90 000 kävijää. Särkänniemen viime vuosi menee todennäköisesti tappiolle, mutta kuinka paljon, se ei ole vielä selvillä.

– Tilinpäätös saadaan valmiiksi lähiviikkoina. Silloin tiedämme tarkasti, **Seppälä sanoo**.

--

Särkänniemi halusi ottaa virheestä opikseen. Huvipuisto kävi läpi kaiken mahdollisen palautteen ja teetti lisäksi kolme eri asiakaskyselyä.

Tammikuussa **Särkänniemi ilmoitti**, että sisäänpääsymaksu huvipuiston alueelle poistuu kokonaan. Se on askel kohti Seppälän visiota kaupunkihuvipuistosta, jossa voi piipahtaa vaikka päivälkin ohessa.

Ihmiset ovat silti epäileväisiä.

– **Tuli** sellaista palautetta, että nyt ne varmaan nostaa kaikki muut hinnat pilviin.

Särkänniemi julkaisi torstaina vuoden 2014 hinnastonsa. Alle 3-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi kaikkiin alueen kohteisiin ja laitteisiin. Elämysavaimen hinta pysyi viimevuotisella tasolla 37 eurossa. Yksittäislippujen hinnoista (5–15 euroa) **kukin muodostaa omat mielipiteensä, mutta Seppälän mukaan** ensimmäiset palautteet ovat olleet positiivisia.

– **Toivottavasti** voitamme ihmiset tällä takaisin puolellemme.

(AL 2.10.2014.)

Esimerkin (7) otsikko sisältää modaalisen kommenttiadverbiaalin *toivottavasti*, joka ilmaisee puhujan asennetta suhteessa tilanteen mahdollisuuteen (VISK § 1000). Ilmaus on suora lainaus, joka toistuu myös aivan uutisen lopussa Miikka Seppälän sitaatissa. Leipäteksti alkaa viitauksella edellisen vuoden keskusteluun. Toimittajan ääni on uutisen alussa päälauseissa selvästi näkyvässä, kun tämä kommentoi Särkänniemen tilanteen poikkeuksellisuutta ja toistaa sitä. Komparatiivimuodon (*poikkeuksellisempaa*) jälkeisessä alisteisessa *että*-lauseessa dialogia laajennetaan siteeraamalla toimitusjohtajaa. Lainaus on tehty Aamulehdelle poikkeuksellisesti lainausmerkeillä, sillä tavallisesti Aamulehden lainaukset erotetaan ajatusviivalla. Toimittaja on liittänyt toimitusjohtajalta saamansa lainauksen osaksi omalla äänellään kirjoitettua

lausetta, mutta korostaa lainausmerkeillä, että voimakkaan affektinen ilmaus *hirveä virhe* ei ole hänen omansa vaan peräisin yrityksen toimitusjohtajalta.

Juttu henkilöityy vahvasti Miikka Seppälään, jota siteerataan otsikosta alkaen läpi uutisen. Viimeisen väliotsikon jälkeen Miikka Seppälän henkilökohtaiseksi myöntämä virhe laajenee jutussa metonymisesti koskemaan koko Särkänniemeä. Miikka Seppälän äänellä edustetaan Särkänniemeä, ja joissain tapauksissa voisikin sanoa, että Miikka Seppälän ääni on koko Särkänniemen ääni. Kun Särkänniemen referoidaan *ilmoittaneen* jotain, kaikki suorat sitaatit ovat Miikka Seppälältä.

Seppälä siteeraa myös oman sitaattinsa sisällä nollapersonaisesti Särkänniemen saama palautetta. Sitaatin ulkopuolella tällä viitataan epämääräisesti *ihmisiin*. Myös toimittajan ääni kuuluu uutisen lopussa, kun palautettujen yksittäislippujen hinnoista todetaan uutistekstille melko epätyypillisen epämääräisesti, että *kukin muodostaa [niistä] omat mielipiteensä*. Toimittajan ääni ei siis anna lukijalle suoraan mielipidettä yksittäislippujen hinnoista. Kuitenkin *mutta*-rinnastuskonjunktion kontrastiivinen merkitys lauseessa, jossa palautteita kehutaan Seppälää referoiden positiivisiksi, ohjaa lukijaa ajattelemaan, että hinnat eivät vielä ole kohdallaan (VISK § 1080). Näin toimittajan ääni kuitenkin ohjaa tulkintaa.

4.2 Särkänniemeen kohdistuvat asenteet

Tässä alaluvussa käsittelen pitkälti samoja uutisia kuin edellisessä alaluvussa mutta keskityn äänien sijasta asenteisiin, joita Särkänniemeen kohdistuu. Suhtautumisen teorian sisällä jaottele ihmisiin ja ei-inhimillisiin toimijoihin ei ole useinkaan täysin aukoton (ks. esim. Martin & White 2005: 58–61). Lipputuotekeskustelussa Särkänniemeä arvotetaan välillä tuotteena eli asiana ja välillä inhimillisenä toimijana esimerkiksi sen johdon kautta. Tässä luvussa pyrin jakamaan uutiset sen mukaan, käsitelläänkö Särkänniemeä niissä inhimillisenä vai ei-inhimillisenä toimijana. Olennaisena kysymyksenä luvussa on myös se, kuka suhtautuu eli kenen asenteesta milloinkin on kysymys. Käsittelen myös lehtijutuissa ilmeneviä tunteita osana asennoitumista.

4.2.1 Särkänniemi tuotteena

Ensimmäinen hinnoittelusta kertova uutinen arvottaa Särkänniemeä nimenomaan ei-inhimillisenä toimijana keskittyen Särkänniemen arvon arviointiin (Martin & White 2005: 56).

8) Nelihenkkinen perhe kuluttaa Särkänniemessä **äkkiä** 200 euroa

Pääsymaksut: Yksittäiset liput poistuvat ensi kesänä ja rannekkeiden hinnat nousevat **hieman**

Nelihenkiseltä perheeltä kuluu Tampereella Särkänniemen huvipuistossa ensi kesänä rannekkeisiin kalteimmillaan **148 euroa, jos** molemmat lapset ovat yli 120-senttisiä.

Jos perhe aikoo syödä alueella, huvipuistopäivään pitää varata **helposti jo 200 euroa**.

Särkänniemi nostaa avainten hintaa kahdella eurolla kappaleelta. Tämä ei Särkänniemen toimitusjohtajan Miikka Seppälän mukaan vastaa **edes** kohonneita kustannuksia. Myös arvonlisäveron nousu vaikuttaa hintaan. – –

Kädenojennuksena lapsiperheille Särkänniemi tarjoaa uutta tuotetta alle metrin mittaisille. He saavat Ipana-avaimen **vain** viidellä eurolla.

– Perheen pienimmille ei ole ollut kovin paljon laitteita, joihin he saavat mennä. Pituusrajat laitteisiin johtuvat turvallisuudesta ja ovat viranomaisten asettamia, Seppälä sanoo. – –

Suurempi lovi perheen lomakassaan tulee siitä, että **ensi kesänä** ei ole yksittäislippuja kohteisiin ja laitteisiin. **Tähän asti** vanhempi on voinut ostaa yksittäislippuja ja aluelipun ja käydä **muutamassa laitteessa lapsen kanssa**.

Jos vanhempi tahtoo mennä laitteisiin pienen lapsen kanssa, hän tarvitsee **jatkossa** Elämysavaimen.

– Yksittäisten lippujen menekki on vähentynyt koko ajan. **Niitä on moitittu sekaviksi**. Kesäkaudella 80 prosenttia asiakkaista on ottanut avaimen, Seppälä perustelee.

(AL 22.1.2013.)

Esimerkin (8) otsikkoon ja leipätekstin alkuun on nostettu rahasumma, jonka toimittaja on laskenut nelihenkiseltä perheeltä huvipuistopäivään kuluvaan. Särkänniemeä arvioidaan hintojen kautta ei-inhimillisenä toimijana. Hinnoista puhuminen on hyvin konkreettista (rahallisen arvon arviointia (Martin & White 2005: 56). Arvo ei tietenkään liity pelkkään hintaan, vaan hinnoittelukeskustelua käydään hinta-laatusuhteesta eli siitä, onko huvipuistopäivän hinta sopiva verrattuna sen arvoon. Elämyspuisto tarjoaa asiakkailleen pääasiallisesti aineettomia hyödykkeitä – elämyksiä – joten on jokaisen asiakkaan itse pääteltävissä, onko uusi hinta oikea suhteessa Särkänniemen tarjoamiin elämyksiin. Kun uutisessa korostetaan hinnan nousua otsikossa, ingressissä ja leipätekstin alussa, ja esimerkiksi alle 100-senttisille lapsille suunnattu viiden euron hintainen lipputuote mainitaan vasta tämän jälkeen, annetaan journalistisen toimintamallin mukaisesti ymmärtää, että rahan kulumisen ja rannekkeiden uudet hinnat ovat uutisen tärkein anti, eikä hinta-laatusuhde ei ole kohdallaan (Kuutti 2012 s.v. *kärjellään seisova kolmio*).

Särkänniemen uutta, viiden euron hintaista lipputuotetta alle metrin mittaisille lapsille verrataan metaforassa *kädenojennukseen*. Seuraavassa kappaleessa lipputuote asetetaan vertailuasemaan yksittäislippujen poiston kanssa *suurempi*-komparatiivin avulla, joka asettaa kädenojennuksen vertailutilanteeseen: jos pienten lasten lippu tuottaakin lompakkoon vain pienen loven, yksittäislippujen poisto tuottaa suuremman (VISK § 634). Myös yksittäislippujen ostamista verrataan rannekkeen ostamiseen: *tähän asti* on ajan adverbiali perfektilausees-

sa, ja se vertautuu ajallisesti siihen, että *jatkossa* tarvitaan Elämysavain (VISK § 1539). Elämysavaimen ostamiseen viitataan komparatiivimuotoisella *suurempi lovi* -metaforalla, ja aiempi mahdollisuus rinnastuu nykyiseen pakkoon (*ensi kesänä – – tähän asti*). Elämysavaimen ostaminen esitetään siis kalliimpana vaihtoehtona kuin se, että vanhempi ostaa yksittäislippuja ja aluelipun ja käy *muutamassa laitteessa lapsen kanssa*. Vanhojen yksittäislippujen hintoja ei mainita.²

Uutisen kainalossa on myös faktaruudussa huvipuistojen hintavertailu, jossa käytetään Linnanmäestä vuoden 2012 hintoja, sillä Linnanmäki ei ollut julkaissut kesän 2013 hintoja vielä 22.1.2013. Uutisessa vertaillaan siis Särkänniemen uusia hintoja Linnanmäen vanhoihin hintoihin, jolloin Särkänniemi näyttäytyy huvipuistoista kalleimpana. Miikka Seppälän mukaan vanhoja yksittäislippuja on moitittu sekaviksi. Tämän koostumuksen ja seurattavuuden negatiivisen arvottamisen takana ovat ilmeisesti asiakkaat, vaikka itse arvottamisessa tekijä jääkin passiivin taakse piiloon (Martin & White 2005: 56).

Hinnoittelukeskustelu jatkuu paperilehdessä julkaistussa huvipuistovertailussa (AL 26.5.2013) ja 8.6.2013 julkaistussa artikkelissa, jossa haastatellaan Tampereen kaupunginvaltuustossa istuvaa Sanna Marinia ja Särkänniemen toimitusjohtaja Miikka Seppälää Särkänniemen hinnoittelusta.

9) Särkänniemen hinnat **puhuttavat**

Hinnoittelu: Sanna Marin toivoo huvipuistoon ranneketta **edullisempia** yksittäislippuja.
Asiakkaat: Miikka Seppälä uskoo, että kävijöitä riittää, vaikka yksittäislippuja ei myydäkään.

Sanna Marin, Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja (sd)

Sanna Marinin korviin on kantautunut valituksia Särkänniemen kalliista sisäänpääsyhinnoista. **Ihmisiä tuntuu närästävän** erityisesti se, että uuteen Koiramäki-teemapuistoon pääsee ainoastaan Särkänniemen avaimella.

Mikä Särkänniemen hinnoittelussa **mättää**?

– Huvipuisto ei tarjoa **tarpeeksi vaihtoehtoja** asiakkaille, jotka haluavat pistäytyä vain yhdessä kohteessa. Ihmiset ovat kertoneet, **ettei heillä ole varaa** käydä esimerkiksi Koiramäessä, koska sisäänpääsyä varten pitää ostaa Särkänniemen avain-ranneke.

Kenelle nykyinen hinnoittelu aiheuttaa mielestänne **eniten hankaluuksia**?

– Avaimien ostoa tulee kalliiksi **suurille lapsiperheille**. **Moni** joutuu poistamaan Koiramäen-reissun kesälomasuunnitelmistaan, kun **rahat eivät riitä** rannekkeisiin.

Mitä pitäisi muuttaa?

– Yksittäisiin kohteisiin voisi myydä erillisiä, esimerkiksi 5, 10 tai 15 euron hintaisia kertalippuja. Silloin viisihenkinenkin perhe voisi vierailla yksittäisessä kohteessa ilman, että reissu maksaa monta sataa euroa.

Mikä on huvipuiston tarkoitus?

² Särkänniemen hinnoittelutietojen perusteella yksittäislippu laitteeseen, Planetaarioon, Delfinaarioon tai Akvaarioon maksoi kesällä 2012 yhdeksän euroa, eli sisäänpääsy ja käynti kolmessa laitteessa tai kohteessa maksoi enemmän kuin Elämysavain samana vuonna ja yhtä paljon kuin Elämysavain seuraavana vuonna (Särkänniemi 2012, 2013).

– Nykyinen hinnoittelu kertoo siitä, että Särkänniemellä halutaan ensisijaisesti tahkota rahaa. Mielestäni huvipuistoilla on muutakin merkitystä. Ne **tukevat** esimerkiksi perheiden **kasvua** ja **antavat** ihmisille **kokemuksia**.

Miikka Seppälä, Särkänniemi Oy:n toimitusjohtaja

--

Tarjoaako Särkänniemi tarpeeksi vaihtoehtoja ihmisille, jotka haluavat käydä yksittäisissä kohteissa?

– **Kesäkauden ulkopuolella kyllä.** En kuitenkaan usko, että ihmiset jättävät kesälläkään tulematta elämyspuistoon sen takia, että yksittäislippuja ei ole myynnissä. Jokainen asiakas tekee omat valintansa.

Mikä on huvipuiston tarkoitus?

– Tuottaa **valoa arjen keskelle**. Huvipuisto antaa ihmisille **elämyksiä ja onnellisia muistoja**.
(AL 8.6.2013.)

Esimerkissä (9) Sanna Marin ei syytä Särkänniemeä suoraan hintavaksi vaan vastaa Aamulehden valmiiksi negatiivista suhtautumista odottavaan kysymykseen vaihtoehtojen puutteen. Kritiikki kohdistuu siis hinnoittelun joustamattomuuteen, ja se voidaan nähdä koostumuksen ja tasapainon sekä reaktion ja laadun arvottamisena huonoksi (Martin & White 2005: 56). Uutisen kinalossa olevassa faktaruudussa kerrotaan, että Linnanmäki ja Tykkimäki myyvät yksittäisiä laitelippuja. Tämä asettaa Särkänniemen entistä selkeämpään asemaan ainoana joustamattomana huvipuistona.

Haastattelussa sekä Marinilta että Seppälältä kysytään, mikä on huvipuiston tarkoitus. Marinin arvio on jakautunut kahtia: hän käyttää lähteenään nykyistä hinnoittelua *kertoa-*verbillä ja tulkitsee, että huvipuistolla halutaan ensisijaisesti *tahkota rahaa*. Rahan tahkoaminen on inhimillistä toimintaa, joten vastauksen voi nähdä ihmisiä arvioivana (ks. luku 4.2.2, esimerkki 16). Seppälän listaus huvipuiston tehtävistä ei sen sijaan sisällä liiketoimintanäkökulmaa ollenkaan vaan keskittyy kokonaisuudessaan huvipuiston vaikutuksen, laadun ja arvon positiiviseen kuvaukseen (Martin & White 2005: 56). Ilmauksessa *tuottaa valoa arjen keskelle* Seppälä käyttää *valo*-metaforaa, joka korostaa sitä, että huvipuisto on jotain parempaa kuin ihmisten tavallinen arki.

Seppälä vastaa kysymykseen riittävästä vaihtoehtojen tarjoamisesta, että kesäkauden ulkopuolella vaihtoehtoja on riittävästi. Koska vastaus on myönteinen vain rajauksella kesäkauden ulkopuolelle, se tarkoittaa, että vaihtoehtoja ei tarjota kesäkaudella edes Seppälän itsensä mielestä riittävästi. Näin Seppälä tulee itsekkin kritisoineeksi Särkänniemeä joustamattomuuden perusteella.

Seppälä mainitsee haastattelussaan onnelliset muistot, mutta muuten tunteita ei artikke-
lissa käsitellä juurikaan. Vaikka puhutaan lapsiperheistä, joilla ei ole varaa ja jotka joutuvat poistamaan Koiramäen suunnitelmistaan, tällaisiin tapahtumiin liittyvät harmin ja pettymyksen tunteet jäävät rivien väliin. Ainoa selvä tunne on ilmaistu kuvainnollisesti verbissä *näräs-*

tää. *Närästys* tarkoittaa polttavaa tunnetta, joka johtuu mahanesteen nousemisesta ruokatorveen, mutta verbiä *närästää* käytetään myös kuvainnollisesti esimerkiksi *kismittää*-verbin merkityksessä (PS s.v. *närästys*, *närästää*). Negatiivinen, fyysinen tunne vertautuu siis psyykkiseen tunteeseen.

13.6.2013 *Aamulehden* julkaisemassa uutisessa *Yksittäislippuja Särkänniemeen turha toivoa* käsitellään hinnoittelu- ja lipputuotepolitiikkaa Marinin tarjoamasta joustamattomuusnäkökulmasta.

10) Yksittäislippuja Särkänniemeen **turha toivoa**

Näkemyks: **Edes** huvipuiston myynti ei laskisi hintoja nykyisestä

Särkänniemen lippujen nykyiseen hinnoitteluun on **turha odottaa** muutosta. Tähän johtopäätökseen tulee väistämättä, kun yhdistää huvipuiston johdon ja Tampereen kaupungin liiketoimintajaoston näkemykset asiasta.

Huvipuistoa **on moittu** erityisesti siitä, että lastensa kanssa saapuvat aikuiset joutuvat ostamaan kaikkiin kohteisiin ja laitteisiin oikeuttavan elämysavaimen. Vielä viime vuonna myynnissä oli yksittäislippuja.
(AL 13.6.2013.)

Esimerkissä (10) suurella fontilla kirjoitettu, otsikkoon valittu ilmaus *turha toivoa* on prosodinen: se toimii ikään kuin lukuohjeena koko tekstille värittäen sen asenteellisesti (Martin & White 2005: 19–24). Positiivinen sana *toivo* kääntyy negatiiviseksi adjektiiviattribuutin *turha* vuoksi, koska se ilmaisee toivon hyödyttömäksi (PS s.v. *turha*). Myös huvipuistoon kohdistuva verbi *moittia* on negatiivista arvottamista ilmaiseva sana, joka tarkoittaa nimenomaan arvostelemista tuomien sekä tyytymättömyyden ilmaisemista (PS s.v. *moittia*). Tarkempia syitä moittimiselle tai *turha toivo* -ilmaukselle ei esitetä, mutta yksittäislippujen puuttuminen on jo tässä vaiheessa aiemman uutisoinnin perusteella mahdollista yhdistää joustamattomuuteen eli laadukkuuteen ja tasapainoisuuteen, ja hinnoittelupolitiikka ylipäättään liian kalliisiin hintoihin eli arvoon (Martin & White 2005: 56). Ingressin aloittava fokuspartikkeli *edes* sisältää voimakkaan asteikkotulkinnan asteikon yläpäässä korostaen sitä, että uudetkaan ideat eivät vaikuttaisi hintoihin (VISK § 847, 849). Uutisen loppupuoli on kirjoitettu neutraalilla otteella ilman voimakkaita affektisia ilmauksia. Prosodisesti uutisen alun affektiset ilmaukset ohjeistavat siis lukijaa läpi uutisen, vaikka varsinaiset Kummolan ja Seppälän perustelut hinnoittelumallille on käsitelty neutraalisti.

Utiseen liitettyssä kommentissa Särkänniemeä arvotetaan toimittajan ja haastateltavien äänin hintavaksi.

- 11) **Vaikea uskoa**, mutta laskutoimituksen lopputulos on **lahjomaton**: Särkänniemen vieressä asuvalle perheelle, johon kuuluu kaksi aikuista ja kaksi 3-vuotiasta, tulee **halvemmaks**i viedä lapset Onnibussilla kolme kertaa Linnanmäelle **kuin** kävellä kerran Särkänniemeen.

Linnanmäellä sisäänpääsy on ilmainen, samoin 11 naperoikäiselle sopivaa laitetta. Särkänniemessä laitteisiin pääsy edellyttää elämysavaimen ostamista. Lastensa ilakointia seuraava vanhempi tarvitsee aluelipun.

Ei siis ihme, että Särkänniemessä keskiviikkona huvitelleet perheet **harmittelivat** hintoja.

– **Tyyriksi tämä tulee**. Jos koko perhe on mukana, **rahaa menee** toista sataa euroa, laski Rantasalmelta Särkänniemeen saapunut Maarit Tallqvist.

Moni toivoikin, että aikuisille olisi tarjolla **edullisempi** lippu, joka sisältää käyntikohteet, mutta ei pääsyä laitteisiin.

– Itselleni riittäisi aluelippu, jolla pääsee myös Delfinaarioon ja Koiramäkeen, tuumi pikkulasten äiti Anne Heiti.

Sopivana hintana tällaiselle lipulle pidettiin 10–20:tä euroa. Nykyisilläkään hinnoilla huvipuistokäynneistä ei luovuta.

– Menipä kesälomalla **minne tahansa**, rahaa menee joka tapauksessa, joensuulainen Päivi Kerkänen tiivistä.

(AL 13.6.2013b.)

Esimerkin (11) laskutoimituksessa on käytännössä verrattu halpabussiyhtiöllä matkustamisen hintaa Särkänniemen rannekkeiden hintaan. Laskutoimituksen on mahdollistanut se, että verrokkihuvipuisto Linnanmäki tarjoaa ilmaisen sisäänpääsyn ja 11 ilmaista laitetta. Lahjomaton hintavertailu oikaistaan myöhemmin (AL 20.6.2013), sillä siinä ei oteta huomioon Särkänniemen Miniavainta, joka maksaa 5 euroa ja on tarjolla alle 100-senttisille lapsille.³

Kommentissa asiakkaiden *harmittelu* on negatiivinen onnellisuuteen (onnettomuuteen) liittyvä tunne, jonka kohde on hinnoittelu ja joka ilmaistaan suoraan reaktiona verbissä. Asukkaat myös arvottavat huvipuistoa sitaateissa hintavaksi esimerkiksi ilmauksella *tyyriksi tämä tulee ja rahaa menee*. Jutun lopussa siteerataan erästä asiakasta, joka toteaa samantekevyyttä ilmaisevassa konsessiivisessä ilmauksessa *menipä kesälomalla minne tahansa, rahaa menee joka tapauksessa*, että Särkänniemi ei ole ainut hintava kesälomanviettopaikka, vaan rahaa kuluu missä vain. Konsessiivisilla ilmauksilla ilmaistaan nimenomaan sitä, että mikään ei ole riittävä este tietyn asiointilan toteutumiseksi, ja jutussa esiintyy myös konsessiiville tyyppillinen, indefiniittinen *mikä/minne tahansa* -ilmaus. (VISK § 1143.) Tämä kommentti lieventää Särkänniemeen kohdistunutta arvottamista, kun se laajentaa muutkin kohteet ja kesälomaaktiviteetit saman kalliiksi arvottamisen piiriin.

³ Hintavertailu vain Linnanmäen ilmaisten laitteiden käyttämisen ja Särkänniemen rannekkeen ostamisen välillä ei ole relevantti, sillä Linnanmäen 11 ilmaista laitetta eivät ole verrattavissa Särkänniemen kaikkiin laitteisiin ja kohteisiin. Laskutoimituksessa ei ole otettu huomioon sitä, että jos lapsille ja/tai aikuisille ostetaan joka tapauksessa ranneke myös Linnanmäellä, ero kuihtuu pois.

Alle kolme viikkoa ennen tätä hintavertailua *Aamulehdessä* julkaistussa huvipuistovertailussa (AL 26.5.2013) käytetään erilaista esimerkkiperhettä, johon kuuluvat isä, äiti ja neljä eri-ikäistä lasta. Tämän vertailun mukaan Linnanmäki-vierailu maksaa esimerkkiperheeltä 148/222 euroa ja Särkänniemi-vierailu 130/184 €. Pienempään hintaan on kummankin puiston tapauksessa laskettu aikuisille vain sisäänpääsy, joka on Linnanmäellä ilmainen. Tämän vertailun mukaan Särkänniemi on siis Linnanmäkeä edullisempi aluelipun maksullisuudesta huolimatta.

- 12) Lapset: ”Särkänniemeen Särkänniemeeseen!!!”
 Isä: ”Nyt on vähän rahasta tiukkaa. Mitäs jos mentäis **vaan** viikoksi Kanarialle?”
 (AL15.6.2013a.)

Päinvastaista arviointia tapahtuu Juha Sihdon pilapiirroksessa esimerkissä (12) (ks. liite). Puhekuplallisena sarjakuvana toteutetussa piirroksessa kaksi lasta ruinaa Tampereella isältään pääsyä Särkänniemeen arvatenkin Särkänniemen tunnetun tunnussävelen mukaan, mutta isä toppuuttelee lapsia. Lapset osoittavat pilapiirroksessa innostuksellaan Särkänniemen vaikutukseltaan innostavaksi ja laadultaan hyväksi, koska sinne pääsyä pitää niin innokkaasti ja anella. Intoa korostetaan toistolla, huutomerkeillä ja lasten ilmeillä ja asennolla. Piirroksen isä kuitenkin arvioi Särkänniemen rannekkeet kalliimmiksi kuin viikon matkan Kanarialle ehdottamalla, että Särkänniemen sijaan mentäisiin *vaan* sinne. Fokuspartikkeli *vain* (~*vaan*) on eksklusiivinen ja rajaa muut vaihtoehdot pois (VISK § 839). Kanarian-lomailun hinta perustuu kulttuuriseen, yhteiskunnassa jaettuun kokemukseen siitä, että lomamatkailu on hyvin kallista. Koska piirroksen isä toivoo, että lapset kelpuuttaisivat Kanarian-saaret lomakohteeksi mieluummin, hän osoittaa pitävänsä matkaa kuitenkin edullisempänä kuin Särkänniemessä käymistä. Särkänniemi osoitetaan siis hintatasoltaan aivan kohtuuttomaksi. Pilapiirros on tietenkin genrelleen tyyppillisesti koominen ja kärjistävämpi kuin aiheeseen liittyvät uutiset, ja huumoria synnyttävä vaikutelma syntyy keskenään yhteensopimattomien kesälomakohteiden rinnastamisesta ja vertaamisesta väärin (Zareff 2012: 24).

Saman päivän lehdessä Lauri Pajunoja yhdistää kolumnissaan *Missä Kummola, siellä lippukina* Kalervo Kummolan Särkänniemen lipputuotteiden hintoihin.

- 13) **Missä Kummola, siellä lippukina**

Keskustelu Särkänniemen lippuhinnoista virisi, kun huvipuisto lopetti yksittäisten pääsylippujen myymisen. Jatkossa lastensa kanssa saapuvat vanhemmat joutuvat ostamaan 37 euron hintaisen avainrannekeen, jos haluavat myös Koiramäkeen ja Delfinaarioon.

Tampereen kaupungin liiketoimintajaoston puheenjohtaja Kalervo Kummola kommentoi Aamu-lehdelle (13.6.), että valtavat investoinnit on katettava ja omistajan on saatava toiminnasta voittoa.

Parina viime keväänä on keskusteltu jääkiekon MM-kisojen korkeista lipunhinnoista. Jääkiekkoliiton puheenjohtaja Kummola myönsi huhtikuussa, että vuoden 2012 MM-kisojen lippuhinnoittelussa oli tehty virheitä. 2013 MM-kisojen lippuhintoihin Kummola kieltäytyi ottamasta kantaa toukokuussa.

Kaupungin liiketoimintajaosto ohjaa kaupungin omistamien yhtiöiden toimintaa, myös Särkänniemen Elämyspuistoa. Kaupungin omistamien yhtiöiden tuottamaa voittoa valvoo liiketoimintajaosto. Yksikkö, jonka puheenjohtajana Kummola istuu.

Kummolan mukaan hän ei päättää huvipuiston pääsylippujen hinnoista. Sen tekevät huvipuiston toimiva johto ja hallitus, Kummola linjasi Aamulehdelle.

Väkisinkin esiin nousee kuvio, että **missä** Kummola istuu korkeimmalla jakkaralla, **siellä** nousee koku pääsylippujen korkeista hinnoista.

(AL 15.6.2013.)

Esimerkin (13) otsikossa ja lopussa *missä-* ja *siellä-*adverbeilla osoitetaan yhteys Kummolan ja lippukinojen välille. Kyse on selittämättä ja rivien väliin jätetystä syy-seuraussuhteesta: kolumnissa osoitetaan epäsuorasti paikan määritteillä, että paikalla oleva ihminen on yhteydessä paikalla tapahtuvaan asiaan. Syytöstä ei ilmaista kielellisesti suoraan esimerkiksi kausaalisen suhteen avulla (VISK § 1128): kolumnissa ei sanota esimerkiksi konjunktion avulla, että lippukina syntyy, koska Kummola on johdossa. Rivien väliin jätetty kausaalisuhde saa vahvistusta *kin-*liitepartikkelilla varustetusta tavan adverbista *väkisin* sekä abstraktista ilmauksesta *esiin nousee kuvio*, jossa paikkaan sidottu yhteys Kummolan ja pääsylippujen korkeiden hintojen välillä korostuu.

Vaikka Kummolan referoiden kerrottu perustelu kumoo syy-seuraussuhteen mahdollisuuden, pragmaattinen epäily syy-seuraussuhteen olemassaolosta jää kuitenkin kolumnin loppukaneetiksi. Arvottaminen ei ole suoraa, mutta pragmaattisesti kyse on Kalervo Kummolan – inhimillisen toimijan – arvottamisesta tämän kyvykkyyden perusteella huonoksi (Martin & White 2005: 53).

Seuraavan kuukauden puolella Aamulehti uutisoi Särkänniemen asiakastilanteesta.

14) Särkänniemen kävijämäärä **pienessä** laskussa

HUVIPUISTOT. Tampereen Särkänniemen huvipuisto ei ole noussut tänä vuonna **aivan yhtä suureen suosioon** kuin viime kesänä. Toimitusjohtaja Miikka Seppälä kertoo, että huvipuisto on kymmenen prosenttia jäljessä viime vuoden kävijämäärästä.

Seppälän mukaan se johtuu myöhästyneestä keväästä ja siitä, että Angry Birds Land houkutteli viime vuonna enemmän ulkomaalaisia kuin tänä kesänä.

–Vielä on liian aikaista sanoa, mutta **tällä hetkellä on sellainen olo**, että **myös** lippu-uudistus on vaikuttanut kävijämääriin. Ei ehkä turistien määrään, mutta paikallisesti. Se on asia, jota mietimme tarkkaan ja katsomme, mitä johtopäätöksiä siitä kannattaa tehdä, Seppälä sanoo.

Seppälä sanoo, että jos Särkänniemi ei yllä viime vuoden lukuihin, se jää budjetista.

–Se on **siinä mielessä harmi**, että tavoiteltu taloudellinen tulos oli tarkoitus käyttää seuraaviin investointeihin.

(AL 16.7.2013.)

Esimerkissä (14) asiakasmäärien vähenemistä tuodaan ilmi voimakkuutta vähentävällä adverbilla: suosio ei ole **aivan yhtä suuri** kuin viime kesänä – ei siis mitenkään tavattoman pienikään (Martin & White 2005: 141–142). Otsikossa myös arvioidaan ilmauksen voimakkuuteen vaikuttavalla adjektiiviattribuutilla, että kävijämäärä on **pienessä laskussa**. Myös Seppälän tarjoama lippu-uudistus esitetään perusteena muutokselle hyvin epävarmasti viimeisenä: ajanmääre **tällä hetkellä** viittaa siihen, että tilanne voi jonain toisena hetkenä olla toinen. Ilmaus **sellainen olo** viittaa henkilökohtaiseen tuntemukseen ja **myös** korostaa sitä, että lippu-uudistus on vain yksi vaikuttimista.

Seppälä ilmaisee uutisen lopussa suorassa sitaatissa myös harmin tunteen. Kyse on tyytävyyteen eli tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä tunteesta, joka ilmaistaan suoraan kommenttina odotettavissa olevaan tapahtumaan (Martin & White 2005: 51). Tunne ilmaistaan kuitenkin lievänä: harmi on varsin mieto affektisana, jonka tarkkuutta entisestään heikennetään *siinä mielessä* -ilmauksella (mts. 139).

Vuoden 2014 alussa Särkänniemi tiedotti, että sisäänpääsymaksu huvipuiston alueelle poistetaan kesäksi 2014. Aamulehden Moro-liitteen palstoilla osallistuttiin keskusteluun. Seuraava varsinainen uutinen Särkänniemestä on tehty tiedotustilaisuuden pohjalta ja julkaistu 14.2.2014. Lehden etusivulla on myös nostettu esiin se, että [t]aaperot [pääsevät] *ilmaiseksi Särkänniemen laitteisiin*.

15) Huvipuiston pomo: ”Toivottavasti voitamme ihmiset takaisin”

Särkänniemi: Alle 3-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi kaikkialle, laite- ja kohdeliput tulevat takaisin

On poikkeuksellista, että yhden yrityksen hinnoittelusta nousee **tällainen myrsky**. **Sitäkin poikkeuksellisempaa on**, että myös yrityksen toimitusjohtaja kuvaa hinnoittelua ”hirveäksi virheeksi”. (AL 14.2.2014.)

Esimerkin (15) alussa prosodisesti korostettu tilanteen poikkeuksellisuus on arvoon liittyvää asia-arvottamista ja helppo yhdistää nimenomaan uutisarvoon. Poikkeuksellisen tapahtuman uutisoitavuutta korostetaan näin jutun alussa. Toimittaja myös toistaa *poikkeuksellinen*-sanana uudelleen komparatiivissa, mikä korostaa (uutis)arvoa entisestään (VISK § 633, 1736). Vahvasti Miikka Seppälään henkilöityvässä uutisessa keskitytään alkua lukuun ottamatta ennen kaikkea inhimillisen toiminnan arvottamiseen, jota käsittelem seuraavassa luvussa.

4.2.2 Särkänniemi ihmisinä

Lipputuotokeskustelun alussa keväällä 2013 keskityttiin ennen kaikkea Särkänniemen tuotteiden hintavuuteen ja joustamattomuuteen, eivätkä itse hinnoittelijat henkilöinä olleet juurikaan arvottamisen kohteena. Sanna Marinin haastattelussa 8.6.2013 Marinilta kuitenkin kysyttiin huvipuiston tarkoitusta.

16) Särkänniemen hinnat puhuttavat

Sanna Marin, Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja (sd)

--

Mikä on huvipuiston tarkoitus?

– Nykyinen hinnoittelu kertoo siitä, että Särkänniemellä **halutaan** ensisijaisesti **tahkota rahaa**. Mielestäni huvipuistoilla on muutakin merkitystä. Ne tukevat esimerkiksi perheiden kasvua ja antavat ihmisille kokemuksia.
(AL 8.6.2013.)

Esimerkissä (16) Marinin arvio on jakautunut kahtia: hän käyttää lähteenään nykyistä hinnoittelua *kertoa*-verbillä ja tulkitsee, että huvipuistolla halutaan *tahkota rahaa*. Rahan tahkoaminen on inhimillistä toimintaa, joten vastaus arvioi inhimillistä toimintaa. Ilmaus on affektinen. Arvioinnin kohde ei ole eksplisiittisen selkeä, mutta ilmaus viittaa Särkänniemen hinnoittelijoihin. Implisiittisesti Marin syyttää heitä sosiaalisen hyväksynnän piiriin kuuluvaan säädylisyyteen liittyvästä aiheudesta: jos tarkoitus on vain tahkota rahaa, hinnoittelijoiden etiikka ei ole kunnossa (Martin & White 2005: 53). Ahneusnäkökulma korostuu, koska Marin toteaa myös, että hänestä *huvipuistolla on muutakin merkitystä* – nämä merkitykset ovat yhteiskunnallisesti arvokkaita ja positiivisesti latautuneita. Sitaatin *kin*-liitepartikkeli ilmaisee, että Marin ei kuitenkaan sulje merkityksistä pois rahan tahkoamista.

Kesän loputtua 2.10.2013, kun Aamulehti uutisoi Särkänniemen talvikaudesta ja Koiramäen menestyksestä, palataan uutisen lopussa myös lipputuotekeskusteluun. Myös kyseisen lehden kannessa viitataan kuitenkin uutisen loppupuolella aiheeksi nostettuun lipputuotetiedustukseen nostolla *Särkänniemi: Toimitusjohtaja myöntää virheen lippujen hinnoittelussa*.

17) Hinnoittelu oli **virhe**

Koiramäestä ja Angry Birds Landista huolimatta Särkänniemen viime kesä meni **odotettua huonommin**. Toimitusjohtaja Miikka Seppälä ei vielä voi kertoa tarkkoja lukuja, mutta kävijätavoitteesta jäätin liian kauas.

– Uusi **lippuratkaisumme oli virhe, emme tarjonneet** ihmisille **tarpeeksi** vaihtoehtoja.

Tällä Seppälä viittaa siihen, ettei kesällä myyty lainkaan yksittäislippuja kohteisiin tai laitteisiin.

Esimerkiksi Koiramäkeen pääsi vain ostamalla 37 euroa maksavan rannekkeen.

– Aiomme muuttaa hinnoittelua ensi kesäksi ja otamme saamamme palautteet huomioon.

Huippukokki Hans Välimäen Midhill-**ravintolakin tuotti pettymyksen**.

– Se ei **vastannut täysin odotuksiamme** esimerkiksi aukioloaikojen suhteen, mutta käymme nämä asiat läpi Välimäen kanssa tulevassa palaverissa.

(AL 2.10.2013.)

Esimerkissä (17) arvioidaan Särkänniemen taloudellista menestystä kesän suhteen huonoksi ja hinnoittelua virheeksi. Otsikko on indikaatiivimuotoinen kopulalause, joka toimii tilan kuvauksena ja johon suhtaudutaan varmana ilman modaalisuutta (VISK § 891). Muoto on sama kuin Seppälän sitaatissa. Seppälän käyttämä possessiivisuffiksi *-mme* sekä monikon ensimmäinen persoona verbissä tuovat ilmi, että Seppälä arvottaa lippuratkaisusta puhuessaan inhimillistä toimintaa: arvottaminen kohdistuu Seppälän omaan sekä muiden Särkänniemen hinnoittelijoiden, etupäässä johdon, toimintaan ja päätöksiin. Arviointi voidaan nähdä Seppälän sekä

muiden me-ilmauksen piiriin kuuluvien henkilöiden kyvykkyyden arvottamisena, sillä (liiketoiminnan) virheet liittyvät tavallisesti taitoihin (Martin & White 2005: 53).

Seppälä kohdistaa arviointia myös Midhill-ravintolaa kohtaan, mutta arvottaminen on erilaista. Elotonta subjektia kuvaava *se*-pronomini viittaa siihen, ettei tämä arviointi kohdistu inhimilliseen toimintaan vaan on asia-arvottamista. Vaikka ravintola henkilöityy genetiiviattribuutilla vahvasti Hans Välimäkeen henkilönä, Seppälä ei siis arvota Välimäen toimintaa henkilökohtaisella tasolla. Toimittajan valitsema muoto *tuottaa pettymys* on keskivoimakas tyytymättömyyttä kuvaava tunneilmaus, joka on ilmaistu kommenttina (Martin & White 2005: 46). Seppälän sitaattiin valittu ilmaus *vastata täysin odotuksia* on lievempi eikä sisällä tunteita vaan keskittyy ravintolan synnyttämän reaktion ja vaikutuksen arvottamiseen negatiivisesti (mts. 56). Negatiivisessa ilmauksessa asteittaisuuteen ja tarkkuuteen liittyvä tarkenne *täysin* korostaa odotuksia kokonaisuutena. Tämä lieventää ilmauksen negatiivisuutta, sillä se tarkoittaa, että odotukset saattoivat kuitenkin täytyä osittain. (Mts. 137–138.)

18) Huvipuiston pomo: ”**Toivottavasti** voitamme ihmiset takaisin”

Särkänniemi: Alle 3-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi kaikkialle, laite- ja kohdeliput tulevat takaisin

On poikkeuksellista, että yhden yrityksen hinnoittelusta nousee **tällainen myrsky. Sitäkin poikkeuksellisempaa on**, että myös yrityksen toimitusjohtaja kuvaa hinnoittelua ”**hirveäksi virheeksi**”.

Näin kuitenkin tehdään Särkänniemessä. Miikka Seppälällä tulee 19. huhtikuuta tasan neljä vuotta täyteen huvipuiston toimitusjohtajana, **eikä hän epäröi** kysyttäessä, mitä hän pitää Särkänniemi-uransa **pahimpana pettymyksenä**.

– Kyllä viime kesä ja epäonnistunut hinnoittelu on ollut **suurin pettymys – pettymys itseäni**, Seppälä sanoo.

Viime kesänä kokeiltiin uutta lippuratkaisua: kesällä ei myyty lainkaan yksittäislippuja, ei kohteisiin eikä laitteisiin. Esimerkiksi Koiramäkeen pääsi vain ostamalla 37 euroa maksavan rannekkeen.

Sen seurauksena kaikkosi 90 000 kävijää. Särkänniemen viime vuosi menee todennäköisesti tappiolle, mutta kuinka paljon, se ei ole vielä selvillä.

– Tilinpäätös saadaan valmiiksi lähiviikkoina. Silloin tiedämme tarkasti, Seppälä sanoo.

--

Särkänniemi halusi ottaa virheestä opikseen. Huvipuisto kävi läpi kaiken mahdollisen palautteen ja teetti lisäksi kolme eri asiakaskyselyä.

Tammikuussa Särkänniemi ilmoitti, että sisäänpääsymaksu huvipuiston alueelle poistuu kokonaan. Se on askel kohti Seppälän visiota kaupunkihuvipuistosta, jossa voi piipahtaa vaikka päivälänkin ohessa.

Ihmiset ovat silti epäileväisiä.

– Tuli sellaista palautetta, että **nyt ne varmaan nostaa** kaikki muut **hinnat** pilviin.

Särkänniemi julkaisi torstaina vuoden 2014 hinnastonsa. Alle 3-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi kaikkiin alueen kohteisiin ja laitteisiin. Elämysavaimen hinta pysyi viimevuotisella tasolla 37 eurossa. Yksittäislippujen hinnoista (5–15 euroa) **kukin muodostaa omat mielipiteensä, mutta** Seppälän mukaan ensimmäiset palautteet ovat olleet **positiivisia**.

– **Toivottavasti** voitamme ihmiset tällä takaisin puolellemme.

(AL 14.2.2014.)

Voimakkainta inhimillisen toiminnan arvottamista esiintyy talvella 2014 julkaistussa uutisessa esimerkissä (18). Toimitusjohtajan käyttämä ilmaus *hirveä virhe* on voimakasta

inhimillisen toiminnan arvottamista. *Virhe* on jo itsessään arvolatautunut sana, ja adjektiiviattribuutti *hirveä* korostaa sitä hyvin voimakkaasti (VISK § 1714).

Seppälän osalta uutinen liikkuu vahvasti tunnetasolla. *Suurin – – pettymys itseeni* - ilmaus sisältää sekä vahvan inhimillisen toiminnan arvottamisen että superlatiivimuodossa olevalla adjektiiviattribuutilla vahvistetun tunteen. Negatiivisella tunteella on selkeä kohde, Seppälä itse, ja se on ilmaistu mentaalisenä tilana, voimakkuudeltaan suurena ja reaktiona. Eksplisiittisesti ei ole kuitenkaan nähtävissä, liittyykö tunne onnellisuuteen, turvallisuuteen vai tyytyväisyyteen. Koska uutisessa seuraavaksi selitetään epäonnistunutta kesää ja *seurauksena*-sanalla asetetaan lipputuoteratkaisu syy-seuraussuhteeseen asiakkaiden kaikkoamisen ja taloudellisen tappion kanssa, pettymyksen tunteen voi implisiittisesti päätellä liittyvän tyytyväisyyteen eli tavoitteiden saavuttamiseen. Seppälän itseään kohtaan osoittama inhimillisen toiminnan arvottaminen voidaan vastaavasti implisiittisesti liittää kyvykkyyteen.

Viimeisen väliotsikon jälkeen Miikka Seppälän henkilökohtaiseksi myöntämä virhe laajenee jutussa metonymisesti koskemaan koko Särkänniemeä. Seppälän sitaatissa kuuluu myös epämääräisesti ilmaistu *ihmisten* ääni, kun Seppälä referoi Särkänniemen saamaa palautetta. Tämä on ensimmäinen kerta lipputuotekeskustelun aikana, kun satunnaiset *ihmiset* arvottavat Särkänniemeä eli hinnoittelijoita selvästi inhimillisenä toimijana, ja sekin tapahtuu Seppälän kautta. Kyse on negatiivisesta luotettavuuden arvottamisesta, mutta se on mukana uutisessa vain vastakohtana korostamassa todellisen muutoksen merkittävyyttä (Martin & White 2005: 53). Vastakohtaa ei korosteta millään vertailevalla ilmauksella, vaan lukijan on pääteltävä todellinen muutos faktoista, joita uutisen lopussa uusista hinnoista kerrotaan (White 2011: 17).

4.3 Johtopäätökset

Särkänniemen lipputuoteuudistukseen ja hinnoitteluun liittyvässä uutisoinnissa Särkänniemeen suhtaudutaan useimmiten asiana – tarkemmin sanottuna tuotteena, jolla on hinta. Lipputuotteet ovat rahalla maksettavia hyödykkeitä, ja niihin kohdistuvat asenteet liittyvät tavallisesti asia-arvottamisen piiriin, vaikka varsinaiset hinnoittelupäätökset ovatkin ihmisten tekemiä. Asia-arvottaminen tapahtuu siis useimmiten arvon perusteella: kun lipputuotteita pidetään kalliina, myös Särkänniemeä pidetään kalliina. Välillä arvostelu kohdistuu lipputuotepoliittikan joustamattomuuteen, joka ei selkeästi edusta mitään tyyppiä asia-arvottamisen kehikossa mutta voidaan nähdä ainakin koostumuksen ja tasapainon sekä reaktion ja laadun arvottamisena. Keskustelun loppupuolella näkökulma muuttuu, ja Särkänniemeä aletaan kuvata

enemmän ihmisinä, jotka ovat tehneet lipputuotepäätökset. Tässä vaiheessa asenteet siirtyvät inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikkoon. Sekä asia- että inhimillisen toiminnan arvottaminen on pääasiassa negatiivista, eli Särkänniemeä arvotetaan sekä eksplisiittisesti että implisiittisesti kalliiksi ja joustamattomaksi.

Tunteita käsitellään lipputuote- ja hinnoittelu-uutisissa varsin vähän tai ne jätetään suurimmaksi osaksi rivien väliin. Käsitellyt tunteet ovat kuitenkin kaikki negatiivisia, ja suurin osa niistä on ilmaistu reaktionä. Analysoidut tunteet on listattu taulukkoon 3. Taulukko on tehty Martinin ja Whiten (2005: 46–52) perusteella ja kuvion 1 (s. 9) mukaan: tunteet on analysoitu tuntijan, mahdollisen kohteen, voimakkuuden (0, +, ++), positiivisuuden ja negatiivisuuden sekä sen mukaan, liittyykö tunne onnellisuuteen, turvallisuuteen vai tyytyväisyyteen. Myös tunteen ilmaisutapa on eritelty: onko se ilmaistu toimintana vai mielensisäisenä ja onko kyseessä tuntijan ominaisuus, intentio, reaktio vai kommentti?

Taulukko 3. Tunteet Särkänniemen hinnoitteluun liittyvissä lehtijutuissa.

Tunteiden arviointi: esimerkki tekstistä	Tuntija	Kohde	Toimintaa / mielensisäinen	Ominaisuus, intentio, reaktio, kommentti	Onnellisuus, turvallisuus, tyytyväisyys	Voima (0, +, ++)	Pos. vai neg.
<i>Ihmisiä tuntuu närähtävän erityisesti se, että uuteen Koiramäki-teemapuistoon pääsee ainoastaan Särkänniemen avaimella.</i>	Ihmiset/asialkkaat	Lipputuotteiden rajaukset ja joustamattomuus	Mielensisäinen	Reaktio, ilmaistu metaforana	Onnellisuus	0	neg.
<i>Särkänniemessä keskiviikkona huvitelleet perheet harmittelivat hintoja.</i>	Särkänniemen asiakkaat	Hinnoittelu	Toimintaa	Reaktio	Onnellisuus	0	neg.
<i>”Se on siinä mielessä harmi, että tavoiteltu taloudellinen tulos oli tarkoitus käyttää seuraaviin investointeihin.”</i>	Miikka Seppälä	Asiakaskato ja budjetista jääminen	Mielensisäinen	Kommentti	Tyytyväisyys	0	neg.
<i>”Kyllä viime kesä ja epäonnistunut hinnoittelu on ollut suurin pettymys – pettymys itseeni”</i>	Miikka Seppälä	Epäonnistunut hinnoittelu	Mielensisäinen	Reaktio	Tyytyväisyys	+	neg.

Uutisoinnin alkupuolella tunteet keskittyvät asiakkaiden onnellisuuteen ja koskevat kalliiden hintojen synnyttämää harmia. Keskustelun loppuvaiheessa tunteiden kokijana esitetään pariin kertaan Miikka Seppälä, joka kokee myös harmin ja lisäksi pettymyksen tunteita. Hänen kohdallaan tunteet liittyvät tyytyväisyyteen eli tavoitteiden saavuttamiseen ja johtuvat

hinnoittelun aiheuttamasta asiakaskadosta eli hinnoittelun epäonnistumisesta. Negatiivisten tunteiden kokeminen siis siirtyy, kun asiakkaiden kokemat negatiiviset tunteet aiheuttavat asiakaskatoa ja heikentävät yrityksen tulosta, mikä harmittaa yrityksen johtoa.

Dialogia laajennetaan hinnoittelu-uutisissa useimmiten toimitusjohtaja Miikka Seppälän äänen avulla. Hän toimii uutisissa Särkänniemen edustajana esittäen perustelut tehdyille päätöksille. Joissain uutisissa Seppälä toimii ainoana dialogia laajentavana äänenä, ja joissain hänen lisäksi haastatellaan muitakin – joko Särkänniemen edustajia, kuten Kalervo Kummolaa, tai vastakkaisen näkemyksen omaavia henkilöitä, kuten kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Sanna Marinia. Särkänniemen lipputuote- ja hinnoittelupolitiikkaan kriittisesti suhtautuville uutisille on tyypillistä, että Särkänniemen toimintaa kritisoidaan yksinäisesti, ja Seppälä toimii vastapuolen äänenä, jolle annetaan journalististen vaatimusten mukaisesti mahdollisuus oman näkökulmansa esiintuomiseen ja tilanteen selittämiseen. Kesän 2013 jälkeen, kun keskustelun painopiste siirtyy asia-arvottamisesta inhimillisen toiminnan arvottamiseen, Miikka Seppälä ottaa vastuun tehdyistä liiketaloudellisista virheistä ja arvottaa itse itseään negatiivisesti. Särkänniemen edustus saa siis keskustelussa paljon tilaa, ja Seppälän omaa suhtautumista referoidaan uutisissa useaan kertaan. Hänen lisäksi keskustelun referoituja ovat useaan kertaan asiakkaat, joista puhutaan toisinaan nimillä ja toisinaan yleisesti ja epämääräisesti esimerkiksi *ihmisinä*.

Vaikka hinnoittelusta kerrotaan pääasiassa neutraaliin kerrontaan ja objektiivisuuteen pyrkivissä uutisissa, joissa tavoitteena on kertoa faktoja ilman näkyvää suhtautumista, osassa uutisista toimittajan oma ääni on näkyvissä epätavallisen paljon (esim. esimerkit 8 ja 18). Välillä toimittaja on säästänyt oman äänensä kommenttiin ja osoittaa siinä voimakasta Särkänniemen arvottamista arvon perusteella, vaikka itse uutinen ei sitä sisältäisi (esimerkki 11). Särkänniemen arvottaminen on kesän 2013 aikana pääosin negatiivisia, ja positiivisia arvontoja annetaan yleensä vain, kun ne rinnastuvat tai vertautuvat negatiivisiin niin, että negatiivisia puolia korostetaan (esimerkki 12). Särkänniemeä arvotetaan siis hintavaksi paitsi ulkopuolisten haastateltujen arvioissa, myös toimittajien äänellä kommentteissa ja ainakin impliittisesti myös näennäisen objektiivisissa uutisissa (esimerkki 8). Vuoden 2014 alussa julkaistussa uutisessa (esimerkki 18) myös koko lipputuotekeskustelua arvotetaan toimittajan äänellä *poikkeukselliseksi*, mikä on myöskin asia-arvottamista arvon perusteella mutta positiivista ja kohdistuu tilanteen uutisarvoon eikä tuotteiden rahalliseen arvoon.

Utisiin valikoidut faktat eivät ole aina täysin oikeita: Särkänniemen hintoja verrataan Linnanmäen edellisen vuoden hintoihin, yksi lipputuote on unohdettu vertailevasta laskutoimituksesta ja rannekkeen ostaminen esitetään muutaman yksittäislipun ostamista kalliimpana

vaihtoehtona. Yksi virheellisesti uutisoitu tieto myös oikaistaan (AL 20.6.2013). Nämä toimittajan huolimattomuudet tai valinnat esittävät Särkänniemen vuoden 2013 hinnoittelun aina kalliimpana kuin mitä se tosiasia on. Virheet eivät ole suuria, mutta ne ovat mukana rakentamassa kuvaa Särkänniemestä ylihinnoiteltuna ja joustamattomana huvipuistona, ja yhdistettynä runsaaseen uutisoinnissa näkyvään negatiiviseen arvottamiseen ja negatiivisiin tunteisiin niiden voi uskoa hyvinkin vaikuttavan asiakkaiden ostokäyttäytymiseen. Kun toimittaja viimeisessä analysoidussa uutisessa (AL 14.2.2014) päivittelee, että *on poikkeuksellista, että yhden yrityksen hinnoittelusta nousee tällainen myrsky*, ei ole enää yksiselitteisen selvää, että Särkänniemen hinnoittelumalli on ainut syy nousseeseen myrskyyn.

Tässä luvussa on tullut ilmi, että Särkänniemi sai osakseen perusteettomankin kriittistä huomiota hinnoittelupolitiikan tiimoilta vuonna 2013. Palaan aiheeseen päätäntöluvussa 6, jossa vertailen tuloksia delfinaariokeskustelussa ilmenevään suhtautumiseen. Vuoden 2014 delfinaariokeskustelun uutisointia käsittelen seuraavassa luvussa.

5 SUHTAUTUMINEN DELFINAARIOKESKUSTELUSSA

Tässä luvussa käsittelen Aamulehden suhtautumista Särkänniemeen ja Särkänniemen delfinaarioon vuonna 2014 virinneen delfinaarion lakkauttamisaloitteita käsittelevän keskustelun aikana. Suhteessa lipputuotteisiin delfinaariouutisointi on ainakin sikäli erilaista, että delfinaariosta puhuttaessa Särkänniemeä arvioidaan enemmän inhimillisenä toimijana kuin asiana. Ero inhimillisen ja ei-inhimillisen toimijan välillä ei aina ole selvä, ja se liittyy usein esimerkiksi sanamuotoon (Martin & White 2005: 59–60). Aineistosta syntyy kuva, että puhuttaessa elävistä olennoista myös niistä vastuussa olevat tahot nähdään herkästi inhimillisenä toimijana. Lipputuotteista puhuttaessa hinnoittelu nähdään usein vain asiana, eikä päätösten takana olevia tekijöitä arvoteta suoraan inhimillisinä. Delfinaariokeskusteluun tuo oman näkökulmansa sen pohtiminen, suhtaudutaanko itse delfiineihin inhimillisinä toimijoina vai ei.

Käsittelen tässä tutkimuksessa *Aamulehdessä* ilmenevää suhtautumista vain paperilehdessä julkaistun aineiston perusteella. Delfinaarion lopettamiseen tähtäävästä valtuustoaloitteesta alkaneen delfinaariokeskustelun kohdalla aineisto antaa keskustelusta paikoin suppeamman kuvan kuin mitä se todellisuudessa oli, sillä delfinaarioaloite nousi esimerkiksi Aamulehden verkkosivuilla kommentoiduimpien ja luetuimpien joukkoon, ja sitä käsiteltiin myös lukuisilla muilla keskustelupalstoilla (AL 28.5.2014b; AL 3.6.2014; AL 6.6.2014a).

5.1 Delfinaariokeskustelun äänet ja modaalisuus

Delfinaariosta puhuttaessa dialogia laajennetaan monilla eri äänillä. Uutisissa ja reportaaseissa haastatellaan niin Särkänniemen edustajia kuin delfinaarion sulkemista toivoviakin henkilöitä, ja myös toimittajien äänet tulevat esiin esimerkiksi kolumneissa. Lisäksi Aamulehden toimituksen valitsevat lukijoiden Poiminnat toivat useana päivänä yhden äänen lisää keskusteluun. Poiminnoiksi valitut kommentit itsessään ovat pääosin yksiaänisiä, joten käsittelen ne tarkemmin myöhemmissä luvuissa. Tässä luvussa tuon ilmi, miten ja millaisia ääniä delfinaariota koskevissa uutisissa esitetään vuoden 2014 keväästä syksyyn, ja tutustun myös uutisten modaalisuuteen.

Keskustelu alkoi, kun Aamulehti uutisoi kaupunginvaltuustoon annetusta aloitteesta.

19) **Valtuustoaloite:** Delfinaario pitää lopettaa

Vihreiden kaupunginvaltuutettu Juhana Suoniemi on jättänyt Tampereen kaupunginvaltuustoon aloitteen Särkänniemen delfinaarion lopettamisesta.

Suoniemi ja lähes 20 muuta allekirjoittanutta vaativat aloitteessa delfinaarion hallitun alasajon selvittämistä.
(AL 28.5.2014.)

Esimerkissä (19) viitataan kaupunginvaltuutettuihin, jotka ovat tehneet valtuustoaloitteen. Otsikon modaalinen, pakkoa ilmaiseva nesessiivirakenne on moniääninen referoinnin ja sitaatin välimuoto, ja siinä lähteeksi mainitaan itse aloite (VISK § 505). Varsinaisessa leipätekstissä dialogia laajennetaan referoimalla Juhana Suoniemeä sekä muita aloitteen allekirjoittajia itse aloitteen sijaan. Lähteen mainitseminen otsikossa on tärkeää sen vuoksi, että pakkoa ilmaisevan nesessiivirakenteen yhteydessä se kertoo lukijalle, ettei pakkotilanteessa ole kyse ehdottomasta faktasta vaan rajatun ihmisjoukon mielipiteestä.

20) Veera-delfiinille tulossa vauva lokakuussa

Särkänniemen Veera-delfiini on tiineenä. Poikasen odotetaan syntyvän lokakuussa. Veera on voinut **hyvin**.

Tulokkaan isä on Leevi. Se tiedetään **varmasti**, koska henkilökunta on nähnyt tapahtuman, jossa luomuraskaus sai alkunsa.

Leevi on Näsin ja Delfin poikanen ja syntynyt Tampereen delfinaariossa vuonna 1993. Nyt se on tulossa isäksi ensimmäistä kertaa. Veera on 36-vuotias ja se on synnyttänyt useita poikasia. Ne ovat kuolleet **jo** odotusaikana tai eläneet **vain** vähän aikaa. Veeran poikanen Eevertti syntyi vuonna 1996 ja sen isä on Delfi.

(AL 20.6.2014a.)

Esimerkki (20) on tyypillinen lyhyesti kuvattu pikku-uutinen, joka ei juuri sisällä näkyvää referointia tai arvottamista. Vaikka on oletettavaa, että tieto esimerkiksi poikasen isästä on peräisin Särkänniemeltä, lähdeä ei uutisessa kerrota suoraan, vaan henkilökunnasta puhutaan yksiaanisesti. Episteemistä modaalisuutta ilmaiseva adverbi *varmasti* kuitenkin tuo ilmi, että myös muita mahdollisuuksia voisi teoriassa olla olemassa (VISK § 667). Uutisessa ei oteta kantaa Veeran tiineyden positiivisuuteen tai negatiivisuuteen – ainoastaan adverbilla *hyvin* ilmaistaan eläimen tähänastista vointia (VISK § 653). Uutisen loppu taustoittaa Särkänniemen delfiinien lisääntymistä. Fokuspartikkeleilla *jo* ja *vain* korostetaan syntyneiden poikasten elämän lyhyyttä, mitä sanan *vain* eksklusiivisuus korostaa entisestään (VISK § 792, 844). Syntyneisiin poikasiin viittaava pronomini *ne* viittaa kaikkiin poikasiin, ja vaikka seuraavassa virkkeessä kerrotaan eloonjääneestä Eevertistä, uutisesta ei käy täysin selväksi, että yksi Veeran poikasista on todella kasvanut aikuiseksi.

Valtuustoaloitteesta virinnyt keskustelu kasvoi nopeasti myös Aamulehden internetsivuilla, ja valtuustoaloitteen lisäksi delfinaarion lakkauttamisen puolesta alettiin kerätä nimiä myös kuntalaisaloitteeseen. Heinäkuussa julkaistiin laaja reportaasi *Delfiinin pyydystäjät*, joka on hyvin moniääninen ja liikkuu monessa aikatasossa.

21) **Pyyntireissu** alkoi elokuussa 1984.

--

Verkko kiristyy delfiiniparven ympärillä, kunnes sen halkaisija on enää kymmenisen metriä. Vesi on niin matalaa, että se ulottuu vain rinnan korkeudelle. Pullonokkadelfiinit uivat ihmeissään, mutta eivät yritä karkuun. Sitten tapahtuu jotain **hämmästyttävää**. Pyytäjät hyppäävät veteen, kahlaavat delfiinien luokse ja ottavat ne kainaloon. Eläimet eivät juuri tee vastarintaa.

–Se oli **hämmästyttävää**, etteivät ne villit delfiinit panneet yhtään hanttiin. Sitten eläinlääkärit tutkivat ne tarkkaan. He tarkistivat iän, sukupuolen ja sen, ettei eläimissä ollut pahoja naarmuja, **muistelee** pyydystysretkellä mukana ollut entinen Aamulehden toimittaja **Olli Helen**.

--

Maanantaina saaliiksi jää lopulta vain pieniä haikaloja, joita tulee delfiinien mukana verkkoon. Kapteeni Gene Hamilton kerää ne talteen ja heittää veneen pakastimeen: samaan, jossa kaljatkin kylmenevät. Onpahan grillattavaa illaksi.

Joka aamu pyynti**porukka** lähtee seitsemältä merelle. Päämajana toimii kapteeni Hamiltonin koti Pine Islandilla. Siitä on amerikkalainen showmeininki kaukana.

–Asunto on itse asiassa valtava romukasa rämeikön reunassa. Makuuhuoneina toimii pari asuntovaunua, jotka eivät varmasti ole kymmeneen vuoteen liikkuneet, **kirjoittaa** Helen paikan päältä.

Hamiltonin ja Sweeneyn alaiset, parikymppiset pyyntimiehet ovat todellisia Floridan takametsien miehiä, kuin suoraan pusikoista kömpineitä. Sellaisia, joita näkee kalja kädessä Nascar-kisoissa. Elokuisen auringon paahteessa ahavoituneiden rämemiesten virka-asuna toimivat punaiset Speedot. Eläinlääkäri, tohtori Jay Sweeney on yliopistomiehiä, mutta **uikkareissa** hänkin. Hän johtaa koko operaatiota apulaisensa Rae Stonen kanssa ja huolehtii eläinten kohtelusta.

–Se touhu tehtiin todella asiallisesti ja tyylikkäästi. Ne delfiinit eivät **varmasti** kärsineet pyydystämisestä, **uskoo** Helen.

(AL 13.7.2014.)

Reportaasissa käsitellään historiallisia tapahtumia välillä imperfektissä, välillä preesensissä. Esimerkissä (21) käytetään preesensmuotoista kuvausta. Toimittaja laajentaa dialogia siteeraamalla lähdeään Olli Heleniä. Ensimmäisessä sitaatissa ja sitä edeltävässä kappaleessa käydään lähes sama tilanne läpi kaksin sanoin ensin toimittajan ja sitten Olli Helenin äänellä. Kuvaileva kerronta on toimittajan, mutta lähteitä on varmasti käytössä muitakin kuin vain Olli Helen. Heleniä referoidaan suorilla lainauksilla erilaisia referointiverbejä käyttäen: välillä hän *muistelee*, välillä *uskoo* ja välillä *kirjoittaa paikan päältä*. Lähteenä käytetään siis ilmeisesti sekä Helenin uutta haastattelua että vanhoja kirjoituksia.

Reportaasin historiaosuuksissa käytetään paikoin puhekielenomaista leksikkaa, kuten sanoja *reissu*, *porukka* ja *uikkarit*. Tällaista leksikkaa käytetään leipätekstin yksinäisissä kohdissa, eli ne tuovat ilmi toimittajan omaa ääntä. Leksikaalisten valintojen tarkoituksena lienee tietynlaisen rentouden osoittaminen: ne implikoivat pyyntimatkaan liittyvä stressittömyyttä ja mahdollisesti leväperäisyyttäkin, johon kuuluvat kylmässä odottavat kaljat ja grillattavat. Kuvallinen kerronta sisältää paikoin myös näennäisen epäolennaisia asioita, kuten esimerkiksi (22), jossa kerrotaan matkalla nautituista alkoholijuomista: *porukka* kiertää Floridaa ja *takapenkillä* kiertää *bourbonia*.

22) Särkänniemi maksoi vuonna 1984 yhdestä delfiinistä nykyrahassa 17 000 euroa. 30 vuodessa delfiinien arvo on moninkertaistunut. Eläimiä **ei saa** enää tuoda luonnosta, mutta toisista delfinaarioista niitä saa hankkia. Hintalappu olisi silloin tähtitieteellinen.

–Satoja tuhansia, jopa miljoonia. Mutta harva niitä suostuisi nykyään edes myymään, niin kuin ei ravihevosestakaan haluta luopua, **kertoo** Särkänniemen entinen osastopäällikkö ja delfinaarion johtaja Timo Rahunen, joka myös oli mukana pyyntimatalla.

Delfiinejä ei ole pyydetty Yhdysvalloissa vuoden 1989 jälkeen. Enää ei ole myöskään kapteeni Hamiltonia eikä Dolphin Doll -alusta. **Erään tiedon mukaan** Hamilton on kuollut vuosia sitten ja pyyntialus romuttui Charley-hurrikaanissa vuonna 2004. Samana vuonna kuoli myös Niki Särkänniemessä, 33-vuotiaana.

Pyyntiviikko on ohi ja viisi delfiniä polskii väliaikaisissa altaissa Pine Islandin rannalla: Spotty, Burny, Raggy, Nicky ja Happy. Särkänniemen toimitusjohtaja Olavi Joenpolvi vuokraa ja toimittajien kanssa amerikanraudan ja porukka lähtee **kiertämään** Floridaa. Takapenkillä **kiertää** pullo bourbonia.

Delfiinit viedään Floridan Keys -paratiisisaarilla sijaitsevaan koulutuskeskukseen, jossa ne oppivat uuteen elämään. Niille on rajattu allas merenrantaan. Jaap van der Toorn viettää vaimonsa Jolandan kanssa yli 12 tuntia päivässä delfiinien kanssa. Luottamus ihmiseen **pitää rakentaa** hiljalleen. Ensin delfiinit **täytyy saada syömään** kuollutta kalaa. Sitten ne opetetaan syömään kouluttajan kädestä, jotta niitä voidaan palkita kalalla.

–Muistan aina, kun Niki tuli ensimmäistä kertaa koskettamaan käsiäni kuonollaan. Se oli nopein oppija. Delfi oli hitain, van der Toorn **kertoo**.
(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (22) Rahunen, van der Toorn ja monet muut tekstissä referoidut lähteet ovat selvästi näkyvissä haastateltavina. Kapteeni Hamiltoniin viitataan kuitenkin epäselvemmin, kun hänen kuolemastaan puhuttaessa tiedon lähde jää piiloon, eikä myöskään tiedon varmuuteen oteta kantaa. Reportaasissa on myös modaalaisia rakenteita: *Eläimiä ei saa enää tuoda luonnosta* on nykypäivään viittaava kontraarinen kielto muoto, joka ilmaisee mahdottomuutta (VISK § 1613). Delfiinien pyyntikertomuksessa taas käytetään myöntömuotoisia, pakkoa kuvaavia nesessiivirakenteita (*luottamus – – pitää rakentaa; delfiinit täytyy saada syömään*), joista puuttuu rakenteille tyypillinen genetiivisubjekti, eli ne ovat nollapersoonaisia, vaikka lukijalle onkin selvää, että tehtävät kuuluvat delfiinejä kouluttaville ihmisille (VISK § 1574–1575). Delfiinien koulutuksen onnistuminen vaatii siis tiettyjä tapahtumia onnistuakseen, ja niitä ilmaistaan välttämättömyyden ilmauksilla.

23) Happy on kuollut yön aikana. Sen päässä on **outoja** vammoja.

Ruumiinavauksessa Happyn vatsasta löytyy sulamatonta ruokaa ja sen maksa kuhisee matoja. Happy on **selvästi** ollut sairas, mutta kuolinsyy ei selviä koskaan.

–Se oli syönyt huonosti edellisinä päivinä. Mutta emme tiedä, mitä tapahtui. Päävammat tuskin syntyivät pyydystettäessä, sillä se eli vankeudessa 25 päivää. **Voi** olla, että se sai **jonkinlaisen** krampin ja loukkasi itsensä, van der Toorn kertoo.

Voi olla, että se on tapellut Veeran ja Nikin kanssa. Van der Toornin mukaan delfiinit eivät olleet aggressiivisia. Särkänniemi saa tiedon Happyn kuolemasta viiveellä. Tieto ei päädy julkisuuteen.

--

Aamulehti kertoi jutussa, mitkä delfiinien edelliset nimet olivat olleet. Happysta kerrottiin näin: "Näsi on toistaiseksi Happy". **Oikeasti** Näsiä ei ollut vielä olemassakaan. Jay Sweeney pyydysti sen vasta joulukuussa.

(AL 13.7. 2014.)

Esimerkki (23) sisältää lähinnä kerrontaa 30 vuoden takaisista tapahtumista. Happy-delfiinin sairautta pidetään modaalisesti varmana *selvästi*-adverbilla, ja kontrastiivisella konjunktiolla *mutta* vahvistetaan sitä, että mikään muu ei ole selvää (VISK § 1101). *Olla*-verbit saavat apuverbin *voida* ilmaisemaan modaalisuutta, sillä tapahtumat eivät ole varmoja (VISK § 1551). Myös delfiinin mahdollisesti saamaa kramppia kuvaillaan pehmennyksellä *jonkinlainen*, mikä lisää epävarmuuden tuntua (Martin & White 2005: 139).

Van der Toornista puhutaan välillä kolmannessa persoonassa, ja välillä häntä siteerataan dialogin laajentamiseksi. Moniäänisyyttä lisätään myös siteeraamalla Aamulehden artikkeleita vuodelta 1984. Tapahtumien ja Aamulehden uutisoinnin kuvaamisen jälkeen reportaasi supistaa dialogia irtisanoutumalla Aamulehden vanhoista uutisista ja korvaamalla vanhan tiedon uudella. Kyse on vastakohtan esittämisestä, jossa ensin kerrotaan toisen näkemys, ja sitten *oikeasti*-adverbilla korjataan tieto. (Martin & White 2005: 120–122).

- 24) Mutta tässä, delfinaarion kotialtaassa, on nyt Veera, seitsemättä kertaa raskaana. Kouluttaja Petri Myllylä **kysyy**, haluanko koskettaa delfiiniä. **Miksi en haluaisi?** Veera pyörähtää Petrin käskystä ympäri ja mies tarttuu sitä pyrstön tyvestä. --
Silitän.
--
Vieressäni show'ta katsoo Särkänniemen viestintäjohtaja Tiina Mörttinen. Hän viittaa **yllättäen** epäselvään tapaukseen Sveitsin Connylandissa vuonna 2012, jossa kaksi delfiiniä kuoli jonkinlaiseen myrkytykseen.
–Mitä jos tämä aktivismi muuttuu anarkismiksi? Meillä ei ole syytä tietysti epäillä tällaista, mutta me olemme aina huolissamme delfiinien turvallisuudesta.
(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (24) toimittaja tuo omaa ääntään esiin rehellisen subjektiivisesti käyttämällä verbeissä yksikön ensimmäistä persoonaa. Lisäksi esimerkissä referoidaan delfiinien nykyistä hoitajaa Petri Myllykoskea kohdassa, jossa reportaasi muuttuu ensimmäistä kertaa minämuotoiseksi. Toimittaja paljastaa siis ensimmäistä kertaa olevansa kirjoittamansa reportaa-sin takana ja tuo oman äänensä ilmi selvästi. Myös reportaasin loppupuolella palataan nykyhetkeen, jossa toimittaja puhuu subjektiivisesti minämuodossa ja viittaa myös viestintäjohtaja Tiina Mörttiseen, jota epätarkan referoinnin lisäksi siteerataan. Myös viittaukseen valittu leksikaalistunut infiniittimuotoinen verbi *yllättäen*, jota käytetään adverbina, tuo esiin toimittajan omaa ääntä hänen arvioidessaan tilannetta (VISK § 444).

Palaan *Delfiinin pyydystäjät* -reportaasin analyysiin vielä myöhemmissä luvuissa. Seuraava delfinaarioutinen julkaistiin parin päivän kuluttua. Esimerkissä (25) analysoidaan etenkin delfinaarion tulevaisuutta.

- 25) Tampereen Särkänniemen delfinaario tarvitsee ennen pitkää uusia delfiinejä vanhojen luonnosta vangittujen eläinten tilalle, mikäli sen toiminta jatkuu tulevaisuudessa. Uusien delfiinien ostaminen tulee kuitenkin kalliiksi. Särkänniemessä syntyvien poikasten selviäminen taas on **epävarmaa**.

–Luonnosta pyydettyjä delfiinejä **ei** ole tulossa Särkänniemeen **missään tapauksessa**. Tähän olemme sitoutuneet jo aikoja sitten, **kertoo** Särkänniemen viestintäpäällikkö Tiina Mörttinen.

--

Särkänniemen toimitusjohtajan Miika Seppälän **mukaan** uusien delfiinien hankkiminen ulkomailta **voi tulla** jossain vaiheessa ajankohtaiseksi. Viestintäjohtaja Tiina Mörttinen **kertoo**, että tällä hetkellä puisto ei sitä suunnittele.

--

Eläinlääkäri Pirjo Syrjäläinen **sanoo**, ettei delfiinin ole hyvä jäädä elämään yksin.

– Kyse on laumaeläimestä. Se **ei** ole **missään tapauksessa** delfiinien edun mukainen ratkaisu.

(AL 15.7.2014.)

Uutisessa dialogia laajennetaan siteeraamalla ja referoimalla haastateltua viestintäjohtaja Tiina Mörttistä ja Särkänniemessä eläinlääkärinä toimivaa Pirjo Syrjäläistä sekä referoimalla toimitusjohtaja Miikka Seppälää.⁴ Dialogia laajennetaan siis uutisessa Särkänniemen päättäjien lisäksi myös asiantuntijalausunnolla. Modaalisuutta ilmaistaan leipätekstissä adjektiivilla *epävarma*, jota käytetään kuvaamaan delfinaariossa syntyvien poikasten todennäköisyyttä jäädä eloon. Modaalisesti puhutaan myös Särkänniemen mahdollisista aikeista ostaa delfiineitä lisää: Seppälää referoitaessa käytetään ilmausta *voi tulla ajankohtaiseksi* ja kun kerrotaan, ettei suunnitelmia ole, ilmausta pehmennetään adverbialilla *tällä hetkellä*, joka rajaa suunnittelelemattomuuden ajallisesti (VISK § 1551).

Tilaa keskustelussa tuli taas uusille äänille, kun Oikeutta eläimille -yhdistys julkisti Elintarvike- ja turvallisuusvirastolta saamansa vastineen.

- 26) Delfinaarion lupa tulee viranomaisen harkintaan

Evira: Särkänniemen delfinaariolla enemmän sirkuksen kuin eläintarhan piirteitä. Delfinaariolla on nyt eläintarhalupa.

Eläinaktivistien taistelu Tampereen Särkänniemen delfinaariota vastaan sai keskiviikkona uuden aseensa. Oikeutta eläimille -yhdistys julkisti Eviran vastauksen siitä, tulisiko delfinaarion toiminta tulkita pikemminkin sirkukseksi kuin eläintarhaksi.

--

Läänineläinlääkäri Hanna Kukkola aluehallintovirastosta **ei ota** etukäteen **kantaa** siihen, miten se **tulee suhtautumaan** eläinaktivistien vaatimukseen nykyllä mitätöimisestä.

–Asiassa pitää tutustua kaikkeen siihen liittyvään lainsäädäntöön: Suomen eläinsuojelulainsäädäntöön, hallintolakiin ja EU-lainsäädäntöön, Kukkola **sanoo**.

Vuonna 2011 EU:n alueella oli 34 delfinaariota 14 maassa. Kukkolan **mukaan** niistä vain yhdessä maassa delfinaariot on käsitelty sirkuksena.

–Kaikissa muissa EU-maissa ne on käsitelty eläintarhoina. Niiden toimintahan on suunnilleen samanlaista.

Särkänniemen toimitusjohtajan Miikka Seppälän **mukaan** delfinaarion valvonta ei ole Eviran vaan aluehallintoviraston asia.

Hänen käsityksensä mukaan Evira **ei ole ottanut kantaa** siihen, onko Särkänniemen delfinaarion toiminta sirkus- vai eläintarhatoimintaa.

⁴ Uutisessa puhutaan Tiina Mörttisestä ensin virheellisesti viestintäpäällikkönä.

–Yksittäistä lausetta ei voi alleviivata. Evira ei ole halunnut ottaa kantaa kumpaankaan suuntaan, mistä tässä toiminnassa on kysymys. Tärkeintä Eviran viestissä on, että tämä asia ei sille kuulu, Seppälä sanoo.

Eviran ylitarkastajan Tiina-Mari Aron **mukaan** virasto ohjaa ja valvoo keskusviranomaisena eläinsuojelulain noudattamista.

–Siinä tehtävässä Eviralla on oikeus antaa eläinsuojelulain tulkintoja. Eviralla ei ole kuitenkaan toimivaltaa päättää, kumpi lupa, eläintarhalupa vai sirkuslupa, on tässä tapauksessa oikea. Se on selkeästi aluehallintoviraston tehtävä, Aro lisää.

Aron **mukaan** Eviran näkemys **ei välttämättä** tarkoita, että Särkänniemen tulisi hakea delfinaariolle sirkuslupa, koska eri viranomaiset voivat tulkita lainsäädäntöä eri tavalla.

Toimitusjohtaja Miikka Seppälä **korostaa**, että Särkänniemen delfinaariolla on **täysin asianmukainen, kaikkien säännösten mukaan myönnetty** lupa nykyiselle toiminnalle. Eviran kanta ei siten Seppälän mukaan aiheuta Särkänniemessä mitään toimenpiteitä.

Oikeutta eläimille -yhdistyksen **mielestä** Särkänniemen delfinaarion toimiluvan edellytykset ovat lakanneet olemasta olemassa Eviran tekemän tulkinnan takia.

–Asia pitää nyt avata ja katsoa, voidaanko lupa myöntää sirkuskäyttöön. Villieläinten käyttöä sirkuksessa **ei** enää **pidetä hyväksyttävänä**, sanoo Kristo Muurimaa yhdistyksestä.
(AL 24.7.2014c.)

Esimerkin (26) moniääninen ja polveileva uutinen sisältää monenlaista referointia. Dialogia laajennetaan Eviran lausunnon, toimitusjohtaja Miikka Seppälän, läänineläinlääkäri Hanna Kukkolan, Eviran ylitarkastaja Tiina-Mari Aron sekä Oikeutta eläimille -yhdistyksen edustajan Kristo Muurimaan avulla. Referointi on vaihdellen suoraa ja epäsuoraa, ja äänet myös viittaavat toisiinsa, Eviraan ja lainsäädäntöön. Miikka Seppälää referoitaessa käytetään välillä suoria lainauksia ja välillä epäsuorasti referoidaan Seppälän itsensä sijaan esimerkiksi hänen käsitystään (*hänen käsityksensä mukaan*). Sen mukaan Evira ei ole ottanut kantaa delfinaarion tilanteeseen. Tässä viittauksessa Seppälä irtisanoutuu Oikeutta eläimille -yhdistyksen kannasta, joka on vastakkainen. Täysin vastakkaiset näkemykset johtuvat siitä, että vaikka Eviran tekemän vertailun tulos kallistuu sirkuksen kannalle, Evira ei ole eläintarha- tai sirkuslupia myöntävä toimielin. Muotoilu *Aron mukaan Eviran näkemys ei välttämättä tarkoita* sisältää Aron referointia, kun tämä viittaa Eviraan arvioiden Eviran näkemystä modaalisella kieltoilmauksella ja *välttämättä*-partikkelilla (VISK § 1614). Uutisen asenteita käsittelen luvussa 5.2.3.

Uutisen kainalossa on faktaruutu, jossa siteerataan suoraan mutta valikoidusti Eviran vastausta Oikeutta eläimille -yhdistykselle.

27) Kanta
Näin Evira totesi

* ”Eviran **näkemyksen mukaan** delfinaario, jossa delfiinit **enimmäkseen** esittävät niille opetettuja taitoja, **vaikuttaisi enemmän** eläinsuojelulaissa tarkoitettulta sirkukselta tmv. näytökseltä **kuin** eläintarhalla, **vaikka** toiminnalla on **myös** eläintarhan piirteitä.”

* ”**Eläinsuojelulain 20 ja 20 a pykälän mukaan** luvan eläintarhan tai sirkuksen pitämiseen myöntää aluehallintovirasto. Eviralla **ei ole toimivaltaa** myöntää tällaisia lupia. Lupahakemusta käsitellessään aluehallintovirasto arvioi, millaisen luvan kyseinen toiminta **vaatii**.”

* ”Tässä vastineessa olevat tulkinnat ovat **Eviran näkemyksiä** siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa. Nämä tulkinnat **eivät ole** oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita **sitovia**. Lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee **viime kädessä tuomioistuin**.”
(AL 24.7.2014c.)

Esimerkissä (27) tulee ilmi alkuperäisen vastineen modaalisuus. Intensionaalinen vaikutelma-verbi *vaikuttaa* ilmaisee modaalisuutta lauseessa, jossa delfinaario on subjekti ja inhimillinen kokijan ilmaisun (*kenestä, minusta* yms.) on korvattu etäännyttävällä postpositiolausekkeella *Eviran näkemyksen mukaan* (VISK § 1480, 1578). Ehtoa ilmaiseva konditionaali lisää epävarmuutta tehden ilmauksesta yhä modaalisemman (VISK § 116). *Enemmän* sisältää leksikaalista vertailua ja *vaikka*-konjunktio ilmaisee konsessiivista suhdetta, joka tarkoittaa, että halitsevan lauseen esittämä odotuksenvastainen asiantila pätee *vaikka*-lauseen ilmaisemasta asiantilasta huolimatta (VISK § 1140). Eviran vastineessa Evirasta puhutaan kolmannessa persoonassa, mikä ilmaisee pyrkimystä objektiivisuuteen, ja siinä myös viitataan muihin lähteisiin, kuten eläinsuojelulakiin. Evira ilmaisee vastineessaan siis voimakkaalla modaalisuudella varustettua lievää, objektiivisuuteen pyrkivää suhtautumista, ja muistuttaa, ettei sen suhtautuminen sido toimijoita.

28) Delfiini, varo hyvää tarkoittavaa ihmistä

Tampereen delfiinit ovat suuressa vaarassa. Niitä uhkaa hyvää tarkoittava ihminen.

Toistan toimittajakollegan aiemmin Aamulehteen kirjoittaman viisaan lauseen. Ensimmäinen virhe tehtiin 30 vuotta sitten, kun nämä älykkäät nisäkkäät tuotiin Suomeen.

Kun se virhe on tehty, **pitää vastuu kantaa. Eläimiä ei voi vapauttaa, eikä niitä voi viedä eläkekotiin** jonnekin lahdenpohjukkaan. Heitteillejätön vaara on liian suuri.

--

Delfiini ei juuri lisääny vankeudessa. Delfiininpoikanen toisensa jälkeen on kuollut syntymään tai juuri sen jälkeen.

Se osoittaa, että jotain on vialla. Siksi **delfinaarioita ei pidä lisätä, eikä laajentaa**.

Hoidetaan nämä ystävät kunnialla loppuun ja käydään katsomassa niiden iloista leikkiä.

(AL 27.7.2014.)

Esimerkki (28) on kolumni, jossa toimittaja kertoo lähinnä yksiaanisesti mielipiteitään delfinaarioon liittyen, vaikka hän viittaakin myös nimettömäksi jäävään kollegaansa. Kolumnissa ilmaistaan useassa kohdassa nesessiivirakenteilla, mitä toimittajan mielestä pitäisi ja ei pitäisi tehdä: *vastuu pitää kantaa, eläimiä ei voi vapauttaa ja delfinaarioita ei pidä lisätä, eikä laajentaa*. Nämä modaalisuuden ääripään eli pakon ilmaukset tuovat selvästi esiin toimittajan suhtautumisen delfinaarioon (VISK § 1565). Käsittelen suhtautumista myös tämän kolumnin osalta tarkemmin luvussa 5.2.

29) Särkänniemen Näsi-delfiini kuoli

--

Yksi Särkänniemen ensimmäisistä delfiineistä, 35-vuotias naarasdelfiini Näsi **jouduttiin** lopettamaan perjantaina. Näsi oli todettu vuonna 2008 krooninen maksasairaus, jota hoidettiin lääkkeillä.

--

Särkänniemen väelle tieto Näsin kuolemasta oli murheellinen uutinen.

–Olemme kaikki hirveän surullisia. Toivoimme vielä perjantaina, että olisi tullut käänne parempaan. Sairaus eteni kuitenkin nyt nopeasti, Särkänniemen toimitusjohtaja Miikka Seppälä **sanoo** hiljaa.

--

Delfiinit ovat yksilöllisiä niin luonteeltaan kuin oppimiseltaankin. Hoitajiensa **mukaan** Näsi oli luonteeltaan ahkera ja rauhallinen. Se omaksui uusia asioita laumansa jäsenistä ehkä jopa eniten. (AL 30.8.2014.)

Kesän ollessa loppuillaan yksi Särkänniemen delfiineistä kuoli. Esimerkissä (29) uutisoidaan Näsi-delfiinin kuolemasta. Modaalinen *joutua*-verbi ilmaisee välttämättömyyttä (VISK § 1551), ja sillä osoitetaan, että delfiinin lopettaminen on ollut ainoa vaihtoehto. Kuoleman herättämiä tunteita analysoidaan luvussa 5.2. Uutisessa siteerataan Miikka Seppälää ja referoidaan Näsin hoitajia.

30) Yle: Näsin luuranko esille museoon Helsingissä

Särkänniemen delfinaarion asuneen Näsi-delfiinin luuranko toimitetaan Helsingin Luonnontieteelliseen museoon, Yle Tampere kertoi.

Ylen haastatteleman museon ylikonservaattori Ari Puolakosken **mukaan** luurangon esikäsittely vie kuitenkin aikaa.

Luurangosta **saattaa** myös tulla kilpailu. Museoamanuenssi Tomi Kumpulainen Tampereen luonnontieteellisestä museosta **haluaisi** saada Näsin jäännöksiä esille paikalliseen kokoelmaan. (AL 3.9.2014.)

Näsin kuolemasta keskusteleminen jatkuu esimerkissä (30), joka on lyhyt uutinen, jonka lähteenä on Yleisradio. Siinä referoidaan Helsingin Luonnontieteellisen museon ylikonservaattori Ari Puolakoskea sekä Tampereen luonnontieteellisen museon museoamanuenssi Tomi Kumpulaista neutraalisti. Mahdolliseen delfiinin luurangosta syntyvään kilpailuun viitataan modaalisella, mahdollisuutta osoittavalla *saattaa*-verbillä (VISK § 1551). Myös konditionaalimuotoinen verbi *haluaisi* ilmaisee episteemistä modalisuutta ja esittää asiantilan vaihtoehtona, vaikka sitä toisinaan käytetään myös muuten kuin puhtaan modaalisesti (VISK § 1590).

31) Delfinaarion alasajoa ei ryhdytä selvittämään

--

Valtuustoaloitteen allekirjoittajat **vaativat**, että Särkänniemi **ei saisi** enää kasvattaa lisää delfiinejä delfinaarioon ja että se suljettaisiin nykyisten delfiinien kuoltua.

Valtuusto hylkäsi myös Hanna Hakon (vihr) toivomusponnen, **jonka mukaan** kaupungin omistajaohjauksen **pitäisi** neuvotella Särkänniemi Oy:n kanssa yhtiön toiminnan eettisistä kriteereistä ja selvittää yhtiön kanssa pitkän aikaväli vaihtoehtona myös delfinaarion sulkemista.

--

Alun perin vihreiden tarkoituksena oli viedä äänestykseen vain Hanna Hakon toivomusponsi. Se ei kuitenkaan riittänyt, vaan Petri Siuro **teki** astetta jyrkemmän **esityksen**, jota Varpu Jutila (vas) **kannatti**.

--

Kukaan **ei väittänyt**, ettei delfiinejä hoidettaisi Särkänniemessä hyvin. Sen sijaan mielipiteet erosivat, voidaanko niiden päätellä olevan onnellisia.
(AL 16.9.2014.)

Delfinaarion tulevaisuutta määrittävimmästä tapahtumasta kerrotaan esimerkissä (31), jossa uutisoidaan Tampereen kaupunginvaltuuston kokouksesta. Keskustelua referoidaan tiiviisti kertomalla esitysten antajista ja kannattajista ilman, että ketään siteerataan. Puhutaan sulkemisen selvittämisen kannattajista, jotka *vaativat*, mikä osoittaa ehdotonta asennetta. Vaatimuksen kohde on modaalinen ilmaus *ei – – saisi*. *Saada*-verbi ilmaisee deonttista modalisuutta, ja kieltomuoto tuo siihen mahdottomuuden merkityksen (VISK § 1613). Ehtoa ilmaiseva konditionaali johtuu siitä, että mahdottomuus astuisi voimaan vain, jos aloite olisi mennyt läpi. Uutinen ilmentää paljon asenteita, kuten tunteita, ja se analysoidaan tarkemmin luvussa 5.2.

32) Delfinaario on edelleen eläintarha

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt ratkaisunsa Tampereen Särkänniemien delfinaarion suhteen. Avin **mukaan** delfinaario **voi** jatkaa toimintaansa nykyisellä eläintarhaluvalla.

Aluehallintovirastoa pyydettiin kesällä selvittämään, vastaako delfinaarion toiminta eläintarhaa. Delfinaarion toiminnassa on sirkusmaisia piirteitä, koska pullonokkadelfiinit esiintyvät säännöllisesti yleisölle. Avi katsoo, että delfinaario **voi** kuitenkin jatkossakin **toimia** eläintarhana. Pelkästään se, että eläimet esiintyvät yleisölle, ei viraston mukaan muuta toimintaa sirkukseksi.

(AL 20.9.2014a.)

Pian valtuustopäätöksen jälkeen myös aluehallintovirasto otti kantaa Oikeutta eläimille -liikkeen aloittamaan eläintarhakeskusteluun. Esimerkki (32) on lyhyt uutinen, jossa aluehallintovirastoa referoidaan sen päätöksestä. Avin referoinnin lisäksi kannanoton pyytäjistä (Evi-*ra* ja Oikeutta eläimille -yhdistys) puhutaan passiivissa. Otsikko on predikatiivilause, jossa *edelleen* ilmaisee ajallista kestoa ja sitä, että tilanne jatkuu ennallaan (VISK § 1340, 1518). Leipätekstissä modaalinen *voida*-verbi ilmaisee mahdollisuutta (VISK § 1551). Delfinaarion toimintaa kuvattaessa sanaan *sirkus* on lisätty johdin *-mAinen*, joka ilmaisee ainakin joiltain osin kantasanansa tarkoitteen kaltaista (VISK § 280). Johdoksen käyttö *piirteet*-subjektin adjektiiviattribuuttina sekä inessiivimuotoisen *toiminta*-sanan käyttö *on*-predikaatin rinnasteisena puolena pelkän delfinaarion sijaan lieventävät lausetta huomattavasti. *Delfinaarion toiminnassa on sirkusmaisia piirteitä* on siis syntaktisesti ja semanttisesti paljon varovaisemmin ilmaistu kuin esimerkiksi predikatiivilause *delfinaario on sirkus*. Eksklusiivinen fokuspartikkeli *pelkästään* nostaa fokukseen delfiinien esiintymisen ja sulkee muut vaihtoehdot pois

(VISK § 839). Sillä osoitetaan, että syitä nimittää delfinaariota sirkukseksi on vain yksi, ja se ei riitä.

Kaupunginvaltuuston delfinaariokeskustelu herätti humoristisuudessaan Aamulehden kolumnistien huomion, ja sitä sivuttiin esimerkiksi Matti Pitkon lauantaipakinassa sekä Jorma Pokkisen kirjoittamassa kolumnissa Tästä puhutaan -palstalla. Sekä Pitko että Pokkinen huvittelivat kolumneissaan tuomalla mukamas esiin delfinaarion delfiinien äänen.

33) Kalervon karkkipäivä

-- Tampereen kaupunginvaltuustossa keskusteltiin värikkäästi, ovatko Särkänniemen delfiinit onnellisia vai **pitääkö** delfinaario sulkea.

Valtuutetut päättivät selvin numeroin, että delfiinit ovat onnellisia.

Valtuuston puheenjohtaja Sanna Marin sai **Leevi-delfiiniltä anomuksen**:

”Arvoisa kaupunginvaltuusto, Delfiini Leevi tässä. Olen asunut 21 vuotta kunnan työsuhdeasunnossa, johon kuuluu uima-allas. Arvostan asunnon keskeistä sijaintia ja Tampereen kaupungin järjestämää johdettua liikuntaa. Sen sijaan esitän lievää kritiikkiä lounaslistasta, jossa on liikaa silakkaa. --”

(AL 20.9.2014b.)

34) Tästä puhutaan: Soini, Suomen jackpot

-- Delfiinit: Särkänniemen delfiinit ovat avanneet nettiadressin. **Harras toive** on, että joku **suojelisi** heitä **suojelijoilta**. --

(AL 22.9.2014.)

Esimerkeissä delfiinejä inhimillistetään: Esimerkkiin (33) Pitko on kirjoittanut pitkän sitaatin ja väittää sitä delfiinin kirjoittamaksi, ja esimerkissä (34) referoidaan delfiinien muka kirjoittamaa nettiadressia. Molemmissa kolumneissa delfiinien intentioista kerrotaan kuin niistä tiedettäisiin jotain. Vaikka delfiinien ”oman äänen” tuominen keskusteluun osoittaa komiikkaa, se myös kertoo keskustelusta jotain. Delfinaariosta ja delfiineistä puhuttaessa delfiinit ovat objekteja, joille tehdään asioita ja joiden parhaasta tehdään päätöksiä tietämättä, mitä delfiinit itse oikeasti toivoisivat. Nämä vitsiksi tarkoitetut delfiinien omien äänien esittämiset on mahdollista nähdä kannanottoina ja muistutuksena siitä, että delfiinien ääni ei oikeasti pääse keskustelussa kuuluviin. Delfiinien asemaa keskustelussa ja asenteiden kohteena käsittelen tarkemmin luvussa. 5.2.2.

5.2 Asenteet delfinaariokeskustelussa

Tässä luvussa käyn läpi, millaisia asenteita keskustelun äänet ilmaisevat. Delfinaariokeskustelussa Särkänniemestä ja sen henkilökunnasta puhutaan lähinnä inhimillisenä toimijana, joka on delfiineistä eettisesti vastuussa. Analysoin delfinaarioaiheisissa lehtijutuissa hyvin moni-

puolisesti ilmeneviä evaluoivia ilmauksia ja tunteita, vaikka evaluoinnin tai tunteiden kohde ei aina olisi Särkänniemi tai delfinaario itsessään. Esimerkiksi *Delfiinin pyydystäjät* -reportaasi (AL 13.7.2014) sisältää paljon kuvailua ja erilaisia arviointeja, jotka liittyvät milloin ulkomaalaisiin pyydystäjiin ja heidän elintapoihinsa, milloin pyydystettyihin delfiineihin. Kaikki evaluoinnit ovat kuitenkin mukana tuottamassa lukijalle yleiskäsitystä tapahtumista, ja sen vuoksi ne kaikki vaikuttavat siihen, millainen retorinen vaikutus lukijalle syntyy Särkänniemen delfinaariosta kokonaisuudessaan.

Särkänniemeen kohdistuvia asenteita analysoin luvussa 5.2.1. Luvussa 5.2.2 käyn läpi tarkemmin suhtautumista delfiineitä kohtaan, sillä olennaisen näkökulman keskusteluun tuo se, nähdäänkö delfiinit esimerkiksi tuotteina, joilla on arvo, vai inhimillisinä toimijoina, joilla on mielipide ja tunteet. Asenteiden monipuolista kohdistumista erilaisiin kohteisiin delfinaarioaiheisissa lehtijutuissa käsittelen alaluvussa 5.2.3.

5.2.1 Särkänniemi eettisesti vastuullisena toimijana

Edellisessä analyysiluvussa tuli ilmi, että lipputuotekeskustelussa Särkänniemeä arvioidaan yrityksenä monesti ilmauksin, joita on helpoin analysoida suhtautumisen teorian asiaarvottamisen työkaluin. Delfinaariokeskustelussa pääpainona on Särkänniemeen suhtautuminen inhimillisenä, eettisesti vastuullisena toimijana.

35) Valtuustoaloite: Delfinaario **pitää** lopettaa

Vihreiden kaupunginvaltuutettu Juhana Suoniemi on jättänyt Tampereen kaupunginvaltuustoon aloitteen Särkänniemen delfinaarion lopettamisesta.

Suoniemi ja lähes 20 muuta allekirjoittanutta **vaativat** aloitteessa delfinaarion **hallitun alasajon selvittämistä**.

Aloitteen allekirjoittaneet ovat sitä mieltä, että delfiinit eivät ole osa **nykyaikaista ja eläimiä kunnioittavaa** huvipuistoa.

Delfinaario avattiin vuonna 1985, ja siellä elää viisi pullonokkadelfiiniä.
(AL 28.5.2014.)

Esimerkin (35) otsikkoon valitun nesessiivirakenteen jälkeen leipätekstissä pakko toiminnan lopettamiseen on ilmaistu lievemmin: *hallitun alasajon selvittäminen* on lausekkeena neutraalimpi kuin *lopettaminen*. Koska aloitteentekijöiden mukaan *delfiinit eivät ole osa nykyaikaista ja eläimiä kunnioittavaa huvipuistoa*, he arvottavat mielipiteellään Särkänniemeä vanhanaikaiseksi ja eläimiä halveksivaksi. Arvottaminen ei ole eksplisiittistä, mutta tulkinta on looginen. Allekirjoittajat arvottavat Särkänniemeä inhimillisenä toimijana: vanhanaikaisuus liittyy sosiaaliseen arvontoon ja siellä erityisyyteen, ja eläimien kunnioittamatta jättä-

minen sosiaaliseen hyväksyntään ja siellä säädylisyyden eli eettisten näkökulmien piiriin (Martin & White 2005: 53).

Särkänniemeä koskeva kommentti valittiin 6.6.2014 päivän aiheeksi *Poiminta*-palstalla, jolle toimitus nostaa päivittäin yhden kiinnostavan kommentin internetkeskustelusta.

- 36) ”**Jos** eläimiä otetaan, niistä huolehditaan loppuun saakka. Tampereen ja Särkänniemen **tulee huolehtia**, että delfiineille taataan parhaat mahdolliset olot eläkepäiviksi.”
Lukija kommentoi kuntalaisaloitetta, jossa pyydetään kaupunkia selvittämään, miten Särkänniemi varautuu delfinaarion toiminnan jatkoon ja sen ongelmiin.
(AL 6.6.2014b.)

Esimerkin (36) ensimmäisessä virkkeessä ehtoa ilmaiseva *jos* osoittaa, että eläimistä huolehtiminen ei kuulu automaattisesti jokaiselle, vaan se kuuluu vain niille passiivimuodossa määrittelemättä jääneille ihmisille, jotka ovat tehneet valinnan niiden ottamiseen (VISK § 1002). Nesessiivirakenne *tulee huolehtia* ilmaisee eri asiaa kuin pakkoa ilmaiseva rakenne keskustelun aloittavassa uutisessa: tässä kommentissa genetiivisubjekti Särkänniemen ja Tampereen tehtävänä on eläimistä huolehtiminen (VISK § 1565). Kirjoittajansa mielipiteen ilmaiseva kommentti ei tuomitse, että Särkänniemi kohtelisi eläimiä huonosti, vaan muistuttaa, että Särkänniemellä on eläimistä eettinen vastuu. Särkänniemen ja kaupungin toiminta muuttuisi siis tuomittavaksi vain siinä tapauksessa, että ne eivät huolehtisi eläimistä (loppuun asti). Ehdollisessa arvottamisessa on kyse inhimillisen toiminnan arvottamisesta, sillä vastuu eläimistä on tietenkin ihmisillä.

Käsittelen *Delfiinin pyydystäjät* -reportaasin asenteita lähinnä luvuissa 5.2.2 ja 5.2.3, sillä reportaasissa ei juuri osoiteta asenteita historiallista tai nykyistä Särkänniemeä kohtaan, koska sen aiheena on ennen kaikkea delfiinien pyyntiretki. Esimerkissä (37) kuitenkin ilmaistaan implisiittistä asennoitumista myös Särkänniemeen yrityksenä.

- 37) –Silloin ajattelin, että delfinaario auttaa ihmisiä ymmärtämään delfiinejä paremmin, ja sen avulla tiedekin voisi oppia niistä lisää, van der Toorn sanoo nyt.
Hän koulutti delfiinit sekä niiden suomalaiset hoitajat. Särkänniemi ei **lupauksista huolimatta** sallinut tutkimusprojekteja, joita van der Toorn olisi halunnut toteuttaa. Show oli tärkeämpi.
(AL 13.7.2014.)

Van der Toorn puhuu esimerkissä tieteen tekemisestä, mutta sitaatin ulkopuolella ilmaistaan Särkänniemen kanta tieteeseen. Särkänniemeä arvotetaan tässä inhimillisenä toimijana sosiaalisen hyväksynnän piiriin kuuluvan totuudellisuuden ja rehellisyyden mukaan, mutta arvottaminen on implisiittistä: jutussa vain kerrotaan, että Särkänniemi ei pitänyt lupaustaan. Tulkinan epärehellisyydestä tekee lukija itse. Tutkimushankkeista kieltäytymiselle kerrottu peruste-

lu *show oli tärkeämpi* ilmaisee implisiittisesti, että Särkänniemi keskittyi mieluummin asiakkaiden viihdyttämiseen eli liiketoimintaan. Arvottaminen on siis mahdollista kytkeä myös ahneuteen.

Viikon kuluttua *Delfinin pyydystäjät* -reportaasista, samana päivänä, kun julkaistiin uutinen Eviran ja Oikeutta eläimille -yhdistyksen näkemyksistä siitä, onko delfinaario sirkus vai eläintarha, julkaistiin myös aiheeseen liittyvä jälkikirjoitus.

38) Delfiineistä **tehtiin** ongelma

Ongelmien ratkaiseminen on paljon **vaikeampaa** kuin uusien ongelmien keksiminen. Tampereella on **keksitty tehdä ongelma** Särkänniemen delfiineistä.

Suomen **ainoa** delfinaario on vetänyt vuosikymmenien aikana **miljoonia** kävijöitä, jotka ovat tuoneet **melkoisen** määrän matkailutuloja.

Vihreiden kaupunginvaltuutettu **keksi** keväällä, että delfinaario vankeudessa elävine asukkeineen onkin Tampereelle **imagohaitta**, joten se **pitäisi** sulkea.

Oikeutta eläimille -yhdistys taas **keksi**, että delfinaario on **oikeasti** sirkus, **vaikka** sillä on eläintarhan toimilupa, joten viranomaisten **on puututtava** asiaan.

Mitähän **julkisuussirkuksen** tempuja näemme seuraavaksi?
(AL 24.7.2014a.)

Esimerkin (38) otsikko on tuloslause, johon on valittu predikaatiksi transitiivinen variantti *tehdä* intransitiivisen (esim. *tulla*) sijaan. Transitiivinen variantti esittää tuloksen aikaansaannoksena: intransitiivinen muoto *delfiineistä tuli ongelma* ilmaisisi asioiden vain tapahtuneen, kun valitussa ilmauksessa implisiittiset tekijät ovat tekemällä tehneet delfiineistä ongelman. (VISK § 904.) Myöhemmin esimerkissä toistuu implikaatiivinen verbi *keksiä*, joka korostaa asian toteutumista ja lisäksi sen asemaa ihmisten aikaansaannoksena (VISK § 471). Kirjoituksessa ongelmien ratkaisemista verrataan ongelmien keksimiseen komparatiivimuotoisella adjektiivilla *vaikeampi*. Kirjoitus arvottaa delfinaariota adjektiivilla *ainoa*, joka ilmaisee uniikkiutta eli ei-inhimillisen toimijan synnyttämää reaktiota ja vaikutusta, sekä matkailutulojen määrää adjektiivilla *melkoinen*, jolla kuvataan arvoa (Martin & White 2005: 56). Myös määrän ilmaus *miljoonia* korostaa sitä, että delfinaarioon ja Särkänniemeeseen suhtaudutaan jälkikirjoituksessa positiivisesti, ja sitä käsitellään delfinaariokeskustelussa epätyypillisesti ei-inhimillisenä toimijana: tuotteena, joka tuo rahaa. Kirjoituksessa verrataan keskustelua *julkisuussirkukseen*, eli se ilmaisee negatiivista asennoitumista vain delfinaarion vastustajia kohtaan.

39) Poiminta

”Särkänniemellä on **vastuu** delfiiniensä elämästä. Se on **tahkonnut** niiden avulla **rahaa jo** 20–30 vuotta, **joten** sen **tulee** antaa niille **hyvä** loppuelämä.” Lukija kommentoi Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran epäilyä siitä, täyttääkö Särkänniemen delfinaario eläintarhaluvan vaatimuksia.
(AL 25.7.2014.)

Myös Eviran ja Oikeutta eläimille -yhdistyksen keskustelu (jonka käsittelen luvussa 5.2.3) nousi Aamulehden internetsivujen kommentoiduimpiin, ja aihe nousi myös seuraavana päivänä poiminnaksi. Esimerkissä (39) lukija toteaa Särkänniemen eettisen eli sosiaalisen hyväksynnän piiriin kuuluvan vastuun eläimistä (Martin & White 2005: 53). Nesessiivirakente *tulee antaa* yhdistetään *joten*-adverbilla kausaalisuhteeseen rahan tahkoamisen kanssa, mikä osoittaa, ettei Särkänniemellä olisi delfiinejä kohtaan velvollisuuksia, ellei niiden avulla olisi tienattu rahaa vuosikymmeniä (VISK § 505, 1128). Eettinen vastuu on siis kommentissa riippuvainen siitä, että Särkänniemi on hyödyntänyt delfiinejä omassa liiketoiminnassaan.

40) Särkänniemi vastasi delfinaarioaloitteeseen

Kaupunginhallitus pääsee maanantaina käsittelemään **kohuttua** valtuustoaloitetta, jonka mukaan Tampereen kaupungin **pitäisi** ryhtyä selvittämään Särkänniemen delfinaarion hallittua alasarjoa.

Särkänniemen toimitusjohtajan Miikka Seppälän **kirjoittaman** aloitevastauksen **mukaan** delfinaario toimii viranomaisen myöntämän luvan mukaisesti. Delfiinien siirto mereen olisi eläinsuojelulain vastaista, ja siirrot ovat johtaneet eläinten kuolemaan.

Seppälän mielestä on **parasta** keskittyä eläinten **hyvään** hoitoon.

Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala esittää kaupunginhallitukselle, ettei aloite anna aihetta toimenpiteisiin. Lopullisesti asiasta päättää kaupunginvaltuusto.

(AL 29.8.2014.)

Esimerkissä (40) aloitetta kuvataan adjektiiviattribuutilla *kohuttu*. Sana toimii perusteluna uutisen julkaisulle, koska sillä viitataan käytyyn keskusteluun ja se osoittaa aloitteella (ei-inhimillinen toimija) olevan uutisarvoa (Martin & White 2005: 56). Uutisessa referoidussa Särkänniemen aloitevastauksessa ei todeta suoraan, että mahdollinen siirto mereen olisi moraalisesti väärin, mutta implisiittisesti vastaus sisältää arvottamista sosiaalisen hyväksynnän ja säädyllisyyden perusteella (mts. 53). Eläinsuojelulakiin ja siirroista saatuihin kokemuksiin vetoaminen herättää tunteen siirtojen eettisestä huonoudesta. Tämä implisiittinen huonouden osoittaminen korostuu, kun delfiinien *hyvää* eli positiivisen adjektiiviattribuutin saanutta hoitoa nykyisessä olinpaikassaan korostetaan superlatiivimuotoisella subjektilla *paras*. Kyse on vastakohtan osoittamisesta, mutta sitä ei tehdä syntaktisesti yhden virkkeen sisällä, vaan vertailukohta löytyy uutisesta eri kappaleesta (vrt. mts. 120).

41) Poiminta

”Luonnossa delfiinin keskimääräinen elinikä on 12, delfinaariossa 25 vuotta. Näsi on 35 vuotta elänyt **virikkeistä, iloista** ja **rakastavaa** elämää oman perheensä kanssa.” Lukijan kommentti Näsi-delfiini kuolemasta kertovaan uutiseen.

(AL 31.8.2014a.)

Esimerkissä (41) Näsi-delfiinin kuolema on nostettu internetin kommentteista poiminnaksi. Lukija arvottaa siinä Näsin elämää inhimillisenä toimintana lukuisin positiivisin adjektiiviattribuutein, joihin liitetään myös onnellisuuden tunteita (Martin & White 2005: 49, 53). Näsin elämänlaatua arvioidaan myös implisiittisesti vertaamalla Näsin elämän pituutta luonnossa elävien delfiinien keskimääräiseen elinikään. Mainitut tiedot ilmaistaan yksinäisesti totuutena, ja niistä voi päätellä, että Näsin elämä delfinaarion on positiivisia tunteita ja tekemistä ilmaisevien adjektiivien lisäksi ollut myös pitkä. Vaikka arvottamisen kohteena on tekstin tasolla delfiinin elämä, sen laadukkuutta arvioimalla osoitetaan implisiittisesti asennetta myös Särkänniemeä, siis delfiinin kotia ja hoidon järjestäjää kohtaan. Nämä asenteet ovat voimakkaan positiivisia.

42) Delfinaarion alasajoa ei ryhdytä selvittämään

--

Delfinaarioaloitteen allekirjoittajat **arvostelivat** aloitevastausta siitä, että siinä annettiin **virheellisesti** ymmärtää heidän haluavan vapauttaa Särkänniemen delfiinit mereen. Heidän mielestään hallittu alasajo tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että sinne ei hankita Euroopan muista delfinaarioista eläimiä eikä edes delfiinien siemennestettä.

(AL 16.9.2014.)

Delfinaarion tulevaisuutta määrittävimmistä tapahtumista kerrotaan esimerkissä (42). Valtuustoaloitteen allekirjoittajien suhtautuminen Särkänniemen aloitevastausta kohtaan ilmaistaan suoraan verbillä *arvostella*. Aloitevastausta arvotetaan uutisessa ei-inhimillisenä toimijana – paperina – *virheelliseksi*. Kyse on koostumuksen sisällä tasapainon arvottamisesta negatiiviseksi (Martin & White 2005: 56). Ainakaan uutisen referoinnissa arvostelua ei käännetä kohti inhimillisiä toimijoita eli ihmisiä aloitteen takana.

5.2.2 Onko delfiini inhimillinen toimija?

Delfiineistä puhutaan lehtijutuissa hyvin erilaisin tavoin, ja eri jutuissa sekä jopa saman jutun sisällä vaihtelee, nähdäänkö delfiini inhimillisenä toimijana vai ei. Lisäksi etenkin delfinaariokeskustelun loppua kohden yhä enemmän palstatilaa saa kysymys siitä, voiko tai pitäisikö delfiineihin suhtautua inhimillisinä vai ei. Ongelma on ymmärrettävä, sillä täysin objektiivinen ymmärrys eläimistä – samoin kuin kaikesta muustakin – on mahdottomuus. Esimerkiksi media ja elokuvat vahvistavat ihmisten konstruktioita eläimistä, eräänlaisia "eläinkuvia", jotka ovat aina fiktiota ja joilla ei tosiasiallisesti ole mitään tekemistä oikeiden eläinten kanssa. (Aalto 2004: 17–18.) Ihmisten näkemykset delfinaarion delfiineistä vaihtelevat esimerkiksi iloisen ja leikkisän hassuttelijan sekä stressaantuneen ja väsyneen vangin välillä, eikä kukaan tiedä,

mikä näkemys on totuudenmukaisin. Eläinten moraalista arvoa tutkineen Aaltolan (2004: 15–16) mukaan eläinten taloudellisen hyödyntämisen eettisyyteen liittyvissä keskusteluissa on usein se ongelma, että keskustelijoilta puuttuu yhteinen kieli, ja kumpikin osapuoli painottaa omia perusteluitaan toisen näkökulman sivuuttaen. Poleemisen asenteen hallitessa keskustelusta tulee mahdotonta eikä kysymyksiä saada ratkaistua.

Ongelma nousee esiin myös delfinaariokeskustelussa, jonka delfinaarion sulkemista puoltava aloite viritti. Aihetta käsiteltiin esimerkiksi Moro-liitteen palstoilla. Uusi käänne uutisointiin tuli 20.6.2014:

43) Pirkanmaan pulssi

--

18.6.

Särkänniemen delfiinit päättivät **laittaa oman lusikkansa** Delfinaarion lopettamiskeskusteluun. Keski-
viikkona kerrottiin, että Veera on raskaana. Isää ei tarvitse arvuutella, se on Leevi. Henkilökunnalla on
tapahtumista näköhavainto.

(AL 20.6.2014b.)

Esimerkissä (43) Veeran tiineys ja delfinaarion lakkauttamiskeskustelu yhdistetään aihetasolla toisiinsa. Yhdistäminen tehdään *Pirkanmaan pulssi* -aikajanalla, jolla käsitellään joka viikko maakunnassa tapahtuneita asioita. Metaforalla *laittaa oma lusikkansa soppaan* ilmaistaan keskusteluun osallistumista silloin, kun sitä ei välttämättä pidetä tarpeellisena. Veeran tiineysuutinen käsitetään jutussa siis delfiinien omaksi puheenvuoroksi lopettamiskeskustelussa. Koska ajatus delfiinien tietoisesta osallistumisesta keskusteluun on ristiriidassa sen kanssa, millaisina delfiinejä pidetään, käsitys on mahdollista tulkita vitsiksi (Zareff 2012: 24–25). Tekstissä ei tule ilmi, mitä delfiinien voidaan lisääntymisuutisellaan ajatella tarkoittavan eli onko kyse delfinaarion lakkauttamista puoltavasta vai vastustavasta puheenvuorosta.

Seuraavat esimerkit (44–47) käsittelevät laajaa *Delfiinin pyydystäjät* -reportaasia, jossa kerrotaan delfiinien pyydystämismatkasta ja delfinaarion nykytilanteesta. Suhtautuminen delfiinejä kohtaan on reportaasissa paikoin hyvinkin analyttistä.

44) Särkänniemi maksoi vuonna 1984 yhdestä delfiinistä nykyrahassa 17 000 euroa. 30 vuodessa delfiinien arvo on **moninkertaistunut**. Eläimiä ei saa enää tuoda luonnosta, mutta toisista delfinaarioista niitä saa hankkia. Hintalappu olisi silloin **tähtitieteellinen**.

–Satoja tuhansia, **jopa** miljoonia. Mutta harva niitä suostuisi nykyään edes myymään, niin kuin ei ravihevosestakaan haluta luopua, kertoo Särkänniemen entinen osastopäällikkö ja delfinaarion johtaja Timo Rahunen, joka myös oli mukana pyyntimatalla.

--

–Muistan aina, kun Niki tuli ensimmäistä kertaa koskettamaan käsiäni kuonollaan. Se oli **nopein oppija**. Delfi oli **hitain**, van der Toorn kertoo.
(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (44) käsitellään delfiinien hintaa 1980-luvulla ja nykypäivänä. Tässä tilanteessa delfiinien inhimillisyys on häivytetty ja niitä käsitellään kauppatavarana eli asiana, vaikka saman reportaasin monessa muussa kohdassa delfiinejä arvotetaan inhimillisinä toimijoina niiden taitojen perusteella. Asia-arvottaminen suuntautuu arvoon, joka on noussut paljon Särkänniemen delfiinien pyydystämisen jälkeen. Dialogia laajennetaan myös siteeraamalla delfinaarion entistä johtajaa Timo Rahusta, joka arvioi eläinten arvoa käyttämällä *jopa-*fokusartikkelia, joka sisältää ääripään asteikkotulkinnan (VISK § 847). Myös adjektiivi *täh-titieteellinen* on hyvin voimakas hintavuuden ilmaus. Myöhemmin van der Toorn arvottaa delfiineistä Nikiä ja Delfiä. Tässä kohdassa delfiinejä arvioidaan niiden oppivaisuuden eli kyvykkyyden perusteella inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikossa (Martin & White 2005: 53). Näin delfiini muuttuu saman tekstin sisällä sen kummemmin perustelematta asiasta ja kaupankäynnin kohteesta inhimilliseksi toimijaksi, joka voi olla vaikkapa hidas tai nopea oppimaan. Taitojen arviointia ei tietenkään voi pitää yksiselitteisesti delfiinien inhimillistämisenä, mutta on selvää, että suhtautuminen delfiineihin muuttuu voimakkaasti, kun puhe hintavasta tuotteesta vaihtuu yksilöiden taitojen vertailuun.

45) Van der Toorn muistaa, kuinka delfiinit lasketaan liinoissa altaaseen yksitellen. Hän pitelee niitä kiinni. Mutta Niki on **vahva**: se riuhtoo itsensä vapaaksi ja ui suoraan altaan pohjaan. Niki pysyy pohjassa niin kauan, että van der Toornin on sukeltettava hakemaan sitä. Delfi käy tökkäämässä Nikiä kuonolaan, ja molemmat uivat pois.

Itsemurha vankeudessa. Se on **hurjin** teko, johon delfiinin on väitetty pystyvän. Niinkin **inhimillisinä** delfiinejä pidetään.

Amerikkalainen aktivisti Ric O'Barry pyydysti ja koulutti 1960-luvun Flipper -sarjassa esiintyneet viisi delfiiniä. O'Barry - joka pyörähti hiljattain Ruotsin Kolmårdenissa vaatimassa Särkänniemenkin sulkemista - on kertonut, että eräänä päivänä yksi niistä, Kathy, katsoi O'Barrya silmiin ja sukelsi altaan pohjaan. Se lakkasi hengittämästä. O'Barry **tulkitsi** tämän itsemurhaksi ja on siitä lähtien kampanjoinut **tunteikkaasti** delfiinien vapauttamiseksi.

–Jos delfiini lakkaa hengittämästä, kyse on yleensä **vakavasta** sairauskohtauksesta, jonka vuoksi se menettää tajuntansa ja hukkuu. En usko itsemurhaan, van der Toorn sanoo.
(AL 13.7.2014.)

Delfiinejä arvotetaan esimerkissä (45) inhimillisenä toimijana. Ensin Nikiä arvioidaan kyvykkyyden perusteella fyysisesti voimakkaaksi (Martin & White 2005: 53). Sen toimintaa kuvataan, mutta sen intentioita ja motiiveja toiminnalle ei suoraan arvailla. Seuraavassa kapaleessa puhutaan kuitenkin itsemurhasta, ja implisiittisesti Nikin käytös voidaan yhdistää itsetuhoisuuteen. Asennoitumista delfiinejä kohtaan on pitkin reportaasia monessa kohdassa helpoin analysoida inhimillisen toiminnan arvottamisen kriteerein. Esimerkissä (45) käsitelläänkin poikkeuksellisesti delfiinien *inhimillisyyttä* – siis sitä, ovatko ne tarpeeksi inhimillisiä, jotta niihin voidaan suhtautua inhimillisinä toimijoina. Se, että aineistossa käsitellään delfiini-

en inhimillisyyden arvottamiseen liittyviä ongelmia, tuo ilmi kysymyksen monitahoisuuden: delfiinien status ei ole Aamulehdenkään näkökulmasta yksiselitteinen.

Reportaasissa ei haastatella delfiiniaktivisti Richard O’Barrya, mutta hänen tekoihinsa viitataan ja ajatuksiaan referoidaan, joten myös häntä käytetään dialogin laajentajana, vaikka siteerattu van der Toorn irtisanoutuukin hänen tulkinnastaan delfiinien itsemurhasta (Martin & White 2005: 118). Jutussa puhutaan itsemurha-ajatuksista O’Barryn *tulkintana*, mikä voidaan nähdä etäännyttävänä ilmauksena, koska tulkinta voi olla hyvä tai huono. Jos toimittaja olisi valinnut muodon *O’Barryn mukaan kyse oli itsemurhasta*, ilmaus olisi neutraalimpi. (Martin & White 2005: 102–103.)

- 46) Veera-delfiini sai Sweeneyltä aikanaan lempinimen "Mutiny" - **kapina** - koska se pyristeli pois aina verikokeita otettaessa. Muut olivat **säyseämpiä**.

--

Silitän. Delfiinin pyrstö on kuin märällä kumilla päällystettyä vanerilevyä. **Enää Veera ei kapinoi.** Kun ihminen katsoo lasiseinän läpi delfiiniä silmiin, hän näkee itsensä. **Älykkään** olennon, joka on tuomittu elämään lasiseinän takana. Ihminen on sillä tapaa **itseks.** Ihminen näkee delfiinissä juuri sen, mitä itse haluaa nähdä, ja kokee sen tuntevan niitä **tunteita**, joita itse tuntisi samassa tilanteessa. Mutta delfiini on **villieläin**. Evoluutio on luonut sille kasvat, jotka ovat lukittuneet ikuisen **hymyyn**, kuin **naamarin**.

On kiistatonta, että delfiini on **älykäs**, mutta sitä on vaikea mitata. Delfiinien kanssa on yritetty viestiä radioaalloilla, turhaan. Me emme tiedä, mitä delfiini ajattelee. Me voimme vain syöttää sille kalaa ja katsoa, kuinka se reagoi pillin vihellykseen. Ovatko ne muukalaisia, kirjoitti Aamulehti jo maaliskuussa 1985, kun delfiinit olivat matkalla Suomeen. (AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (46) Veera-delfiiniä arvioidaan inhimillisenä toimijana ensin Sweeneyn äänellä kapinoinnin perusteella. Se liittyy sosiaalisen arvonannon piirissä normaaliuteen ja määrätietoisuuteen (Martin & White 2005: 53). Muita delfiinejä kuvataan Veeraan verraten komparatiivissa olevalla vastakkaisella adjektiivilla. Toisen tilanteen kuvauksessa Veera-delfiiniä arvioidaan *kiltiksi* normaaliuden mukaan, ja lauseella *enää Veera ei kapinoi* viitataan inhimillisten luonteenpiirteiden muutokseen, joka on sidoksissa aikaan. (Mts. 48, 53.)

Myös seuraavassa kappaleessa palataan delfiinien inhimillisyyden käsittelyyn, joka vie-dään metatasolle, kun toimittaja kuvaa sitä, mitä ihminen delfiinissä näkee ja delfiinistä ajattelee. Ihmisen kokemuksesta nähdä delfiinissä itsensä niin ihmistä kuin delfiiniäkin arvioidaan sosiaalisen arvonannon piirissä *älykkääksi* (kyvykkyys) ja ihmistä sosiaalisen hyväksynnän piirissä *itsekkääksi* (säädyllyisyys) (Martin & White 2005: 53). Tunteitakin käsitellään metatasolla puhumalla *tunteista*, mutta sitä ei eritellä, mistä nimenomaisista tunteista on tai voisi olla kyse. Sen sijaan selitetään, millä tavoin ajatus delfiinistä ihmisen peilikuvana ontuu: siinä missä hymyily voidaan ihmisten tapauksessa nähdä usein ilon tunteiden ilmauksena toiminnan kautta (mts. 48), delfiini näyttää hymyilevältä tunteista riippumatta. Delfiinin ilmeen ver-

taaminen *naamariin* voi tietenkin herättää myös epämiellyttäviä mielikuvia, sillä *naamio* ja *naamari* voidaan sanoina yhdistää valheellisuuteen – esimerkiksi kuvainnollinen ilmaus *riisua naamionsa* tarkoittaa todellisen olemuksensa paljastamista (PS s.v. *naamari*, *naamio*).

47) **Kärsiikö** delfiini vankeudessa?

Van der Toorn kertoo, että pullonokkadelfiinit ovat **suosittuja** delfinaarioeläimiä juuri niiden **sopeutuvaisuuden** takia. Luonnossakin ne elävät usein alle parin metrin syvyisessä rantavedessä ja joissa, toki käyvät välillä syvissäkin vesissä. Mutta alaan syvyys ei van der Toornin mukaan ole ongelma, kunhan sen syvyys vaihtelee ja delfiineillä on virikkeitä.

–On mahdoton sanoa, **kärsiikö** delfiini vankeudesta. Emme tiedä, ovatko koiratkaan **tyytyväisiä** siihen, että ihmiset kohtelevat niitä kuin pieniä lapsia. On yleinen **väärinkäsitys**, että luonnossa elävä delfiini olisi "**onnellinen**". Esimerkiksi parven heikoin delfiini on **stressaantunut**, kuten myös lauman johtaja, sillä se joutuu taistelemaan asemastaan jatkuvasti.

Tutkimuskeskuksissa pidetyt delfiinit **pystyvät halutessaan** hyppäämään reunojen yli mereen, mutta ne eivät tee sitä. Hurrikaanien ajaksi portit avataan, jotta delfiinit voivat etsiä **parhaan** turvapaikan. Mutta eläimet palaavat aina takaisin. Minusta se osoittaa, että vapauden käsite ei ole niille relevantti. Se on ihmisen ajattelma, van der Toorn uskoo.

(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (47) delfiineistä puhutaan ihmisille toimijoille sopivan taulukon puitteissa, ja myös niiden tunteita käsitellään. Delfiinien *suosittuus* liittyy sosiaalisen arvonannon puitteissa normaaliuteen ja *sopeutuvaisuus* määrätietoisuuteen (Martin & White 2005: 53). Delfiinien mahdollisesta kärsimisestä vankeudesta esitetään kysymys, johon ei saada selvää vastausta. Kärsimys on voimakas onnellisuuteen ja onnettomuuteen liittyvä negatiivinen, syvä perustunne (mts. 49). Epätietoisuutta delfiinien tunteista verrataan epätietoisuuteen koiran tunteista tyytyväisyyden pohjalta (mts. 51). Van der Toorn ilmaisee suorassa sitaatissa, että ihmiset, jotka arvioivat luonnonvaraisia delfiinejä onnellisuuden perustunteen kautta positiivisesti, ovat väärässä, ja perustelee väitteensä eläinten stressaantuneisuudella, joka on turvallisuuden liittyvä tunne (mts. 50). Sitaatissa van der Toorn myös perustelee, että jos vapaus olisi tutkimuskeskuksissa elävien delfiinien intentiona, niillä olisi mahdollisuus karata. Ei ole selvää, onko van der Toornin tarkoitus perustella, että delfiinin tunteet vankeudessa ovat positiivisia vai että delfiineillä ei ylipäätään pitäisi ajatella olevan ihmisille tyypillisiä tunteita.

Etupäässä historiakatsauksena toimineen reportaasin jälkeen käsittelyyn otettiin myös delfinaarion tulevaisuus, jota käsitellään esimerkissä (48).

48) Uudet delfiinit maksaisivat **paljon**

Särkänniemeen tulee jatkossa **vain** vankeudessa syntyneitä delfiineitä.

Tampereen Särkänniemen delfinaario tarvitsee ennen pitkää uusia delfiinejä vanhojen luonnosta vangittujen eläinten tilalle, **mikäli** sen toiminta jatkuu tulevaisuudessa. Uusien delfiinien ostaminen tulee kuitenkin **kalliiksi**. Särkänniemessä syntyvien poikasten selviäminen taas on **epävarmaa**.

–Luonnosta pyydettyjä delfiinejä **ei** ole tulossa Särkänniemeen **missään tapauksessa**. Tähän olemme sitoutuneet jo aikoja sitten, kertoo Särkänniemen viestintäpäällikkö Tiina Mörttinen.

Altaassa saattaa polskia jo syksyllä kuudes delfiini nykyisen viiden rinnalla, sillä Veera-delfiini odottaa poikasta.

Tähän mennessä Särkänniemessä syntyneistä 15 delfiinistä **vain** kaksi on selvinnyt täysikasvuiseksi saakka. Delfiinejä hoitavan eläinlääkäri Pirkko Syrjäläisen mukaan kuolemat ovat johtuneet monista eri syistä, kuten poikasen sydänviasta tai istukan toiminnan häiriöistä.

--

Uusi delfiini olisi **iso** investointi. Mörttinen **arvioi** eläimen hintaluokaksi satojatuhansia euroja. Summat vaihtelevat paljon, sillä nuorista ja naaraspuolisista delfiineistä maksetaan eniten. Tarkempi hinta selviäisi vasta kaupankäynnin yhteydessä.

--

Särkänniemen johto ei ota aloitteeseen kantaa, ennen kuin se saapuu valtuuston käsittelyyn. Toimitusjohtaja Seppälä sanoo, että delfinaario on tällä hetkellä **hyvin olennainen** osa Särkänniemen kokonaisuutta.

Eläinlääkäri Pirjo Syrjäläinen sanoo, **ettei** delfiinin **ole hyvä** jäädä elämään yksin.

– Kyse on laumaeläimestä. Se **ei** ole **missään tapauksessa** delfiinien edun mukainen ratkaisu.

Yhdysvalloissa vanhoille delfinaariotähdille on kaavailtu aidattua suojelualuetta, jolla ne voisivat elää luonnollisessa elinympäristössä. Täysin villissä luonnossa vankeudessa elänyt eläin ei pärjäisi.

Syrjäläisen mukaan Särkänniemen delfiineille muutto suojelualueelle ei ole vaihtoehto. Siirto **tuesta ja turvallisesta** elinympäristöstä aiheuttaisi vanhoille eläimille **valtavasti stressiä**.

Syrjäläinen pitää Särkänniemeä **hyvänä** paikkana delfiineille. Ne ovat **terveitä** ja niitä hoitaa yhteensä 13 ihmistä. Ne elävät **lajinomaista** elämää laumassaan ja saavat **virikkeitä** näytöksissä ja **touhuteissaan** hoitajien kanssa.

–Ne eivät osoita olevansa **stressaantuneita**. Meillä on **iloisia** delfiineitä.

(AL 15.7.2014.)

Uutisessa delfiinejä käsitellään aluksi ei-inhimillisenä toimijana, tuotteena, ja uutisen loppuvaiheessa suhtautuminen kääntyy delfiinien inhimillistämiseen. Otsikon määre *paljon* kuvaa delfiinejä sijoituksena hintavaksi, eli otsikko ilmaisee asia-arvottamista arvon perusteella (Martin & White 2005: 56). Uutisessa viestintäjohtaja Tiina Mörttinen *arvioi* hintaluokkaa mutta ei arvota eläimiä halvoiksi tai kalliiksi, vaan ilmaukset *maksaisivat paljon, tulee kalliiksi* ja *iso investointi* ovat otsikossa ja leipätekstissä ilman, että arvion muodostanut ääni on selvästi esillä. Leipätekstin alun *mikäli*-lause ilmaisee ehdon, jonka vallitessa päälause on relevantti (VISK § 1136). Syrjäläistä siteeratessa ja referoitaessa suhtautuminen delfiinejä kohtaan on erilaista kuin Mörttistä siteeratessa. Mörttistä referoitaessa delfiineihin suhtaudutaan ensisijaisesti tuotteina, joilla on hinta, mutta Syrjäläisen sitaateissa ja referoinneissa korostuu ajatus delfiinistä elävänä olentona.

Sekä Mörttinen että Syrjäläinen käyttävät eri kohdissa uutista samaa affektista kieltoilmausta *ei – – missään tapauksessa*. Mörttinen puhuu luonnosta pyydettyjen delfiinien tuomisesta delfinaarioon ja Syrjäläinen viimeisen delfiinin jäämisestä yksin delfinaarioon. Vahvistus korostaa asteikon yläpäättä: kumpikin tilanne on ehdoton (VISK § 1722). Mörttisen näkemystä vahvistetaan myös uutisen ingressissä, jossa eksklusiivinen fokuspartikkeli *vain* sulkee pois mahdollisuuden, että lauseen asiantila vallitsisi muun kuin sen lausekkeen tarkoitteen suhteen, johon partikkeli liittyy (VISK § 844).

Seppälä arvioi delfinaariota (asia) Särkänniemelle *hyvin olennaiseksi*, mitä voi pitää voimakkaana arvon mukaan arvottamisena (Martin & White 2005: 56). Syrjäläinen puolestaan arvioi Särkänniemen ja muiden keskustelussa mukana olevien vaihtoehtojen sopivuutta delfiineille. Vaikka delfiinien siirtäminen tai yksin jättäminen olisi inhimillistä toimintaa, tilanteen muutosta on helpompi arvioida suhtautumisen teorian asia-arvottamisen kehikon sisällä (mp.). Reaktion piiriin kuuluvat *tuttu ja turvallinen* vaihtuisivat vieraaksi ja pelottavaksi, ja *valtava stressi* yhdistyisi monipuolisesti uuden tilanteen synnyttämiin reaktioihin ja koostumukseen sidoksissa olevaan outouteen. Syrjäläinen puhuu sitaatissa myös *delfiinien edusta*, joka on implisiittisesti yhdistettävissä delfiineistä vastuussa olevien ihmisten etiikkaan, sillä olisi moraalisesti väärin toimia delfiinien etujen vastaisesti (mts. 52–53).

Särkänniemeä Syrjäläinen arvottaa *hyväksi* paikaksi laadun perusteella (Martin & White 2005: 56) ja arvioi myös, että delfiinit ovat *terveitä* ja *iloisia* ja niiden elämä on *lajinomaista*. Delfiinejä arvioidaan tässä normaaliuteen (ilo, lajinomaisuus) ja kyvykkyyteen (terveys) liittyen. Vaikka arvottaminen tapahtuu inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikossa (mts. 53), *lajinomainen* ei sanana synnytä vaikutelmaa inhimillisestä toiminnasta vaan korostaa päinvastoin eläinten erilaisuutta suhteessa ihmiseen. Syrjäläisen referointia ei voida siis pitää puhtaasti delfiinejä inhimillistävänä, vaan se tuottaa myös vaikutelman delfiinistä yhtenä eläinlajina, joka elää kuten sen eläinlajin kuuluukin. Verbi *touhuta* on affektinen ilmaus, joka tuottaa positiivisia mielleyhtymiä delfiinien elämästä (VISK § 1707).

49) Delfiini, varo hyvää tarkoittavaa ihmistä

--

Ensimmäinen virhe tehtiin 30 vuotta sitten, kun nämä **älykkäät** nisäkkäät tuotiin Suomeen.

--

Ne tekevät tempun ja saavat kalan. Niillä on oma rauha ja omat hoitajat. Ne ovat tarhaeläinmaailman kilpahevosiä. Satojentuhansien eurojen **arvoisia arvoeläimiä**, joita hoidetaan **paremmin kuin** yhtäkään vanhusta tässä maassa.

--

Hoidetaan nämä ystävät kunnialla loppuun ja käydään katsomassa niiden **iloista** leikkiä. Ehkä ne jopa auttavat meitä ymmärtämään, että on muutakin **älyllistä** elämää kuin ihminen.
(AL 27.7.2014.)

Sari Torvisen kolumnista poimittu esimerkki (49) sisältää runsaasti evaluoivia ilmauksia, ja delfiineihin kohdistuvat asenteet vaihtelevat. Delfiinejä arvotetaan *älykkäiksi* eli inhimillisenä olentona kyvykkyyden perusteella, ja älyn mukaan niitä myös verrataan ihmiseen *älyllisenä elämänä* (Martin & White 2005: 53). Myöhemmin niihin liitetään ei-inhimillisinä olentoina arvoon liittyvä adjektiivi *arvoinen* sekä yhdyssanan määriteosa *arvo-* (VISK § 403,

mts. 56). Delfiinien saaman hoidon tasoa verrataan komparatiivimuotoisella adjektiivilla (*paremmin*) suomalaiseen vanhustenhoitoon.

50) Särkänniemen Näsi-delfiini kuoli

--

Yksi Särkänniemen ensimmäisistä delfiineistä, 35-vuotias naarasdelfiini Näsi jouduttiin lopettamaan perjantaina. Näsillä oli todettu vuonna 2008 krooninen maksasairaus, jota hoidettiin lääkkeillä.

--

Delfiinit ovat **yksilöllisiä** niin luonteeltaan kuin oppimiseltaankin. Hoitajiensa mukaan Näsi oli luonteeltaan **ahkera** ja **rauhallinen**. Se omaksui uusia asioita laumansa jäsenistä **ehkä jopa eniten**.

(AL 30.8.2014.)

Näsi-delfiinin kuolemasta kertovan esimerkin (50) lopussa Näsiä kuvaillaan delfiininä sen hoitajia referoiden. Tällaisten muistosanojen liittäminen uutiseen tekee delfiinistä selvästi inhimillisen toimijan, mitä sen muistuttaminen, että *delfiinit ovat yksilöllisiä*, edelleen korostaa. Yksilöllisyys on inhimillisen toimijan arvottamista normaaliuden mukaan. Näsin luonnetta referoidaan predikatiiveilla *ahkera*, joka kuvaa henkistä kyvykkyyttä, ja *rauhallinen*, joka kuvaa normaaliutta ja erityisyyttä. Kyvykkyyttä ilmaistaan myös leksikaalisella superlatiivimuotoisella kvanttoriadverbilla *eniten* (VISK § 633). (Martin & White 2005: 53.) Vertailu tapahtuu suhteessa muihin delfiineihin, ja sitä lievennetään pehmennyksillä *ehkä ja jopa* (mts. 139). Kuolemaan liittyen on myös huomattava, että kun Näsin kuolemaa seuraavista tapahtumista uutisoidaan myöhemmin (ks. esimerkki 30), sitä ei enää käsitellä inhimillisenä toimijana vaan kuoleman vuoksi puhutaan jäännöksistä. Ihmisruumiinkaan käsittely inhimillisenä ei tavallisesti yllä kuoleman jälkeiseen aikaan. Silti on havaittavissa yhteys siinä, että samoin kuin ennen delfinaarioon tuloaan delfiini on tuote, jolla on hinta, myös kuolemansa jälkeen delfiini on tuote, josta voidaan esimerkiksi kilpailla.

51) Delfinaarion alasajoa ei ryhdytä selvittämään

Tampereen valtuusto **kiisteli** delfinaarion tulevaisuudesta ja eläinten **onnellisuudesta**.

Tampere ei ryhdy valtuustoaloitteen perusteella selvittämään Särkänniemen delfinaarion hallittua sulkeamista. Valtuusto hylkäsi äänin 45–16 Petri Siuron (vihr) esityksen, että valtuutettu Juhana Suoniemen (vihr) aloitteen mukaisesti ryhdytään.

Valtuustoaloitteen allekirjoittajat **vaativat**, että Särkänniemi **ei saisi** enää kasvattaa lisää delfiinejä delfinaarioon ja että se suljettaisiin nykyisten delfiinien kuoltua.

Valtuusto hylkäsi myös Hanna Hakon (vihr) toivomusponnen, jonka mukaan kaupungin omistajaohjauksen pitäisi neuvotella Särkänniemi Oy:n kanssa yhtiön toiminnan **eettisistä** kriteereistä ja selvittää yhtiön kanssa pitkän aikaväli vaihtoehtona myös delfinaarion sulkemista. Ponsi hylättiin äänin 44–19.

--

Alun perin vihreiden tarkoituksena oli viedä äänestykseen vain Hanna Hakon toivomusponsi. Se ei kuitenkaan riittänyt, vaan Petri Siuro teki astetta **jyrkemmän** esityksen, jota Varpu Jutila (vas) kannatti.

Menettely siitä, kuka saa kunnian, **sai** Aila Dundar-Järvisen **kimpaantumaan** niin, että hän äänesti tyhjää vaikka kannatti sulkemisen selvittämistä.

Delfinaarioaloitteen allekirjoittajat **arvostelivat** aloitevastausta siitä, että siinä annettiin **virheellisesti** ymmärtää heidän haluavan vapauttaa Särkänniemen delfiinit mereen. Heidän mielestään hallittu alasajo tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että sinne ei hankita Euroopan muista delfinaarioista eläimiä eikä edes delfiinien siemennestettä.

Neuvotteluja siemennesteen tai nuorten delfiininaaraiden ostosta ehdotti Särkänniemen hallitukseen kuuluva Jari Niemelä (sd). **Kiivaimmin** delfinaariota puolusti Lasse Kaleva (ps), jonka mielestä delfinaario tuo suoraan tai välillisesti jopa 20 miljoonaa euroa matkailutuloja.

Kukaan **ei väittänyt, ettei** delfiinejä hoidettaisi Särkänniemessä **hyvin**. Sen sijaan mielipiteet erosivat, voidaanko niiden päätellä olevan **onnellisia**.

Särkänniemen hallituksen puheenjohtajan Sofia Vikmanin (kok) mukaan delfinaarion tulevaisuus on toimivan johdon ja hallituksen agendalla valtuustoaloitteesta riippumatta ja delfiinien **paras** vanhainkoti on Särkänniemessä.

(AL 16.9.2014.)

Delfinaarion tulevaisuutta määrittävimmistä tapahtumasta kerrotaan esimerkissä (51), joka on peräisin Tampereen kaupunginvaltuuston kokousta käsittelevästä uutisesta. Ingressiin valittu kiistanalaisuutta ilmaiseva verbi *kiistellä* osoittaa, että keskustelu ei sujunut täysin ongelmattomasti. Eräs keskustelun kiistakapula on ollut delfiinien *onnellisuus* eli se, kokevatko delfinaariossa elävät inhimilliset toimijat onnellisuuden tunteita. Jossain määrin keskustelun ongelmia lienee lisännyt se, etteivät keskustelijat voi olla varmoja, kokevatko delfiinit onnellisuuden tunteita ylipäättään. Delfiineistä puhutaan siis inhimillisinä toimijoina ilman varmuutta siitä, ovatko inhimillisiin toimijoihin yhdistetyt ominaisuudet valideja niiden kohdalla. Tätä ongelmaa sivutaan uutisen lopussa, kun todetaan, ettei delfiinien hoidon arvottaminen *hyväksi* johda ainakaan kaikkien keskustelijoiden mielestä hoitamisen kohteiden *onnellisuuteen*.

Uutisessa ei käsitellä Särkänniemeä tai delfiinien hoitajia sosiaalisen arvonannon näkökulmasta, joka on kuitenkin itse aloitteen kantava voima (ks. esimerkki 35). Sosiaalisen hyväksynnän piiriin kuuluva säädyllyisyys mainitaan ainoastaan adjektiiviattribuuttina *eettinen* puhuttaessa toivomusponnen sisällöstä. Implisiittisesti säädyllyisyyteen liittyvät kysymykset ovat kuitenkin uutisessa läsnä, sillä delfiinien onnellisuuden arviointi on niihin suorassa yhteydessä: onnellisten delfiinien pitäminen delfinaariossa ei kenties olisi eettisesti väärin, mutta onnettomien olisi.

Uutisessa ilmenee myös muiden kuin delfiinien tunteita: Aila Dundar-Järvisen *kimpaantuminen* on merkki negatiivisesta, kohtuullisen voimakkaasta tyytyväisyyteen liittyvästä tunteesta, joka ilmaistaan reaktiona ja toimintana, koska se on vaikuttanut poliitikon äänestyskäyttäytymiseen (Martin & White 2005: 46–51). Myös Lasse Kalevan puolustamista kuvataan superlatiivimuotoisella sanalla *kiivas*, joka ilmaisee esimerkiksi tunteikkautta ja suuttumusta (PS s.v. *kiivas*). Ilmauksessa tunne esiintyy toiminnan eli puolustamisen ominaisuutena

ja superlatiivilla verrataan tunteikkuutta muihin delfinaarion puolustajiin, eli tunteikkuutta pidetään voimakkaana ainakin suhteessa muihin (VISK § 642).

Tampereen kunnanvaltuuston keskustelu delfiinien onnellisuudesta herätti Aamulehden kolumnistien huomion, ja aiheeseen palattiin seuraavan viikon aikana useaan otteeseen. Tässä kohdassa on tarpeen käsitellä hieman huumorin ja komiikan käsitteitä, sillä kolumnistit, pakinoitsija ja pilapiirtäjä kokivat valtuustokeskustelun humoristiseksi ja kirjoittivat tapahtumista myös itse komiikkaa sisältäviä juttuja. Janne Zareffin (2012: 20) mukaan *koomisuus* on ulkoinen, havaittava ilmiö. Se ruokkii *huumoria*, joka puolestaan määritellään (arkikielen vastaisesti ainoastaan) ihmisen sisäiseksi tilaksi, joka tarkoittaa mielihyvää tuottavaa järjenkäyttöä. Sisäistä kokemusta kuvaavasta *huumori*-sanasta on myös johdettu ulkoiseen viittaava adjektiivi *humoristinen*. (Mts. 21.) Ei ole selvästi määritelty, mitä psykologisesti ilmaistu *mielelihvää tuottava järjenkäyttö* pitää sisällään, mutta koomisissa teksteissä huumorin kokemuksen synnyttävät piirteet liittyvät usein tietynlaiseen yhteensopimattomuuteen, inkongruenssiin. Koomisena nähdään siis vastakohtaisuudet: sosiaalisten ja sukupuoliroolien sotkeminen sekä esimerkiksi pelottavan esittäminen vaarattomana tai toisin päin. (Mts. 24.)

52) Kalervon karkkipäivä

--

Tampereen kaupunginvaltuustossa keskusteltiin **värikkäästi**, ovatko Särkänniemen delfiinit **onnellisia** vai **pitääkö** delfinaario sulkea.

Valtuutetut päättivät selvin numeroin, että delfiinit ovat **onnellisia**.

Valtuuston puheenjohtaja Sanna Marin sai Leevi-delfiiniltä anomuksen:

”**Arvoisa** kaupunginvaltuusto, Delfiini Leevi tässä. Olen asunut 21 vuotta kunnan työsuhdeasunnossa, johon kuuluu uima-allas. **Arvostan** asunnon **keskeistä** sijaintia ja Tampereen kaupungin järjestämää johdettua liikuntaa. Sen sijaan **esitän lievää kritiikkiä** lounaslistasta, jossa on **liikaa** silakkaa.

Lisäksi talossa ramppaa viikonloppuisin **tarpeettoman** paljon ulkopuolisia. Olen **valittanut** asiaa tilakeskuksen johtajalle Virpi Ekholmille, **mutta** tilanteeseen **ei** ole tullut **parannusta**.

Kunnioittavasti anon Teiltä vuorotteluvapaata ja matkalippua Meksikonlahdelle. Esimieheni Miikka Seppälä **hyväksyy** sen, että viransijaisenani toimii Kalervo Kummola, joka on **hyvä** hyppäämään renkaan läpi.

Muistuttaisin, että Kummolaa **ei saa** ruokkia ja lauantaisin Kalervolla on karkkipäivä.

Terveisin Leevi, delfiini.”

Eläinten **onnesta** on helpompi puhua kuin ihmisten.

(AL 20.9.2014b.)

Esimerkki (52) on ote Matti Pitkon lauantaipakinasta. Pakina on kevyehkö, huvittava sanomalehtikirjoitelma (Manninen 1987: 12), ja Pitko onkin tunnettu koomisista pakinoistaan. Hän kuvailee pakinassaan kaupunginvaltuuston keskustelua *värikkääksi*. Virkkeessä kytetään rinnastuskonjunktioilla *vai* toisiinsa delfiinien onnellisuuden tunteet ja nessesivinen pakko sulkea delfinaario (VISK § 817). Näiden kahden näennäisesti toisiinsa liittymättömän asian rinnastaminen *-ko*-kysymyslauseessa tuo esiin delfinaariokeskustelun hankaluuden: jotkut puhuvat delfinaarion sulkemisesta ja toiset delfiinien onnellisuudesta. Ihmiset voivat kuiten-

kin tehdä päätöksiä ainoastaan delfinaarion sulkemisen tai auki pitämisen suhteen kykenemättä vaikuttamaan delfiinien onnellisuuteen tai edes tietämään siitä mitään. Pakinan rinnastus on tarkoituksellisen koominen, ja päätös olla sulkematta delfinaariota käännetään päätökseksi delfiinien onnellisuudesta. Tämä onnellisuuden tunteen kuvaus ominaisuutena ei enää liity mitenkään varsinaisesti delfiineihin, joiden tunteista puhutaan.

Pakinassa on mukana myös keksitty, Leevi-delfiinin kirjoittamaksi väitetty kirje. Ei ole yksinkertaista arvioida, onko tällaisen kirjeen tarkoitus osoittaa delfiinien inhimillisyyttä vai sarkastista suhtautumista niitä kohtaan, jotka pitävät delfiinejä inhimillisinä. Kirjeessä Pitko arvioi Leevin suulla delfiinin elämää viralliseen sävyyn. Kirjeessä käytetään puhuttelumuotona positiivista suhtautumista osoittavaa adjektiiviattribuuttia *arvoisa*, ja suhtautumista ilmenetään myös omaan toimintaan liitetty adverbi *kunnioittavasti*. Nämä ilmaukset ovat esimerkiksi muodollisissa kirjeissä tyypillisiä toistuvien tilanteiden rutiineja, ja niissä ilmennettävä suhtautuminen on merkitykseltään haalistunutta (VISK § 1021). Kirjeessä delfiinin väitettyä suhtautumista ilmaistaan myös suoraan esimerkiksi verbeillä *arvostaa* ja *valittaa*. Delfinaarion keskeinen sijainti arvotetaan hyväksi reaktion ja laadun kriteerein, ja kritiikki ja sen voimakkuus ilmaistaan suoraan metatasolla (*esitän lievää kritiikkiä*), jonka käyttö on myös muodollisuuden merkki. Määrän adverbilla *liikaa* kuvaillaan silakan määrää (VISK § 656). *Valittaminen* tarkoittaa tyytymättömyyden ilmaisemista sanoin, ja kontrastiivinen *mutta* vahvistaa tilanteen huonoutta, kun positiivinen komparatiivijohdos *parannus* on mukana jälkimmäisessä, kieltomuotoisessa lauseessa (PS s.v. *valittaa*; VISK § 1091, 633).

Leevi-delfiinin tekemäksi väitetystä kirjeestä delfiinin viransijaiseksi ehdotetaan Kalervo Kummolaa, joka johtaa Tampereen kaupungin liiketoimintajaostoa. Myös Miikka Sepälän hyväksyvää suhtautumista referoidaan. Leevi myös arvottaa Kalervon kyvykkyyttä temppujen tekemisessä hyväksi. Ajatus liiketoimintajaoston johtajasta sijaistamassa delfiiniä on tietenkin absurdi ja koominen. Komiikkaa on myös ajatus siitä, että delfiini todella iloitsisi delfinaarion keskeisestä sijainnista ja pääsisi sitä hyödyntämään kaupungilla käydessään. Ei ole myöskään oletettavaa, että Pitkolla olisi todellisuudessa juurikaan tietoa delfiinin ruokavaliosta tai makumieltymyksistä. Delfiinien kokemusmaailman puitteissa keskustelua dialogisoiva kirje on siis kokonaisuudessaan fiktiivinen ja tarkoitettu viihdyttäväksi (dialogisoinnista ks. Zareff 2012: 120–124). Tämä erottaa pakinan useimmista muista delfinaariokeskusteluun liittyvistä lehtijutuista, sillä useimmat niistä pyrkivät lehtijuttuina jonkinlaiseen todenmukaisuuteen vaikka olisivatkin humoristisia.

Pakinan fiktiivisyys voi lajityyppiä tuntemattoman lukijan mielestä tuntua hämmäntävältä, sillä se ei ole lainkaan linjassa journalismin normaalin, todellisuutta rakentavan tehtä-

vän kanssa. Kuitenkin jo Bahtin (2002) tuomitsi näkemyksen, jonka mukaan koomista ja vakavien asioiden käsittelyä ei voi yhdistää. Vakavien asioiden karnevalisointi muistuttaa ihmisiä vaihtoehtoisista tavoista rakentaa maailmaa: asioiden kääntäminen nurin päin antaa katsojan nähdä vilaukselta, mitä on laatikon ulkopuolella (Zareff 2012: 113–114; Bahtin 2002: 109–110). Matti Pitkon pakinoille on tyypillistä todellisten ja fiktiivisten aineiden sekoittaminen, ja niiden komiikkaa voi pitää yhteiskunnallista keskustelua karnevalisoivana.

Pitkon omaa suhtautumista on hupailevien pakinoiden takaa vaikea arvioida, mutta implisiittisiä arvauksia voi tehdä. Pitkon voi esimerkiksi nähdä delfiiniä inhimillistävän pakinan avulla kritisoivan delfiinien inhimillistämistä. Tämä on yleinen ironian ja satiirin keino: viemällä tietyn toiminta- tai ajattelutavan äärimmäisyyksiin voi osoittaa sen naurettavuuden. Kun kaupunginvaltuustossa pitäisi puhua siitä, miten suhtaudutaan delfinaarioon, siellä onkin puhuttu siitä, miten delfiinit suhtautuvat delfinaarioon, mikä ei keskustelun lähtökohtana johda mihinkään, koska sitä ei voida tietää. Pitkon pitkäkö, delfiinien suhtautumisen äärimmäisyyksiin vievä pakina korostaa tätä.

Samasta syystä pakina on mahdollista implisiittisesti kytkeä myös kaupunginvaltuutettujen arvosteluun. Vaikka käsittelen asenteiden kohteita tarkemmin luvussa 5.2.3, ei delfiinien koomista inhimillistämistä voi täysin erottaa keskustelijoiden arvostelusta. Koska kaupunginvaltuuston keskustelussa delfiinien onnellisuudesta oli monia vaikeuksia juuri delfiinien inhimillistämisen haasteen vuoksi, tätä delfiinien inhimillistämisen viemistä aivan uudelle tasolle voi pitää myös valtuutettujen kyvykkyyden arvottamisena huonoksi, koska se tuo ilmi sen, kuinka koomista oli, että valtuutetut niin kovasti inhimillistivät delfiinejä ja käsittelivät niiden tunteita.

Pitkon pakinan yhteydessä on Juha Sihdon pilapiirros (ks. liite), jonka kielellinen sisältö on esitetty esimerkissä (53).

- 53) Delfiini 1: ”Tiedätkö mitä eroa on sirkuksella ja eläintarhalla?”
 Delfiini 2: ”Joo. Eläintarhassa **pellet** istuu katsomossa!”
 (AL 20.9.2014c.)

Myös pilapiirroksessa delfiineistä on tehty inhimillisiä toimijoita, sillä ne käyvät keskustelua ihmisistä. Pilapiirroksessa on kyse samasta karnevalisoinnista kuin Pitkon pakinassa (esimerkki 52): tilanteessa, jossa ihmiset käyvät keskustelua delfiineistä, delfiinit onkin yhtäkkiä esitetty toimijoina, jotka puhuvat ihmisistä arvottavasti (ks. Zareff 2012: 113–114). Ensimmäisen delfiinin kysymys on muodoltaan perinteinen *Mitä eroa* -vitsi, ja toisen delfiinin vastaus täydentää sen. *Pelle* on monitulkintainen sana, joka tarkoittaa paitsi (sirkuksessa työsken-

televää) hassuttelijaa, myös henkilöä, jota ei voi ottaa vakavasti (PS s.v. *pelle*). Pilapiirroksessa delfiinin voi ajatella viittaavan sanalla tähän jälkimmäiseen merkitykseen ja ottavan voimakkaasti kantaa yleisönsä järkevyyteen. Tämä on katsojien arvottamista näiden henkisen kyvykkyyden perusteella negatiivisesti (Martin & White 2005: 53).

54) Pirkanmaan pulssi

--

15.9. Valtuusto äänesti, että delfiinit ovat **riittävän onnellisia** asumaan Tampereella. Kuka ei olisi? Rakkauden pääkaupungissa? Sitä paitsi Ihmisten toimituksessa on aina tiedetty, että **onnellisuus** on äänestysasia.

(AL 21.9.2014.)

Pitkon ja Sihdon lisäksi kaupunginvaltuuston delfinaariokeskustelun koomisuutta käsiteltiin myös *Pirkanmaan pulssi* -aikajanalla. Myös esimerkissä (54) viitataan delfiinien onnellisuuteen, ja *onnellisuus* on saanut myös määrän suuruutta ilmaisevan kvanttoriadverbin *riittävän*, joka on voiman ilmaus (VISK § 657, Martin & White 2005: 140–143). Palstalla myös ilmaistaan delfiinien onnellisuudesta äänestämisen absurdius ironisella toteamuksella: on selvää, että kukaan ei voi äänestää jonkun toisen – ihmisen tai eläimen – onnellisuudesta. Vaikka kaupunginvaltuusto ei varsinaisesti äänestänytkään delfiinien onnellisuudesta, se keskusteli siitä niin paljon, että Pitkon (esimerkissä 52) tekemä jaottelu vaihtoehtoihin delfinaarion sulkemisen ja delfiinien onnellisuuden välillä on käytössä myös *Pirkanmaan pulssi* -palstalla.

55) Tästä puhutaan: Soini, Suomen jackpot

--

Delfiinit: Särkänniemen delfiinit ovat avanneet **nettiadressin**. **Harras toive** on, että joku **suojelisi** heitä **suojelijoilta**.

(AL 22.9.2014.)

Syyskuun 2014 viimeinen delfinaarioon liittyvä lehtijuttu on Jorma Pokkisen kirjoittama Tästä puhutaan -kolumni. Esimerkissä (55) delfiinejä inhimillistetään karnevalistisesti samoin kuin muissa subjektiivisissa valtuustokeskustelua käsittelevissä lehtijutuissa (esimerkit 52–54), eli niiden intentioista puhutaan kuin niistä tiedettäisiin jotain. Kolumnin komiikka kohdistuu ensinnäkin *nettiadresseja* kirjoitteleviin ja allekirjoittaviin ihmisiin, jotka yrittävät saada muutosta aikaan internetissä julkaistavin adressein. Ajatus siitä, että delfiinit kirjoittelisivatkin suojelutoiveistaan adresseja ihmisten sijaan, on koominen. Kolumnissa mainittu abstrakti substantiivi *toive* kuvaa inhimillistä tunnetta, mutta sitä ei ole tarkemmin määritelty (VISK § 589). Lyhyessä, vitsiksi tarkoitettussa toteamuksessa delfiinit arvottavat suojelijoita, siis ilmeisesti aktivisteja, negatiivisesti, koska heiltä tarvitaan suojelua. Suojelua voi-

daan tarvita esimerkiksi pelon tunteen yhteydessä, mutta suojelun tarpeen syytä tai suojelijoiden ominaisuuksia tai toimintaa, jonka takia suojelua tarvitaan, ei avata tarkemmin.

5.2.3 Asenteiden monipuoliset kohteet

Aiemmissä esimerkeissä on jo tullut ilmi, että Aamulehden delfinaarioaiheisissa lehtijutuissa osoitetaan suhtautumista paljon muuhunkin kuin vain Särkänniemeeseen ja delfinaarioon tai edes delfiineihin. Tässä luvussa erittelen niitä suhtautumisen kohteita, jotka eivät suoraan liity Särkänniemeeseen mutta ovat mukana synnyttämässä kokonaisvaikutelmaa aiheestaan. Merkittävin tällaista suhtautumista sisältävä artikkeli on sunnuntain lehdessä 13.7. Aamulehdessä julkaistiin delfiinien pyydystämisestä kertova reportaasi.

56) Delfiinien pyydystäjät

Tamperelaiset päättäjät kävivät 1960-luvulla opintomatkoilla USA:ssa. He ajelivat Disneylandin vuoristoradoissa, **ihmettelivät** merieläimiä hulpeissa akvaarioissa ja tuikkivia tähtiä planetaarioissa. Tampereellekin pitäisi saada kunnan matkailukohde, tuumittiin. Delfinaariotakin suunniteltiin, mutta siihen eivät rahat riittäneet. Särkänniemi avattiin 1969, ja samana vuonna Ruotsissa aloitti Pohjoismaiden ensimmäinen delfinaario Kolmårdenin eläintarhassa. Delfinaarioita pykättiin tiuhaan tahtiin muuallekin.

1980-luvun alussa päätettiin **lopulta**, että delfinaario tulee Suomeenkin. Särkänniemi hankki sitä varten konsultiksi hollantilaisen tohtori Willem Dudok van Heelin, Harderwijkin delfinaarion johtajan. Dudok van Heel oli Euroopan **johtava delfiniasiantuntija**. Hän järjesti kontaktit Yhdysvaltoihin, jossa toimi tuolloin vain kaksi laillistettua delfiinien pyytäjää. Toinen heistä oli **eläinlääkäri, tohtori Jay Sweeney**, joka pyydysti delfiinejä Meksikonlahdella Floridan liepeillä. Sweeney sai tilauksen viidestä nuoresta delfiinistä: kolme naarasta ja kaksi urosta. Pyyntireissu alkoi elokuussa 1984. (AL 13.7.2014.)

Reportaasin alusta leikattu esimerkki (56) sisältää historiakatsauksen. Yksiääninen selvitys sisältää vain joitain evaluoivia ilmauksia. Tamperelaisiin päättäjiin reportaasin alussa liitetty verbi *ihmetellä* on arvioiva transitiviverbi (VISK § 461). Se voidaan asiaarvottamisen piirissä nähdä positiivisen reaktion ja sen sisällä vaikutuksen ilmauksena, sillä se tarkoittaa esimerkiksi *pitää ihmeellisenä* (PS s.v. *ihmetellä*). Päättäjien suhtautuminen kohdistuu tässä yhdysvaltalaisen huvipuistojen kohteisiin. Dudok van Heeliä arvotetaan inhimillisenä toimijana kyvykkyyden perusteella *johtavaksi asiantuntijaksi* (Martin & White 2005: 53). Arvottaminen on positiivista, mutta arvottaja ei ole reportaasissa näkyvissä. Jay Sweeneyä ei arvoteta samalla tavalla, mutta attribuutit *eläinlääkäri* ja *tohtori* viittaavat yhteiskunnallisesti asiantuntevaan asemaan. Menneen ajan adverb *lopulta* korostaa sitä, minkä uutinen kertoo myös semanttisesti, eli että delfinaariota suunniteltiin jo aiemmin (VISK § 649). Tekstiin valitut, suoraan Särkänniemeeseen liittymättömät faktat Kolmårdenin delfinaarios- ta sekä delfinaarioiden yleisyydestä muuallakin maailmassa muistuttavat, ettei Särkänniemi

ollut 1980-luvulla ainoa paikka, joka halusi ja perusti delfinaarion. Maininnan tarkoituksena voi olla esimerkiksi lieventää käsitystä delfinaarion ainutlaatuisuudesta tai toisaalta korostaa delfinaarioiden normaaliutta. Kummassakin tapauksessa kyse on implisiittisestä arvioimisesta normaaliuden perusteella (Martin & White 2005: 56), mutta riippuu tulkitsijasta, nähdäänkö huomio delfinaarioita normalisoivana ja siten puoltavana vai päinvastoin vähentääkö yleisyys Särkänniemen delfinaarion kiinnostavuutta.

57) Verkko kiristyy delfiiniparven ympärillä, kunnes sen halkaisija on **enää** kymmenisen metriä. Vesi on niin **matalaa**, että se ulottuu vain rinnan korkeudelle. Pullonokkadelfiinit uivat **ihmeissään**, mutta eivät yritä karkuun. Sitten tapahtuu jotain **hämmästyttävää**. Pyytäjät hyppäävät veteen, kahlaavat delfiiniin luokse ja ottavat ne kainaloon. Eläimet eivät **juuri** tee vastarintaa.

–Se oli **hämmästyttävää**, etteivät ne villit delfiinit panneet **yhtään** hanttiin. Sitten eläinlääkärit tutkivat ne tarkkaan. He tarkistivat iän, sukupuolen ja sen, ettei eläimissä ollut pahoja naarmuja, muistellee pyydystysretkellä mukana ollut entinen Aamulehden toimittaja Olli Helen.

Ensimmäisenä pyyntipäivänä ei **onnista**. Delfiini toisensa jälkeen todetaan alamittaiseksi tai liian vanhaksi ja vapautetaan. Ikää saisi olla 2-6 vuotta. Sweeney pystyy arvioimaan delfiinin iän koon perusteella **melko tarkasti**. Siispä tiedetään, että esimerkiksi viimeisenä päivänä pyydetty Veera-delfiini on syntynyt **joskus** vuonna 1978. Maanantaina saaliiksi jää lopulta **vain pieniä haikaloja**, joita tulee delfiinien mukana verkkoon. Kapteeni Gene Hamilton kerää ne talteen ja heittää veneen pakastimeen: samaan, jossa kaljatkin kylmenevät. Onpahan grillattavaa illaksi.

(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (57) siirrytään pyyntiretken preesensmuotoiseen kuvaukseen. Pyydystämisestä kerrotaan kuvailevasti. *Verkko kiristyy* on usein metaforana käytetty ilmaus, joka liittää yleensä ihmisten kiinnijäämiseen. Tässä tekstissä verkko on kuitenkin kirjaimellinen. Kuvaileva kerronta sisältää paljon arvioivaa leksikkaa: fokuspartikkeli *enää* korostaa kymmenen metrin pienuutta (VISK § 839), veden syvyys ilmaistaan suhteellisella adjektiivilla *matala*, jota tarkennetaan vertaamalla sen syvyyttä ihmiseen (VISK § 605). Delfiinien mielen-tilaa kuvataan inessiivipäätteisellä adverbilla *ihmeissään* (VISK § 654). Kyse on delfiinien kokemuksesta ja periaatteessa samasta asiasta kuin esimerkissä (49) tamperelaisten päättäjien kohdalla. Delfiineistä puhuttaessa ei kuitenkaan tarkenneta, mitä delfiinit ihmettelevät, vaan jää lukijan pääteltäväksi tai arvattavaksi, mihin ihmettely kohdistuu. Delfiinien tunteita ei sen tarkemmin eritellä. Jutussa ei siis suoraan todeta, etteivät delfiinit pelkää, vaan käytöksen kautta ilmaistaan, että ne eivät yritä karkuun eivätkä tee vastarintaa.

Sekä Olli Helenin sitaatissa että sitä ennen toistuu sana *hämmästyttävä*, joka on voimakas positiivista vaikutusta kuvaava adjektiivi (Martin & White 2005: 56). Leipätekstissä eläinten vastustelemattomuutta käsitellään intensiteettipartikkelilla *juuri*, joka mahdollistaa sen, että eläimet hiukan tekevätkin vastarintaa; sitaatissa käytetty kvanttoriadverbi *yhtään* taas tarkoittaa, että vastarintaa ei ollut minkäänlaista (VISK § 657, 854). Delfiinin iän määrittämi-

seen liittyvät pehmennykset *melko* ja *joskus* selventävät, ettei Sweeneyn kyky delfiinien iän arviointiin ole absoluuttisen tarkka.

Esimerkin lopussa kerrotaan, ettei delfiineitä onnistuttu pyydystämään ensimmäisenä päivänä. Eksklusiivisella *vain*-fokuspattikkelilla on poissulkeva *ei muuta kuin* -merkitys, joka rajaa tarkoitetta *pieniä haikaloja*: saalista saatiin, vaikkakaan ei sitä mitä toivottiin (VISK § 844). Delfiinit rinnastuvat tekstissä implisiittisesti syötäviin kaloihin, joita myös pyydetään verkolla, mutta jotka, toisin kuin delfiinit, tapetaan pyydystämisen jälkeen syötäväksi.

58) Joka aamu pyyntiporukka lähtee seitsemältä merelle. Päämajana toimii kapteeni Hamiltonin koti Pine Islandilla. Siitä on amerikkalainen showmeininki kaukana.

–Asunto on itse asiassa **valtava romukasa** rämeikön reunassa. Makuuhuoneina toimii pari asuntoa, jotka eivät varmasti ole kymmeneen vuoteen liikkuneet, kirjoittaa Helen paikan päältä.

Hamiltonin ja Sweeneyn alaiset, parikymppiset pyyntimiehet ovat **todellisia** Floridan **takametsien miehiä**, kuin suoraan pusikoista kömpineitä. Sellaisia, joita näkee kalja kädessä Nascar-kisoissa. Elokuisen auringon paahteessa ahavoituneiden rämemiesten virka-asuna toimivat punaiset Speedot. Eläinlääkäri, tohtori Jay Sweeney on **yliopistomiehiä**, **mutta** uikkareissa hänkin. Hän johtaa koko operaatiota apulaisensa Rae Stonen kanssa ja huolehtii eläinten kohtelusta.

–Se touhu tehtiin **todella asiallisesti** ja **tyylikkäästi**. Ne delfiinit eivät **varmasti** kärsineet pyydystämisestä, uskoo Helen.

Siinä se on viimein, kymmenen tuhannen dollarin saalis. Särkänniemen ensimmäinen delfiini. Hollantilainen biologi ja delfiinien ensimmäinen kouluttaja Jaap van der Toorn antaa naarasdelfiinille nimen "Nicky", koska sen evästä puuttuu pieni pala. Eläin makaa Dolphin Doll -pyyntialuksen kannella **täysin säyseänä**.

Nicky – Niki – kääritään harsoon, jota kastellaan jatkuvasti. Eläimen pintaan levitetään rasvaa suojaamaan sitä Floridan elokuun paahtavalta auringolta. On tiistai, toinen pyyntipäivä. Nyt on **onnea** matkassa. Päivän lopussa Nickyn vieressä köllöttää kaksi nuorta urosta, Joono ja Delfi.

(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (58) Hamiltonin kotia kuvaillaan Heleniä siteeraten affektisesti *valtavaksi romukasaksi*. Teksti on muutenkin affektisesti latautunutta, kun pyytäjien olemusta kuvailaan. Esimerkissä kuvataan pyyntimiehiä monikollisilla partitiivipredikatiiveilla, jotka ovat distributiivisia. Subjektin tarkoittama joukko tai henkilö siis sisältyy predikatiivin tarkoitamaan, mutta predikatiivin alaan voi kuulua muitakin: Hamiltonin ja Sweeneyn alaiset edustavat siis sellaisia *todellisia* – – *takametsien miehiä*, joita on kenties olemassa enemmänkin. (VISK § 951.) Asteittaisuuden systeemissä fokuksen piiriin kuuluva *todellisia*-adjektiiviattribuutti tarkentaa ilmausta ja toimii sille ikään kuin määräisenä artikkelina (Martin & White 2005: 138–139). Vastaavasti partitiivimuodossa oleva, yksin Sweeneytä kuvaava *yliopistomiehiä* esitetään tekstissä vastakohtana *takametsien miehille*, minkä osoittaa kontrastiivista suhdetta kuvaava rinnastuskonjunktio *mutta*, jolla viitataan siihen, että miesten työasut ovat samanlaiset näiden erilaisista taustoista huolimatta (VISK § 1091).

Asunnon, alaisten ja työasujen arviointi herättää helposti mielikuvia, että delfiinipyytäjien toiminta ei ole ammattimaista. Kuitenkin Olli Helenin sitaatti tuo ilmi vastakkaisia näke-

myksiä. *Asiallinen-* ja *tyylikäs-*adjektiivit kuvaavat inhimillistä toimintaa, mutta Martinin ja Whiten (2005) pohjalta on vaikea arvioida, onko kyse arvottamisesta määrätietoisuuden, kyvykkyyden vai normaaliuden perusteella. Asia-arvottamisen puolella tyylikkyys yhdistetään kompleksisuuteen (mts. 56). Koska delfiinien pyydystäminen ja eläinten hoitaminen on ilman muuta inhimillistä toimintaa, Helenin arvio sijoittunee ainakin suurimmaksi osaksi kyvykkyyden alle – on delfiininpyytäjiltä taitavaa toimia niin, että delfiineitä ei vahingoiteta (mts. 53). Asteittaisuuden systeemissä voimakkuuden piiriin kuuluva ilmaus *todella* korostaa ilmausta, ja seuraavassa virkkeessä modaalisuuden ilmaus *varmasti* vahvistaa Helenin siteerattua mielipidettä entisestään. Myös tarkennuksella *täysin* korostettu Niki-delfiinin ominaisuutena kuvattu *säyseä* vahvistaa Helenin väitettä (mts. 139). Positiivisesti varautuneella *onnea-*sanalla ilmaistaan, että delfiinien pyydystämisen onnistuminen on hyvä asia – reportaasissa ei kuitenkaan käy ilmi, kenen näkökulmasta onnesta puhutaan.

- 59) Viereisissä altaissa polskii muihin delfinaarioihin vietäviä eläimiä. Joukossa on myös yksi Flipper-delfiineistä, "Mister Gipper", joka sai hoitaa vaativimmat temput vuoden 1963 elokuvassa. Se on eläkkeellä: **vähän kai** sellaisella, jota nyt Särkänniemen delfiineillekin toivotaan. Välillä Gipper hyppää aitausten yli avomerelle, on siellä aikansa, mutta palaa aina takaisin hakemaan ruokaa ja ihmisten seuraa. Villinä se ei pärjäisi, eikä karkuun pyrikään.
(AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (59) toimittajan ääni tulee ilmi lievennyksessä ja pehmennyksessä, joita hän käyttää verratessaan Gipper-delfiinin eläkeallasta Tampereella käynnissä olevaan delfinaariokeskusteluun. Tämä on reportaasin ensimmäinen kohta, jossa viitataan aktiivisesti Särkänniemen ja delfinaarion nykytilanteeseen – ja siinä samalla motiiveihin pääosin 1980-luvulle sijoittuvan reportaasin teon takana. *Vähän* on asteittaisuudessa voimakkuuden ilmaus, ja *kai* ilmaisee tarkkuutta (Martin & White 2005: 139–141). Gipper-delfiinin eläkettä verrataan siis Särkänniemen delfiineille toivottuun eläkkeeseen hyvin varovasti ja epämääräisesti, vaikka reportaasissa ei kerrotakaan, mikä Gipperin tilanteessa olisi erilaista kuin Särkänniemen delfiineille toivotussa.

- 60) Aamulla 16. syyskuuta Jaap van der Toorn menee tuttuun tapaan delfiiniaitaukselle. Jotain on **vialla**. Tässä altaassa pitäisi olla kolme delfiiniä, mutta **vain** kaksi, Spotty ja Nicky eli Veera ja Niki, tulevat tervehtimään kouluttajaansa. Van der Toorn laittaa maskin päähän ja sukeltaa altaaseen. Pohjalla makaa kuollut delfiini.
Happy on kuollut yön aikana. Sen päässä on **outoja** vammoja.
Ruumiinavauksessa Happyn vatsasta löytyy sulamatonta ruokaa ja sen maksa kuhisee matoja. Happy on **selvästi** ollut sairas, mutta kuolinsyy ei selviä koskaan.
–Se oli syönyt huonosti edellisinä päivinä. Mutta emme tiedä, mitä tapahtui. Päävammat tuskin syntyivät pyydystettäessä, sillä se eli vankeudessa 25 päivää. **Voi** olla, että se sai **jonkinlaisen** krampin ja loukkasi itsensä, van der Toorn kertoo.

Voi olla, että se on tapellut Veeran ja Nikin kanssa. Van der Toornin mukaan delfiinit eivät olleet aggressiivisia. Särkänniemi saa tiedon Happyn kuolemasta viiveellä. Tieto ei päädy julkisuuteen.

Muutama päivä ennen Happyn kuolemaa Särkänniemi ja Aamulehti käynnistivät nimikilpailun, jossa lukijat saivat ehdottaa delfiineille suomenkielisiä nimiä. Happyn ruumis hävitetään kaikessa hiljaisuudessa, **kun** Suomessa pohditaan **kivoja** nimiä delfinaarion tuleville asukeille. Koska vuosi on 1984, Dallasin roolihahmot keräävät suosiota nimikisassa: JR, Bobby, Pamela...

Nimikilpailun tulokset julkaistiin kuukausi Happyn kuoleman jälkeen, 13.10.1984. Veera, Näsi, Niki, Joono ja Delfi. Nimiä oli viisi, mutta delfiinejä **vain** neljä. Särkänniemi tiesi, että se saa kuolleen delfiinin tilalle uuden, sillä se kuului pyydystäjä Sweeneyn sopimukseen. Tällaista tapahtuu joskus: ensimmäiset viikot vankeudessa aiheuttavat stressiä.

Aamulehti kertoi jutussa, mitkä delfiinien edelliset nimet olivat olleet. Happysta kerrottiin näin: "Näsi on toistaiseksi Happy". **Oikeasti** Näsiä ei ollut vielä olemassakaan. Jay Sweeney pyydysti sen vasta joulukuussa. Kuolema pysyi **näppärästi** salassa.

Näsiksi nimetty delfiini pyydystetään Happyn tilalle 20.12.1984. Delfiinejä on taas viisi. Näsi oppii **nopeasti** paitsi kouluttajilta, myös muilta delfiineiltä, jotka ovat jo tottuneet oloihinsa.

(AL 13.7. 2014.)

Esimerkki (60) sisältää lähinnä kerrontaa 30 vuoden takaisista tapahtumista. Happy-delfiinin kuolemasta kerrottaessa tilannetta käsitellään van der Toornin reaktion kautta: *jotain on vialla* eli jossain on *vikaa*. Tilanteen negatiivinen arvottaminen asiana ei yllä siihen asti, että Happyn kuolemaan liitettäisiin tunteita. Vammoja sen päässä ilmaistaan adjektiiviattribuutilla *outo*, joka kuvaa vammojen epämääräisyyttä. Vammoja arvioidaan kompleksisuuden ja selkeyden mukaan, ja sillä ilmaistaan, ettei niiden syytä tiedetä (Martin & White 2005: 56). Sairautta pidetään varmana *selvästi*-adverbillä, ja kontrastiivisella konjunktiolla *mutta* vahvistetaan sitä, että mikään muu sen sijaan ei ole selvää (VISK § 1101). Apuverbiä *voida* käytetään useaan kertaan modaalisuuden ilmauksena, sillä tapahtumat eivät ole varmoja (VISK § 1551). Myös delfiinin mahdollisesti saamaa kramppia kuvaillaan pehmennyksellä *jonkinlainen* (Martin & White 2005: 139).

Adverbejä käytetään suhtautumisen ilmaisemiseen runsaasti: *sti*-adverbeilla ilmaistaan niin koulutusjaksolla menehtyneen Happyn sairauden ilmeisyys (*selvästi*), eläimen kuoleman salassa pitäminen (*näppärästi*) ja uuden, pyydystetyn Näsin oppiminen (*nopeasti*). Niillä saadaan helposti ilmaistua Näsi-delfiinin (inhimillinen toimija) kyvykkyyttä ja Happyn kuoleman salassapidon (asia) laatua. Jutussa ei oteta kantaa esimerkiksi kuoleman salan Särkänniemen toiminnan eettisyyteen tai tilanteen hyvyyteen tai huonouteen. Silti delfiinien suomenkielisten nimien positiivista laatua kuvaava adjektiivi *kiva* nousee esimerkistä esiin poikkeavana ja epäluontevana. Temporaalinen *kun*-alustuskonjunktio osoittaa, että sivu- ja päälauseen kaksi tilannetta osuvat aika-akselilla samaan kohtaan (Herlin 1998: 33; VISK § 970, 1122). Konjunktiolla siis ilmaistaan kuolleen delfiinin ruumiin hävittämisen ja Suomessa tapahtuvan *kivojen nimien* pohtimisen tapahtuneen yhtä aikaa. Muotoilu rakentaa vertailua tapahtumien välille: kun yhdessä paikassa tehdään jotain ikävää, toisessa paikassa tehdään au-

tuaan tietämättöminä jotain mukavaa. Eksklusiivinen *vain*-fokuspartikkeli korostaa delfiinien määrän vajautta (VISK § 844).

- 61) Tohtori Dudok van Heel ja Jaap van der Toorn ovat valvoneet delfiinien vierellä koko **pitkän** matkan Keys-saarilta Tampereelle. Atlantin yli mentiin 747-matkustajakoneen ruumassa. Delfiinit olivat rauhallisia. Välillä ne vingahtelivat toisilleen **ikään kuin** varmistaakseen, että yhdessä tässä ollaan. Delfinaarion allas on pieni, mutta vesi on sentään melkein kuin kotona Floridassa. Klooria siinä ei ole: hollantilaiset ovat rakentaneet Särkänniemeen biologisen vedenpuhdistusjärjestelmän, tuohon aikaan maailmassa **ainutlaatuisen**. Vesi jäljittelee merivettä, ja samanlaista se on yhä. –Jos Särkänniemessä olisi ollut samanlainen neliömäinen kloorivesiallas kuin muualla, en olisi ehkä lähtenyt koko projektiin. Totta kai **mietin, teemmekö oikein** pyydystäessämme eläimiä. Silloin ajattelin, että delfinaario auttaa ihmisiä ymmärtämään delfiinejä paremmin, ja sen avulla tiedekin voisi oppia niistä lisää, van der Toorn sanoo nyt. (AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (61) delfiinien ääntelylle annetaan delfiinejä inhimillistävä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta korostava perustelu, mutta ääntelyn syistä puhutaan pehmennyksellä *ikään kuin* (Martin & White 2005: 139). Sitten dialogia laajennetaan siteeraamalla van der Toornia, jonka näkemys korostaa Särkänniemen biologisen vedenpuhdistusjärjestelmän laadukkuutta. Van der Toorn ottaa puheeksi ensimmäistä kertaa delfiinejä pyydystävien ihmisten etiikan kertomalla pohtineensa toimintansa moraalista tasoa. Kyse on sosiaalisen hyväksynnän piiriin kuuluvan säädyllisyyden arvottamisesta (mts. 53). Van der Toorn ei kuitenkaan varsinaisesti arvota, vaan kertoo sitaatissa miettineensä asiaa. Van der Toorn myös viittaa omiin, pyyntiaikaan sidoksissa oleviin perusteluihinsa mutta ei kerro tai ainakaan sitaatissa ei tuoda ilmi, mitä mieltä hän on asiasta nykyään.

- 62) Vuonna 1996 O'Barry vapautti omin luvuin kaksi delfiiniä erään motellin takapihalla olevasta altaasta Floridassa. Ajatus oli **kaunis** - kyseisten delfiinien olot olivat **todella kurjat - mutta** toteutus **väärä**. Nälkiintyneet ja veriset delfiinit löydettiin viikkoja myöhemmin mereltä **lähes kuoleman kielissä**. Ne olivat käyneet kerjäämässä kalastajilta ruokaa. Delfiinit vietiin hoitoon ja O'Barry tuomitaan sakkoihin eläinsuojelurikoksesta. Pyydystäjä Jay Sweeney kaivertaa nykyään puisia delfiinejä Kaliforniassa. Kuvassa hän **hymyilee** havaijipaidassa viikset tanassa uusimman työnsä vieressä. Eläinlääkäri Sweeney on kehittänyt delfiinien hoitokeinoja monta vuosikymmentä. Toisaalta hän on myös monen aktivistin **vihaama** mies, joka pyydysti aikoinaan **vähintään** sata delfiiniä ja on tienannut miljoonia Rae Stonen kanssa perustamallaan Dolphin Quest -yrityksellä. Se myy ihmisille delfiiniuinteja Bermudalla ja Havaijilla. Sweeney vastaa kotoaan San Diegosta. Hän ei **suostu** kommentoimaan yksittäisiä pyyntimatkoja. Kysytään sitten delfiinien turvakodin perustamisesta Yhdysvaltoihin. –Paljon riippuu siitä, voidaanko löytää sellainen merialue, jossa delfiinit ovat suojassa luonnonmullistuksilta ja saasteilta, joita ne luontaisesti pakenisivat. Ne ovat myös edelleen riippuvaisia ihmisistä, joten niitä ei voi vain jättää omiin oloihinsa. Toisekseen, delfiinihoitolan kustannukset ovat samat kuin delfinaarioilla, mutta ilman lipputuloja. Ja jos lippuja myydään, miten tilanne eroaa siitä, missä delfiinit ovat nyt? (AL 13.7.2014.)

O’Barrya arvotetaan esimerkissä (62) hänen aktivismiinsa liittyen. Ajatuksen *kauneus* yhdistyy sosiaalisessa hyväksynnässä säädyllyisyyteen, moraaliin ja etiikkaan, mikä korostuu entisestään, kun vapautettujen delfiinien oloja (*kurjat*) kuvaillaan negatiivisen laadun ilmauksella, jota vahvistetaan voimakkuuteen viittaavalla intensiteettisanalla *todella* (Martin & White 2005: 56, 142; VISK § 664). Kontrastiivinen *mutta* saa parikseen melko lievän *väärä-*adjektiivin, jota on vaikea asettaa Martinin ja Whiten (2005: 53) inhimillisen toiminnan arvottamisen taulukkoon. Kun toiminnan vääryyttä perustellaan delfiinien äärimmäisen huonolla voinnilla ja O’Barryn eläinsuojelurikoksesta saamalla sakoilla, myös *väärä-*sanana merkitys voidaan nähdä säädyllyisyyteen eli etiikkaan liittyvänä. Samassa virkkeessä O’Barrya arvioidaan siis sekä eettisesti hyväksi (ajatus) että pahaksi (toteutus).

Ristiriitojen kautta kuvataan myös Jay Sweeneytä: hän *hymyilee* kuvassa, mikä ilmaisee positiivista, onnellisuuteen liittyvää tunnetta, joka on ilmaistu toimintana. Tunteen kohteesta tai voimakkuudesta ei ole tietoa, vaikka intentio onkin implisiittisesti näkyvässä, sillä valokuvissa yleensä hymyillään. (Martin & White 2005: 46–50.) Tämä iloinen tunne rinnastuu siihen, että Sweeney on monen *vihaama*: hyvin voimakas, negatiivinen ja mielensisäinen ilmaistu tunne kohdistuu Sweeneyyn, vaikka tuntijat onkin ilmaistu epämääräisesti. Nimenomaan Sweeneyn toiminta delfiinien pyytäjänä herättää ihmisten vihan, joten tunne on yhdistettävissä tyytyväisyyden pikemminkin kuin onnellisuuden kategoriaan (mts. 51). Vihan tunne sisältää implisiittisesti Sweeneyn arvottamista sosiaalisen hyväksynnän piiriin kuuluvan säädyllyisyyden perusteella, sillä häntä pidetään toimiensa vuoksi epäeettisenä.

- 63) Delfinaariossa pyörii tuttu show. Särkänniemessä syntynyt 18-vuotias Eevertti nyökyttää päätään Nightwishin tahdissa läpi altaan. Biisiksi on tänään valittu Bye Bye, Beautiful.
- Vieressäni show’ta katsoo Särkänniemen viestintäjohtaja Tiina Mörttinen. Hän viittaa **yllättäen** epäselvään tapaukseen Sveitsin Connylandissa vuonna 2012, jossa kaksi delfiiniä kuoli jonkinlaiseen myrkytykseen.
- Mitä jos tämä aktivismi muuttuu anarkismiksi? Meillä ei ole syytä tietysti epäillä tällaista, mutta me olemme aina **huolissamme** delfiinien turvallisuudesta.
- Heitto kuvaa sitä **prässää**, jonka keskellä delfinaariot nyt ovat. Tämä on nyt PR-peliä: kovaa ja **tunteikasta**. Vihreiden Juhana Suoniemi taas ilmoitti eduskuntavaaliehdokkuudestaan välittömästi sen jälkeen, kun oli jättänyt valtuustoaloitteen delfinaarion sulkemisesta.
- Esitysaltaassa yksi delfiineistä ottaa hoitaja Petriä jalasta kiinni ja työntää hänet valtavalla puskuvoimalla yläilmoihin, vuosien saatossa rakentuneen **luottamuksen** vahvistamana.
- Delfiineillä **ratsastetaan** altaassa ja politiikassa.
- Musiikki soi pimennetyssä delfinaariossa. Bye bye, beautiful.
- Hei hei, **kaunis?**
- (AL 13.7.2014.)

Esimerkissä (63) delfinaariosta puhutaan nykyhetkessä, kun toimittaja puhuu subjektiivisesti minämuodossa ja arvioi viestintäjohtaja Tiina Mörttisen puheita yllättäviksi. Tämä liittyy sosiaalisen arvonannon piirissä normaaliuteen (Martin & White 2005: 53). Mörttisen

sitaatissa kerrotaan monikon ensimmäisessä persoonassa, että Särkänniemi, inhimillinen toimija, tuntee delfiineistä huolen tunteita, jotka liittyvät turvallisuuteen. Turvallisuuden tunteisiin palataan vielä jutun lopussa, joissa kuvataan delfiinihoitajan ja delfiinin luottavaista suhdetta. (Mts. 50.) Toimittaja arvioi PR-peliä, johon osallistuvat Särkänniemen lisäksi delfinaarioaloitteen tehneet poliitikot, kutsuen sitä sosiaalisen arvonannon piirissä *kovaksi ja tunteikkaaksi*. Hän arvioi delfinaarioaloitteen ensimmäistä allekirjoittajaa, Juhana Suoniemeä, myös sosiaalisen hyväksynnän perusteella: Suoniemi on itse viitannut aloitteessa Särkänniemen eettisyyteen (ks. esimerkki 9), mutta koska toimittaja ilmaisee yhteyden aloitteen ja Suoniemen henkilökohtaisen poliittisen kampanjan välillä, on tekstistä siinä kerrottujen asioiden järjestyksen perusteella implisiittisesti pääteltävissä, että Suoniemeä voisi itseäänkin arvioida säädyllisyyden perusteella esimerkiksi itsekkääksi. Tätä korostaa delfiineillä ratsastamiseen liittyvä metafora.

64) Uudet delfiinit maksaisivat **paljon**

--

Syrjäläinen **kertoo**, että delfiinien terveydestä tiedetään nykyään **aiempaa enemmän** ja mahdollisiin ongelmiin voidaan puuttua **paremmin**. Poikaset selviävätkin nykyään delfinaariossa **aiempaa todennäköisemmin**.

–On katsottu ultraäänellä, että poikanen kasvaa ja **voi hyvin**. Veerasta on otettu verikokeita ja katsottu, että **kaikki on kunnossa**.

Särkänniemen molemmat naarasdelfiinit ovat **kuitenkin jo** yli 30-vuotiaita. Ne eivät ole synnyttäneet täysikasvuisiksi selvinneitä poikasia 18 vuoteen. Luonnossa pullokuonodelfiinit elävät yleensä noin parikymppisiksi.

– Meillä on vanha eläin, **mummeli**, joka lisääntyy. Ongelmia tulee **helpommin** kuin nuorilla naarailla, Syrjäläinen sanoo.

(AL 15.7.2014.)

Esimerkissä (64) Syrjäläinen arvottaa eläinlääketieteen kehitystä. Ilmaukset *aiempaa enemmän*, *paremmin* ja *aiempaa todennäköisemmin* ilmaisevat komparaatiota: adjektiiveilla *hyvä* ja *todennäköinen* komparaatio ilmaistaan morfologisesti, ja sanalla *enemmän* leksikaalisesti (VISK § 633–634). Ilmaukset korostavat muutosta, joka eläinlääketieteessä on tapahtunut, ja parannusta entiseen. Syrjäläisen sitaatissa toistuvat positiiviset ilmaukset, mutta sitaatin ja referoinnin ulkopuolella delfinaarion naarasdelfiinien ikään liitetään *kuitenkin*-partikkeli, joka ilmaisee konsessiivista suhdetta, vaikka onkin sitaatin kanssa eri virkkeessä. Konsessiivisessa ilmauksessa asiantilaa pidetään pätevänä, vaikka se ei ole odotuksenmukaista. (VISK § 1139.) Veeran hyvä vointi ja syntymättömän poikasen selviytyminen ei ole siis odotuksenmukaista, koska tämä on jo niin iäkäs. Konsessiivista suhdetta vahvistetaan Syrjäläisen sitaatilla, joka korostaa ongelmien mahdollisuutta komparatiivimuotoisella adjektiivilla *helpommin*. Veeran vanhuutta kuvaava sana *mummeli* on leikkisä muoto isoäitiä tai vanhaa

naista tarkoittavasta *mummo*-sanasta. Tämäkin sananvalinta on osoitus leksikaalisesta suhtautumisesta, jolla voidaan ilmaista esimerkiksi kotoisuuden ja leppoisuuden tunteita, vaikka puhe onkin vakavasta asiasta ja terveystriskeistä.

65) Delfinaarion lupa tulee viranomaisen harkintaan

Evira: Särkänniemen delfinaariolla **enemmän** sirkuksen **kuin** eläintarhan piirteitä. Delfinaariolla on nyt eläintarhalupa.

Eläinaktivistien **taistelu** Tampereen Särkänniemen delfinaariota vastaan sai keskiviikkona uuden asean. Oikeutta eläimille -yhdistys julkisti Eviran vastauksen siitä, tulisiko delfinaarion toiminta tulkita **pikemminkin** sirkukseksi kuin eläintarhaksi.

Evira kallistui **enemmän** sirkuksen kannalle **vaikka** totesikin, että piirteitä on molemmista.

Särkänniemen delfinaariota valvova aluehallintovirasto **joutuu** ottamaan asiaan kantaa, kun se saa eläinaktivistien vaatimuksen delfinaarion nykyisen toimiluvan mitätöimisestä.

Särkänniemen delfinaariolla on **vain** eläintarhalupa, ei sirkuslupaa.

Eläintarhaluvan on myöntänyt alun perin maa- ja metsätalousministeriö 1980-luvulla. Länsi-Suomen lääninhallitus on tarkistanut luvan vuonna 2006, eikä se ole nähnyt syytä muuttaa sitä.

Läänineläinlääkäri Hanna Kukkola aluehallintovirastosta ei ota etukäteen kantaa siihen, miten se **tulee suhtautumaan** eläinaktivistien vaatimukseen nykyiluvan mitätöimisestä.

–Asiassa pitää tutustua kaikkeen siihen liittyvään lainsäädäntöön: Suomen eläinsuojelulainsäädäntöön, hallintolakiin ja EU-lainsäädäntöön, Kukkola sanoo.

Vuonna 2011 EU:n alueella oli 34 delfinaariota 14 maassa. Kukkolan mukaan niistä **vain** yhdessä maassa delfinaariot on käsitelty sirkuksena.

–**Kaikissa muissa** EU-maissa ne on käsitelty eläintarhoina. Niiden toimintahan on suunnilleen samanlaista.

--

Toimitusjohtaja Miikka Seppälä **korostaa**, että Särkänniemen delfinaariolla on **täysin asianmukainen, kaikkien säännösten mukaan myönnetty** lupa nykyiselle toiminnalle. Eviran kanta ei siten Seppälän mukaan aiheuta Särkänniemessä mitään toimenpiteitä.

Oikeutta eläimille -yhdistyksen **mielestä** Särkänniemen delfinaarion toimiluvan edellytykset ovat lakanneet olemasta olemassa Eviran tekemän tulkinnan takia.

–Asia pitää nyt avata ja katsoa, voidaanko lupa myöntää sirkuskäyttöön. Villieläinten käyttöä sirkuksessa **ei** enää **pidetä hyväksyttävänä**, sanoo Kristo Muurimaa yhdistyksestä.

(AL 24.7.2014c.)

Delfinaariokeskustelu sai uuden suunnan, kun Oikeutta eläimille -yhdistys pyysi Eviralta tulkinnan siitä, onko delfinaario eläintarha vai sirkus. Esimerkissä (65) keskustelua verrataan metaforisesti *taisteluun* ja Eviran näkemystä *aseeseen*, jonka eläinaktivistit saavat. Taistelumetafora on voimakas ja affektinen. Eviran alkuperäistä näkemystä referoidaan uutisessa modaalisesti: *pikemminkin*-komparatiivi ja leksikaalista vertailua ilmaiseva *enemmän* viittaavat kvantitatiiviseen vertailuun, eli asioita verrataan vain suhteessa toisiinsa, eikä ominaisuuden tosiasiallinen määrä tai vertailtujen asioiden keskinäinen ero paljastu ilmauksesta (VISK § 633–634). Evira pitää delfinaariota *enemmän* sirkuksena *kuin* eläintarhana, mutta enemmyden määrää ei ilmaista. *Vaikka*-konjunktioilla ilmaistaan konsessiivista suhdetta, joka ilmaisee kummassakin lauseessa olevien asiointilojen pätevän, vaikka ne eivät kontekstissa soviakaan hyvin yhteen (VISK § 1139). Konsessiivinen suhde lieventää vertailua.

Suhtautuminen viedään uutisessa metatasolle, kun eläinlääkäri Kukkola ei referoitaessa suostu kertomaan, kuinka asiaan *tullaan suhtautumaan*. Sitaatissa hän viittaa lähteisiin, joiden pohjalta suhtautumisesta tulevaisuudessa päätetään. Kuitenkin *vain*-fokuspartikkelin rajaava *ei muuta kuin* -merkitys, jota attribuutti *kaikki muut* korostaa, antaa Kukkolan omasta suhtautumisesta alustavasti kuvan, joka on se, ettei delfinaarion käsitteleminen sirkuksena ole tavallista eikä odotettavaa (VISK § 839).

Seppälän kerrotaan referoitaessa *korostavan* nykyluvun pätevyyttä eli vahvistavan omaa näkemystään. Myös toimiluvan asianmukaisuutta korostetaan voimakkaalla vahvistuksella (*kaikki*) ja tarkennuksella (*täysin*) (Martin & White 2005: 138, 141). Oikeutta eläimille -yhdistyksen mielipidettä ei ilmaista yhtä korostetusti, vaikka toteamus *edellytykset ovat lakanneet olemasta olemassa* onkin äärimmäinen. Muurimaa viittaa loppupuheenvuorossaan sosiaaliseen hyväksyntään ja etiikkaan puhuessaan villieläinten käytön pitämisestä sirkuksessa (Martin & White 2005: 53).

66) Poiminta

”Mistähän tässä on **oikeasti** kysymys? Onko delfinaario tunnelin tiellä vai onko siihen ajateltu uusia asuntoja tai liikekeskusta tai hotellia? **Eihän tässä ole mitään järkeä** taas.” Lukija kommentoi uutista, jonka mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on arvioinut, onko delfinaario eläintarha vai sirkus. (AL 24.7.2014b.)

Saman päivän Aamulehdessä on Eviran kannanottoa käsitelleeseen nettiuutiseen tullut kommentti, joka on nostettu paperilehteen poiminnaksi. Esimerkissä (66) lukija kyseenalaistaa koko keskustelun järkevyyden, mikä on keskustelijoiden arvottamista kyvykkyyden perusteella (Martin & White 2005: 53). Intensiivimäärä *oikeasti* ilmaisee, ettei lukija usko delfinaarion vastustuksen syyn voivan olla se, mitä väitetään (VISK § 666). Hän myös antaa vaihtoehtoisia syitä delfinaarion vastustamiseen. Kommenttia voi pitää myös humoristisena kannanottona keskustelun järkevyyteen.

67) Delfiineistä **tehtiin** ongelma

Ongelmien ratkaiseminen on paljon **vaikeampaa** kuin uusien ongelmien keksiminen. Tampereella on **keksitty tehdä ongelma** Särkänniemen delfiineistä.

Suomen **ainoa** delfinaario on vetänyt vuosikymmenien aikana **miljoonia** kävijöitä, jotka ovat tuoneet **melkoisen** määrän matkailutuloja.

Vihreiden kaupunginvaltuutettu **keksi** keväällä, että delfinaario vankeudessa elävine asukkeineen onkin Tampereelle **imagohaitta**, joten se **pitäisi** sulkea.

Oikeutta eläimille -yhdistys taas **keksi**, että delfinaario on **oikeasti** sirkus, **vaikka** sillä on eläintarhan toimilupa, joten viranomaisten **on puututtava** asiaan.

Mitähän **julkisuussirkuksen** temppeuja näemme seuraavaksi?
(AL 24.7.2014a.)

Delfinaariokeskusteluun kantaaottavassa kolumnissa arvioidaan Särkänniemen lisäksi myös muita keskustelijoita. Esimerkissä (67) käytetään toistuvasti *keksiä*-verbiä, joka tarkoittaa paitsi uuden luomista ja suunnittelua, myös sepittämistä ja tekaisemistä (PS s.v. *keksiä*). Verbiä toistetaan jälkikirjoituksessa, ja se liitetään moniäänisesti vastakkaisiin näkemyksiin delfinaariosta kuin mitä kirjoituksen alussa tuodaan ilmi. Näin sanan voidaan implisiittisesti nähdä yhdistyvän enemmän *sepittää*-merkitykseen. Vihreiden valtuutettua Juhana Suoniemeä ei mainita nimeltä, mutta hänen referoidaan *keksiä*-verbiä käyttäen pitävän delfinaariota *imagohaitana*. Sana ei suoraan ohjaa mihinkään suhtautumisteoreettiseen tulkintaan mutta on selvästi negatiivinen. *Joten*-adverbilla muodostetaan kausaalinen suhde *imagohaitan* ja nesessiivisen, nollapersoonaisen *pitäisi sulkea* -rakenteen välille. Myös Oikeutta eläimille -yhdistystä referoidaan *keksiä*-verbiä käyttäen, ja konsessiivinen *vaikka*-rakenne toimii perusteluna nesessiiviselle *on puututtava* -rakenteelle. (VISK § 505, 1128, 1139.)

Tapahtumia verrataan kirjoituksen lopussa metaforisesti *julkisuussirkukseen*. Suoniemeä tai Oikeutta eläimille -yhdistystä ei toimiensa perusteella suoraan arvioida, mutta *keksiä*-verbin toistaminen ja vertaus sirkukseen tuo implisiittisesti esiin, että keskustelussa tapahtuneet käännteet olisivat (sirkuksen tapaan) naurettavia ja typeriä, mikä on inhimillisen toiminnan arvottamista kyvykkyyden mukaan (Martin & White 2005: 53).

68) Delfiini, varo **hyvää tarkoittavaa** ihmistä

Tampereen delfiinit ovat **suuressa vaarassa**. Niitä **uhkaa hyvää tarkoittava** ihminen.

Toistan toimittajakollegan aiemmin Aamulehden kirjoittaman viisaan lauseen. Ensimmäinen **virhe** tehtiin 30 vuotta sitten, kun nämä **älykkäät** nisäkkäät tuotiin Suomeen.

Kun se virhe on tehty, **pitää** vastuu kantaa. Eläimiä **ei voi** vapauttaa, **eikä** niitä voi viedä eläkekoittiin jonnekin lahdempohjukkaan. Heitteillejätön **vaara on liian suuri**.

Hyväsydämisen mielenkiinto haipuu **heti kun** eläimet ovat poissa silmistä. Mistä rahat, joilla varmistamme vanhuuden armoillamme oleville eläimille.

Eviran mukaan delfinaario toimii väärän luvan turvin. Se on **ennemmin** sirkus **kuin** eläintarha.

Loistavaa. Parempi, että kyseessä on sirkus, sillä eläimet tarvitsevat aktiviteetteja. Tekemistä ja touhua. Jos joku **kärsi**, niin edesmenneet hylkeet Särkänniemen edustalla. Ne asuivat vuosia sitten eläintarhaoloissa altaassa Särkänniemen pihalla. Oli **kiduttavaa** katsoa, kun kaksi hyljettä ui samaa kolmiota minuutista toiseen. Tong - altaan seinä - tong - altaan seinä.

Delfiinit **eivät koe tällaista**. Ne tekevät tempun ja saavat kalan. Niillä on oma rauha ja omat hoitajat. Ne ovat tarhaeläinmaailman kilpahevosiä. Satojentuhansien eurojen **arvoisia arvoeläimiä**, joita hoidetaan **paremmin kuin** yhtäkään vanhusta tässä maassa.

Delfiini ei **juuri** lisääny vankeudessa. Delfiininpoikanen toisensa jälkeen on kuollut syntymään tai juuri sen jälkeen.

Se osoittaa, että **jotain on vialla**. Siksi delfinaarioita **ei pidä** lisätä, **eikä** laajentaa.

Hoidetaan nämä ystävät kunnialla loppuun ja käydään katsomassa niiden **iloista** leikkiä. Ehkä ne jopa auttavat meitä ymmärtämään, että on muutakin **älyllistä** elämää kuin ihminen.

Hyviä tekoja tarvitaan. Tässä meille muutama **parempi** kohde:

(AL 27.7.2014.)

Keskusteluun otettiin kesän aikana kantaa myös Sari Torvisen kolumnissa, joka sisältää runsaasti evaluoivia ilmauksia. Esimerkissä (68) ihmistä kuvaava attribuutti *hyvää tarkoittava* yhdistyy sosiaalisen hyväksynnän piirissä säädyllisyyteen vastaavasti kuin Richard O’Barryn tapauksessa (esimerkissä 62): *tarkoitus* on kaunis mutta kääntyy delfiineihin kohdistuneeksi *uhaksi*, eli käytäntö osoittaakin huonoa moraalialia (Martin & White 2005: 53). Vastaava merkitys on myös myöhemmin subjektiksi nostetulla adjektiivilla *hyväsydäminen*. Delfiineihin kohdistuvaa vaaraa korostetaan attribuutilla *suuri*, joka on asteittaisuuteen liittyvä voiman ilmaus ja voimistaa vaaraa (mts. 140–141).

Kolumnissa käsitys siitä, että delfinaario on sirkus, arvotetaan affektisesti *loistavaksi* ja komparatiivissa *paremmaksi* kuin eläintarha, sillä sirkuksen koetaan toimintansa puolesta vastaavan paremmin delfiinien tarpeisiin (VISK § 1729). Kolumnissa myös sanoudutaan irti implisiittisestä delfinaarion vastustajien käsityksestä, että delfiinit kärsivät delfinaariossa, ja kärsimys liitetään sen sijaan eläimiin, joilla ei ole virikkeitä (Martin & White 2005: 118). Lisäksi tunteisiin vetoava vertaus, että delfiinejä *hoidetaan paremmin kuin yhtäkään vanhusta tässä maassa*, sisältää kuin ohimennen suomalaisen vanhustenhoidon arvottamisesta laadun perusteella kehnoksi (mts. 56). Vaikka evaluoivat ilmaukset osoittavatkin kolumnissa toimittajan positiivista suhtautumista delfinaarioon, kolumnissa toistuvat nesessiivirakenteet (*vastuu pitää kantaa, eläimiä ei voi vapauttaa ja delfinaarioita ei pidä lisätä, eikä laajentaa*) ilmaisevat lukijalle, ettei suhtautuminen ole kuitenkaan yksioikoista eikä toimittaja kannata delfinaarioiden lisäämistä (VISK § 1565).

5.3 Johtopäätökset

Delfinaariokeskustelu on lipputuotekeskustelua moniäänisempää, sillä Särkänniemen edustajien (toimitusjohtaja, viestintäjohtaja, delfiinien kouluttajat, eläinlääkäri) lisäksi keskusteluun osallistuvat sekä toimittajat, Aamulehden lukijat, Oikeutta eläimille -yhdistyksen edustajat, Eviran ja aluehallintoviraston edustajat, delfiinien pyydystämismatkalle 30 vuotta sitten osallistuneet henkilöt että kaupunginvaltuutetut. Keskustelijat eivät useinkaan jaa yhtenäistä kuvaa delfiineistä, joten keskustelu sisältää paljon keskenään vastakkaisia näkemyksiä sekä toisten käsityksistä irtisanoutumista, mikä on eläinten moraalista arvoa käsittelevälle keskustelulle tyypillistä (ks. Aaltola 2004: 17–18). Delfinaariokeskustelua määrittelee runsaasti poleeminen asenne, joten toisin kuin lipputuotekeskustelussa, jossa suhtautuminen Särkänniemeeseen oli mahdollista määritellä varsin yksiselitteisesti negatiiviseksi, delfinaariokeskustelussa kannat eroavat runsaasti sen mukaan, kenen äänellä kulloinkin puhutaan.

Lukuisten äänien esiintyminen keskustelussa johtaa myös siihen, että suhtautuminen on hyvin monipuolista ja jakautuu laajasti eri kohteisiin. Särkänniemeä yrityksenä arvotetaan lopulta varsin pienessä osassa delfinaarioaiheisia lehtijuttuja. Niissä Särkänniemi nähdään tavallisesti inhimillisenä toimijana, jota arvotetaan säädyllisyyden eli etiikan perusteella puhujasta riippuen joko positiivisesti tai negatiivisesti: esimerkiksi kommenteissa ja kolumneissa Särkänniemi näyttäytyy useimmiten ainakin implisiittisesti hyvänä ja eettisenä hoitopaikkana delfiineille (esimerkki 41), kun taas Oikeutta eläimille -yhdistyksen edustajien sekä valtuustoaloitteen tehneiden kaupunginvaltuutettujen mukaan delfiinien vankeudessa pitäminen on moraalisesti väärin (esimerkki 35). Delfiinien pitoon liittyvissä kysymyksissä Särkänniemeä ei arvoteta kuitenkaan kyvykkyyden perusteella negatiivisesti, vaan delfiinien saamaa hoitoa pidetään poikkeuksetta hyvänä (esimerkki 51). Tämä ei kuitenkaan muuta sitä, että delfinaarion vastustajat pitävät delfinaariotoimintaa ylipäätään epäeettisenä. Suurin osa Särkänniemen arvottamisesta etiikan mukaan sisältää ehdon: Särkänniemen muistutetaan olevan eettisesti vastuussa delfiineistä. Särkänniemen toiminta muuttuisi siis säädyllisyyden perusteella tuomittavaksi siinä tapauksessa, että se ei kantaisi vastuutaan eläimistä, mutta huomauttamista ei ole, mikäli toiminta jatkuu hyvänä (esimerkit 36 ja 39). Yhden kerran Särkänniemeä arvotetaan myös totuudellisuuden perusteella epärehelliseksi, mutta arvottaminen on implisiittistä ja kohdistuu Särkänniemen toimintaan 1980-luvulla (esimerkki 37).

Särkänniemen lisäksi arvottamisen kohteita ovat esimerkiksi muut keskustelijat, kuten Oikeutta eläimille -yhdistys, henkilöt, jotka olivat pyydystämässä delfiinejä vuonna 1984, ja delfiinit itse. Huomattavan suuressa osassa keskustelua arvioidaan delfiinejä, jotka ovat keskustelun ilman omaa ääntä jäävä osapuoli. Särkänniemen toiminnan eettisyys linkittyy useassa kohdassa delfiinien hypoteettisiin onnellisuuden tunteisiin: jos delfiinit ovat onnellisia delfinaariossa, toimintaa voidaan pitää eettisenä (esimerkki 51). Delfiinien kokemia tunteita on tietenkin mahdotonta selvittää varmasti, ja delfiinien tunteista puhumiseen liittyy usein niiden kyseenalaistaminen.

Koska delfinaariokeskustelun tunteita ei käsitelty erikseen omassa alaluvussaan, delfinaariokeskustelun tunteet – niin ihmisten kuin delfiinienkin – on kerätty taulukkoon 4 (s. 87). Asia- ja inhimillisen toiminnan arvottamista esiintyy aineistossa niin runsaasti ja niin monella tasolla, ettei niiden kaikkien taulukointi tunnu perustellulta. Tunteita esiintyy aineistossa niukemmin, ja taulukon avulla esiintymiä voi myös verrata toisiinsa. Taulukossa on eritelty Martinin ja Whiten (2005: 46–52) mukaan kuvion 1 (s. 9) pohjalta tunteen tuntija ja mahdollinen kohde, onko tunne mielensisäinen vai ilmaistu toimintana, onko se tuntijan ominaisuus, intentio, reaktio vai kommentti sekä liittyykö se onnellisuuteen, tyytyväisyyteen vai turvallisuuteen.

teen. Myös tunteen laatu on eritelty positiivisuuden ja negatiivisuuden välillä ja sen voimakkuus eritelty kolmiportaisella asteikolla.

Taulukko 4. Tunteet delfinaarioon liittyvissä lehtijutuissa.

Tunteiden arviointi: esimerkki tekstistä	Tuntija	Kohde	Toimintaa vai mielensisäinen	Ominaisuus, intentio, reaktio, kommentti	Onnellisuus, turvallisuus, tyytyväisyys	Voima (0, +, ++)	Pos. vai neg.
<i>Näsi on 35 vuotta elänyt virikkeistä, iloista ja rakastavaa elämää oman perheensä kanssa.</i> (AL 31.8.2014a.)	Näsi (/ Näsin elämä)	–	sekä että	ominaisuus	onnellisuus, turvallisuus	+	pos.
<i>On mahdoton sanoa, kärsiikö delfiini vankeudesta. – – On yleinen väärinkäsitys, että luonnossa elävä delfiini olisi "onnellinen".</i> (AL 13.7.2014.)	delfiini	vankeus/vapaus	mielensisäinen	kärsimys reaktiona, onnellisuus ominaisuutena	onnellisuus	+	neg. ja pos.
<i>Meillä on iloisia delfiineitä.</i> (AL 15.7.2014.)	Särkänniemen delfiinit	–	toimintaa	ominaisuus	onnellisuus	0	pos.
<i>Hoidetaan nämä ystävät kunnialla loppuun ja käydään katsomassa niiden iloista leikkiä.</i> (AL 27.7.2014.)	Särkänniemen delfiinit	leikkiminen	toimintaa	ominaisuus	onnellisuus	0	pos.
<i>Olemme kaikki hirveän surullisia.</i> (AL 30.8.2014.)	Särkänniemen henkilökunta	Näsin kuolema	mielensisäinen	reaktio	onnellisuus	++	neg.
<i>Sen sijaan mielipiteet erosivat, voidaanko niiden päätellä olevan onnellisia.</i> (AL 16.9.2014.)	Särkänniemen delfiinit	–	mielensisäinen	ominaisuus	onnellisuus	0	–
<i>Toisaalta hän on myös monen aktivistin vihaama mies.</i> (AL 13.7.2014.)	aktivistit	Jay Sweeney	mielensisäinen	reaktio	onnellisuus	+	neg.
<i>[M]e olemme aina huollissamme delfiinien turvallisuudesta.</i> (AL 13.7.2014.)	Särkänniemen henkilökunta	delfiinit	mielensisäinen	ominaisuus	turvallisuus	+	neg.

Huomattavaa on, että delfiinien onnellisuudesta, iloisuudesta ja kärsimisestä puhuttaessa tunteiden kohde tai syy ei ole selvästi nähtävissä, vaikka keskustelun kontekstista voi päätellä sen liittyvän joko vapaudessa tai vankeudessa elämiseen. Delfiinien tunteet ilmaistaan myös useimmiten ominaisuutena, eli delfiinit vain ovat esimerkiksi onnellisia tai iloisia, tai sitten onnellisuus päinvastoin kyseenalaistetaan. Välillä delfiinien leikkiin liittyvät tunteet ilmaistaan toimintana, kun tunne ominaisuutena kohdistuukin leikkiin eikä delfiineihin itse-

sä. Ihmisten kokemat tunteet kuvataan aineistossa poikkeuksetta mielensisäisinä. Kovin voimakkaita tunteita ei lehtijutuissa esiinny, ja kaikki tunteet liittyvät onnellisuuteen tai turvallisuuteen – toisin kuin lipputuoteuudistuksessa, jossa Särkänniemen edustajien tunteet liittyivät tyytyväisyyteen. Voimakkaimmin tunteita käsittelee Miikka Seppälä kuvatessaan delfiinin kuoleman aiheuttamaa surua. Tällä selvän negatiivisella tunteella on myös selkeä kohde, ja se on ilmaistu suorana reaktiona. Varsin voimakkaan negatiivista on myös Jay Sweeneyyn kohdistuva viha, mutta sen tuntijat on ilmaistu epämääräisesti *monena aktivistina*.

Suhtautuminen delfiineihin vaihtelee: delfiineihin suhtaudutaan jopa saman lehtijutun sisällä peräkkäin ensin tuotteena, jolla on markkina-arvo, ja sitten inhimillisenä toimijana, jolla on tunteet ja taitoja (esimerkit 44 ja 45). Vastakkainasettelu delfiinien onnellisuuden ja delfinaarion epäeettisyyden välillä johtaa siihen, että yllättävän iso osa keskustelusta sivuaa jossain määrin sitä, minkä kriteerien mukaan delfiinejä tulisi arvioida eli ovatko ne inhimillisiä toimijoita vai eivät (esimerkit 46 ja 52). Loppua kohden asettelu saa yhä enemmän koomisia sävyjä, kun delfiinit esitetään pakinassa ja pilakuvassa fiktiivisen inhimillisinä ja niiden väitetyjä mielipiteitä referoidaan.

Kolumneissa ja muissa subjektiivisissa jutuissa, joissa toimittajan ääni tulee selvästi esiin, kriittisin arvottaminen kohdistuu yleensä Särkänniemen delfinaarion sijaan niihin keskustelijoihin, jotka vastustavat delfinaariota. Delfinaarion vastustajia saatetaan jopa arvottaa säädyllisyyden perusteella implisiittisesti epäeettisiksi tai vähintäänkin delfiineille vaaralliseksi (esimerkki 55). Joissain jutuissa (esim. esimerkit 66 ja 67) kyseenalaistetaan koko keskustelun järkevyyt. Tämän perusteella voi päätellä, että vaikka Aamulehti tuo kaikkien keskustelijoiden kannat esiin varsin objektiivisesti, lehden oma suhtautuminen on sitä ilmentävissä jutuissa delfinaario- ja Särkänniemi-myönteinen. Delfinaarion vastustajia taas arvioidaan kriittisesti. Esimerkiksi koomisten piirteiden näkeminen keskustelussa voi ilmaista, että koko keskustelunaihe on kirjoittajan mielestä absurdi, mikä osoittaa implisiittistä vastustajien arvottamista näiden älyn eli kyvykkyyden perusteella. Toisaalta koomiset sävyt esimerkiksi kolumneissa, joissa delfiinejä inhimillistetään karnevalisointiin asti, voivat olla myös kannanottoja sen puolesta, että delfiinit tulisi ottaa päätöksenteossa paremmin huomioon. Pakinat ja kolumnit virittävät lukijaan ironian odotuksen jo tekstilajin puitteissa (Rahtu 2005: 325), ja ironian perusteella delfiinien koomisuuteen asti viety inhimillistäminen ohjaa lukijaa tulkitsemaan, että delfiinien inhimillistäminen ei ole järkevää.

Tässä luvussa olen analysoinut delfinaariokeskustelun ääniä ja asenteita. Moniääninen keskustelu sisältää paljon myös keskenään vastakkaisia näkökulmia, ja yhtenäistä asennetta esimerkiksi Särkänniemeä kohtaan ei ole mahdollista löytää keskustelusta. Aamulehden toi-

mituksen kriittisin arvottaminen ei kuitenkaan kohdistu Särkänniemeen vaan delfinaarion vastustajiin, vaikka delfinaariota ei monessakaan jutussa arvoteta yksiselitteisen hyväksi.

6 PÄÄTÄNTÖ

Tutkimuksessa on tullut ilmi, että suhtautuminen Särkänniemeen liittyvissä lehtijutuissa on vaihtelevaa ja riippuu paitsi uutisaiheesta, myös siitä, keitä suhtautujia jutuissa on. Ääniä on sekä lipputuote- että delfinaarioaiheissa lehtijutuissa useita. Särkänniemen edustajien äänellä dialogia laajennetaan uutisissa poikkeuksetta, ja lisäksi käytetään asiakkaiden, asiantuntijoiden ja Särkänniemen vastapuoleksi positioitujen henkilöiden, kuten Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimivan Sanna Marinin ja Oikeutta eläimille -yhdistyksen edustajien ääniä. Koska delfinaarion historiaa ja toimintaa taustoitetaan kesän 2014 aikana runsaasti, myös suhtautumisen kohteita on monia. *Delfiinin pyydystäjät* -reportaasissa arvotetaan muun muassa delfiinien pyydystäjiä ja pyyntimatkan tapahtumia.

Suhtautuminen nimenomaan Särkänniemeä kohtaan on toimittajien omalla äänellä kirjoitetuissa lehtijutuissa selvästi yhteydessä aiheeseen. Lipputuoteuudistuksesta kertovassa uutisoinnissa Särkänniemi näytetään korostuneen ylihinnoiteltuna ja joustamattomana. Arvottaminen kohdistuu kuitenkin vain kesäkauden hinnoitteluun, jota muutettiin vuodeksi 2014. Delfinaariouutisoinnissa Särkänniemeen ei kohdistu Aamulehden puolelta yhtä voimakasta arvottamista, mutta elämyspuiston eettistä vastuuta eläimistä korostetaan. Keskustelun lukuisat muut äänet toki arvottavat toisiaan, ja Särkänniemi onkin useaan otteeseen negatiivisen, säädyllisyyteen liittyvän arvioinnin kohteena, kun sitä arvioidaan epäeettiseksi. Etenkin delfinaariokeskustelussa poleeminen asenne aiheuttaa sen, että järkevää, perusteltua keskustelua, jossa kaikki jakavat yhteiset käsitteet ja eläinkuvat, ei edes pääse syntymään. Kun Särkänniemen näkökulmasta mitään ongelmaa ei delfiinien pidossa ole ja Oikeutta eläimille -yhdistyksen mielestä paraskaan delfiinien hoito ei muuta toimintaa eettisesti kestäväksi, minäkäänlaista kompromissia ei voida saada aikaan.

Delfinaariokeskustelussa Aamulehden subjektiivisissa teksteissä ilmaistu kriittisin arvottaminen ei kohdistu Särkänniemeen vaan delfinaarion vastustajiin, joita arvotetaan impliitsisesti älykkyyden perusteella, kun koko keskustelunaiheen järjellisyys kyseenalaistetaan useaan otteeseen. Tämä tapahtuu esimerkiksi vertaamalla keskustelua *sirkukseen* ja esittämällä muutenkin ironian keinoin koomisena tilanne, jossa delfiinejä pyritään inhimillistämään. Tästä koomisuuden osoittamisesta saa osansa myös Tampereen kaupunginvaltuusto, joka teki päätöksen delfinaariotoiminnan jatkamisesta mutta jonka mielipiteet jakautuivat myös kahtia.

Suhtautumisen teorian asennoitumisen kankeahko jaottelu inhimillisen ja ei-inhimillisen toiminnan arvottamiseen osoittautui tutkimuksessa hyödylliseksi keinoksi selvittää, käsite-

täänkö vaikkapa Särkänniemi tekstissä inhimilliseksi toimijaksi vai ei. Sekä lipputuotokeskustelussa että delfinaariokeskustelussa inhimillisinä pidetyt toimijat, kuten Särkänniemi tai delfiini, muuttuvat ei-inhimillisiksi asioiksi silloin, kun niitä käsitellään tuotteena, jolla on hinta. Tuotenäkökulman ulkopuolella niin yritystoimintaan kuin delfiineihinkin kohdistuva suhtautuminen tapahtuu enemmän inhimillisen toiminnan arvottamisen kehikossa. Särkänniemen henkilökuntaa arvotetaan erityisesti kyvykkyyden perusteella sekä delfinaariokeskustelussa säädyllisyyden perusteella. Delfiinejä arvotetaan lähinnä sosiaalisen arvonannon kehikossa normaaliuden ja siihen liittyvien onnellisuuden tunteiden sekä henkisen ja fyysisen kyvykkyyden perusteella. Etenkään kyvykkyyteen liittyvää arvottamista ei voi tulkita automaattisesti delfiiniin inhimillistämiseksi, sillä eläimen temppuiluun liittyvistä taidoista puhuminen ei tarkoita, että eläintä pidetään inhimillisenä. Tunteiden käsittely liittyy kuitenkin tavallisesti vahvaan inhimillistämiseen.

On toki selvää, että kun objektiivisuuteen pyrkiviä tekstejä analysoidaan käyttäen teoriaa, jonka mukaan kaikki kielenkäyttö ilmaisee asenteellisuutta, analyysi on tuloshakuista ja osittain väkinäistä. Moniäänisissä teksteissä kuitenkin referoidaan paljon lähteitä, jotka puolestaan saavat ilmaista mielipiteensä vapaasti: moniäänisessä uutisessa neutraaliuden ihanne toteutuu usein siten, että kaikkien osapuolten mielipiteet ilmaistaan tasapuolisesti. Kuitenkin tutkimuksessa ilmeni, että etenkin lipputuoteuudistuksesta puhuttaessa myös uutisten yksinäiset kohdat sisälsivät toisinaan Särkänniemen kriittistä arvottamista hinnan perusteella. Objektiivisuuden ihanne ei siis täysin toteutunut kaikkien uutisten kohdalla.

Tutkimuksen ongelmaksi muodostui myös sen suppeus, joka pakotti aineiston suhteen tiukkaan rajaukseen. Jos haluaisi tutkia laajasti Särkänniemen asemaa julkisuudessa, täytyisi aineistoksi valita useammassa lehdessä tapahtuvaa uutisointia tai esimerkiksi laajemmin eri uutisaiheita. Monen lehden käyttäminen mahdollistaisi myös Aamulehdessä ilmenevän suhtautumisen vertailun muiden lehtien kanssa, jolloin olisi luotettavampaa tehdä johtopäätöksiä sen suhteen, voidaanko Aamulehden uutisointia pitää tasapuolisena ja objektiivisena. Myös internetuutisten käyttö osana aineistoa tarjoaisi tutkimukseen uuden näkökulman, sillä usein varsinkin internetuutisten otsikointi (*Evira epäilee, että delfinaariolle olisi myönnetty lupa väärin perustein*) osoittaa kärkkäämpää asennetta kuin paperilehden (*Delfinaarion lupa tulee viranomaisen harkintaan*) (AL 24.7.2014c; AL 24.7.2014d). Toinen mahdollinen laajentamismavaihtoehto olisi kahteen, esimerkiksi kilpailevaan yritykseen kohdistuvan suhtautumisen vertailu.

Lehdistön asema neljäntenä valtiomahtina antaa sille valtaa myös politiikkaan liittymättömissä asioissa (Kuutti 2012 s.v. *neljäs valtiomahti*). Mediasuhteiden ylläpito on yritykselle

tärkeää, ja parhaimmillaan yrityksen ja medioiden välinen suhde hyödyttää kumpaakin osapuolta. Mikäli yrityksen saama mediahuomio on toistuvasti perusteettoman negatiivista tai positiivista, media käyttää valtaansa väärin. Esimerkiksi Särkänniemen lipputuoteuudistukseen liittyvän uutisoinnin kohdalla ei ole mahdollista selvittää suoraan, kuinka paljon Aamulehden asenteet Särkänniemeä kohtaan vaikuttivat asiakkaiden käyttäytymiseen ja Särkänniemen näkökulmasta epäonnistuneeseen kesään. On kuitenkin todennäköistä, että negatiivisia puolia paikoin virheellisyyksiinkin asti korostanut uutisointi vaikutti asiakkaiden asenteisiin ja ostokäyttäytymiseen ainakin jonkin verran. Kesän jälkeen pitkään päätöksiä puolusteltuaan toimitusjohtaja Miikka Seppälä syytti itseään hinnoittelun epäonnistumisesta. Aamulehden suhtautuminen Särkänniemeen on kuitenkin tässä tutkimuksessa ilmennyt paikoin tarkoitukselliseksi negatiiviseksi, joten pelkästään Seppälän ja muiden hinnoittelijoiden syyttäminen asiakaskadosta ei liene perusteltua. Delfinaariokeskustelun kohdalla taas etenkin Oikeutta eläimille -yhdistys saa osakseen varsin kriittistä arvottamista. Se on kuitenkin suurimmaksi osaksi melko implisiittistä ja komiikkaa sisältävissä lehtijutuissa vain yksi mahdollinen tulkinta.

Vaikka määrittäviä päätelmiä ei ole tutkimuksen suppeuden vuoksi mahdollista tehdä, tarjoaa tutkimus tutkituille organisaatioille relevanttia tietoa – Aamulehdelle objektiivisuuden ihanteen toteutumisesta ja Särkänniemelle yrityksen asemasta Aamulehden uutisaiheena. Tulokset voivat myös herätellä muita organisaatioita tutkimaan alueellisten ja valtakunnallisten medioiden suhtautumista niiden toimintaan sekä arvioimaan, kuinka perusteltua tietty suhtautuminen on.

LÄHTEET

- Aaltola, Elisa 2004: *Eläinten moraalinen arvo*. Tampere: Vastapaino.
- Bahtin, Mihail 2002: *Francois Rabelais. Keskiajan ja renessanssin nauru*. Helsinki: Like.
- Conrad, Susan & Biber, Douglas 2000: Adverbial marking of stance in speech and writing. – Susan Hunston & Geoff Thompson (toim.), *Evaluation in text. Authorial Stance and the Construction of Discourse* s. 142–175. New York: Oxford University Press.
- Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- Halliday, Michael 1973: *Explorations in the functions of language*. London: Edward Arnold.
- 1997: Linguistics as metaphor. – A. Simon-Vaderbergen, K. Davidse & D. Noël (toim.), *Reconnecting language. Morphology and syntax in functional perspectives* s. 3–38. Amsterdam: John Benjamins.
- 2003: *On language and linguistics*. – Jonathan Webster (toim.) London: Continuum.
- Herlin, Ilona 1998: *Suomen kun*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 712. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hunston, Susan & Thompson, Geoff 2000: Evaluation: An Introduction. – Susan Hunston & Geoff Thompson (toim.), *Evaluation in text. Authorial Stance and the Construction of Discourse* s. 1–27. New York: Oxford University Press.
- Iedema, Rick, Feez, Susan & White Peter 1994: *Media Literacy*. Sydney: Disadvantaged Schools Progra, NSW Department of School Education.
- Jaffe, Alexandra 2009: Introduction: The Sociolinguistics of Stance. – Alexandra Jaffe (toim.), *Stance. Sociolinguistic perspectives* s. 3–28. New York: Oxford University Press.
- JSN 2015 = Julkisen sanan neuvosto: Journalistin ohjeet. – http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/ 11.3.2015.
- Juvonen, Riitta 2007: Suhtautumisen systematiikkaa. – *Virittäjä* 111 (3) s. 431–434.
- 2014: *Kirjoitelma ja tekijän ääni. Kehystämisen yhdyslauseet suomenkielisen ylioppilasaineen dialogisuuden hallinnassa*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. – <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0264-5> 7.4.2015.
- Katajamäki, Heli 2006: Arvottavien merkitysten rakentaminen taloussanomalehden pääkirjoituksissa. – Esa Lehtinen & Nina Niemelä (toim.), *Erikoiskielet ja käännösteoria* s. 97–108. Vaasan yliopiston käännösteorian ja ammattikielten tutkimusryhmän julkaisut nro 33. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- 2007: Kyvykkyyden merkitykset taloussanomalehtien pääkirjoituksissa. – Esa Lehtinen & Nina Niemelä (toim.), *Ikä ja kieli* s. 99–110. Vaasan yliopiston käännösteorian, ammattikielten ja monikielisyyden tutkijaryhmän (VAKKI) julkaisut nro 34. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Kempainen, Jouni K. 2015: Särkänniemen hiljaiset älykkäät – HS:n kuvareportaasi Leevin ja Eeventin maailmasta. – Helsingin Sanomien Kuukausiliite 7.3.2015.
- Kuutti, Heikki 2012: *Mediasanasto*. Jyväskylä: MediaDoc Oy.
- Luukka, Minna-Riitta 2002: M.A.K. Halliday ja systeemifunktionaalinen kielitiede. – Hannele Dufva & Mika Lähteenmäki (toim.), *Kielentutkimuksen klassikoita* s. 89–123. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- 2013: Suhtautumisen teoria. Suomen kielen syventävien opintojen kurssi SKIS304 Teksti- ja diskurssi-analyysi. Jyväskylän yliopisto.

- Manninen, Kirsti 1987: *Ollista Bisquitiin. Ylioppilaslehden pakinat 1913–1968*. Helsinki: Otava.
- Martin, James R. 2000: Beyond exchange: Appraisal systems in English. – Susan Hunston & Geoff Thompson (toim.), *Evaluation in text. Authorial Stance and the Construction of Discourse* s. 142–175. New York: Oxford University Press.
- Martin, James R. & White, Peter R. R. 2005: *The language of evaluation. Appraisal in English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Mikkonen, Inka 2010: "Olen sitä mieltä, että..." Lukiolaisten yleisönosastotekstien rakenne ja argumentointi. *Jyväskylä studies in humanities* 135. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- PS = *Suomen kielen perussanakirja*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Rahtu, Toini 2005: Vilin pilkka. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 282–335. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Sanomalehtien liitto 2015: Suomen 10 suurinta sanomalehteä vuoden levikin mukaan. – http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki/suomen_10_suurinta_sanomalehteä_levikin_mukaan 16.3.2015.
- Shore, Susanna 1986: *Onko suomessa passiivia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2012a: Kieli, kielenkäyttö ja kielenkäytön lajit systeemis-funktionaalisessa teoriassa. – Vesa Heikkinen, Eero Vuottilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genre-analyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 131–157. Helsinki: Gaudeamus.
- 2012b: Systeemis-funktionaalinen teoria tekstien tutkimuksessa. – Vesa Heikkinen, Eero Vuottilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genre-analyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 158–185. Helsinki: Gaudeamus.
- Särkänniemi 2012: *Taskutieto*. Tampere: Tampereen Särkänniemi Oy.
- 2013: *Taskutieto*. Tampere: Tampereen Särkänniemi Oy.
- 2015: Delfinaario. – <http://www.sarkanniemi.fi/fi/elamyspuisto/delfinaario> 27.1.2015.
- Tampereen kaupunki 2014: Kaupunginvaltuusto 26.05.2014. – <http://www.tampere.fi/hallintojatalous/paatoksenteke/kaupunginvaltuusto/aloitelista/proxy.html.stx?diaarinumero=TRE1403998> 16.3.2015.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk> 13.1.2015.
- White, Peter R. R. 2011: Appraisal. – Jan Zienkowski, Jan-Ola Östman & Jef Verschueren (toim.), *Discursive Pragmatics* s. 14–36. Amsterdam: John Benjamins.
- Wiksten Folkeryd, Jenny 2006: *Writing with an attitude. Appraisal and student texts in the school subject of Swedish*. *Studia Linguistica Upsaliensia* 5. Uppsala: Uppsala University.
- Zareff, Janne 2012: *Journalistinen komiikka. Teoreettisia ja käytännöllisiä avauksia*. *Jyväskylä studies in humanities* 189. Jyväskylä: University of Jyväskylä.

Aineistolähteet

- AL 22.1.2013 = Koskinen, Anu Leena 2013: Nelihenkinen perhe kuluttaa Särkänniemessä äkkiä 200 euroa. – *Aamulehti* 22.1.2013.
- AL 18.5.2013 = Vainio, Juha 2013: Veera pistää urosdelfiinien pään pyörälle. – *Aamulehti* 18.5.2013.
- AL 26.5.2013 = Lähde, Antti 2013: Hattaraa ja laitteisiin! – *Aamulehti* 26.5.2013.
- AL 8.6.2013 = Kokko, Saara 2013: Särkänniemen hinnat puhuttavat. – *Aamulehti* 8.6.2013.
- AL 13.6.2013a = Pajunoja, Lauri & Rautanen, Sari 2013: Yksittäislippuja Särkänniemeen turha toivoa. – *Aamulehti* 13.6.2013.
- AL 13.6.2013b = Pajunoja, Lauri & Rautanen, Sari 2013: Linnanmäelle kolmesti Särkänniemen hinnalla. – *Aamulehti* 13.6.2013.
- AL 15.6.2013a = Sihto, Juha 2013: Pilapiirros. – *Aamulehti* 15.6.2013.
- AL 15.6.2013b = Pajunoja, Lauri 2013: Missä Kummola, siellä lippukina. – *Aamulehti* 15.6.2013.
- AL 20.6.2013: Oikaisu. – *Aamulehti* 20.6.2013.
- AL 16.7.2013: Särkänniemen kävijämäärä pienessä laskussa. – *Aamulehti* 16.7.2013.
- AL 12.8.2013 = Isotalo, Mikko 2013: Äitien mukaan imetyksessä ei ole mitään hävettävää. – *Aamulehti* 12.8.2013.
- AL 22.8.2013: Koiramäkeen loppukesällä myös yksittäislipuilla. – *Aamulehti* 22.8.2013.
- AL 2.10.2013 = Viljakainen, Miika 2013: Koiramäki ei saa olla talonpoikaismuseumo. – *Aamulehti* 2.10.2013.
- AL 14.2.2014 = Viljakainen, Miika 2014: Huvipuiston pomo: ”Toivottavasti voitamme ihmiset takaisin”. – *Aamulehti* 14.2.2014.
- AL 28.5.2014a: Valtuustoaloite: Delfinaario pitää lopettaa. – *Aamulehti* 28.5.2014.
- AL 28.5.2014b: Verkon kuumat. – *Aamulehti* 28.5.2014.
- AL 3.6.2014: Verkon kuumat. – *Aamulehti* 3.6.2014.
- AL 6.6.2014a: Verkon kuumat. – *Aamulehti* 6.6.2014.
- AL 6.6.2014b: Poiminta. – *Aamulehti* 6.6.2014.
- AL 20.6.2014a: Veera-delfiinille tulossa vauva lokakuussa. – *Aamulehti* 20.6.2014.
- AL 20.6.2014b: Pirkanmaan pulssi. – *Aamulehti* 20.6.2014.
- AL 13.7.2014 = Kettunen, Niko 2014: Delfiinien pyydystäjät. – *Aamulehti* 13.7.2014.
- AL 15.7.2014 = Ortamo, Simo 2014: Uudet delfiinit maksaisivat paljon. – *Aamulehti* 15.7.2014.
- AL 24.7.2014a: Jälkikirjoitus. – *Aamulehti* 24.7.2014.
- AL 24.7.2014b: Poiminta. – *Aamulehti* 24.7.2014.
- AL 24.7.2014c = Taponen, Aki 2014: Delfinaarion lupa tulee viranomaisen harkintaan. – *Aamulehti* 24.7.2014

- AL 24.7.2014d: Verkon kuumat. – *Aamulehti* 24.7.2014.
- AL 25.7.2014: Poiminta. – *Aamulehti* 25.7.2014.
- AL 26.7.2014 = Nyman, Juhana 2014: Laitekaveri auttaa, kun äiti jänistää. – *Aamulehti* 26.7.2014.
- AL 27.7.2014 = Torvinen, Sari 2014: Delfiini, varo hyvää tarkoittavaa ihmistä. – *Aamulehti* 27.7.2014.
- AL 31.7.2014: Päivän video. – *Aamulehti* 31.7.2014.
- AL 10.8.2014 = Pekkonen, Sanna 2014: Delfiiniteos piti poistaa Keskustorilta. – *Aamulehti* 10.8.2014.
- AL 12.8.2014: Katutaide. – *Aamulehti* 12.8.2014.
- AL 30.8.2014 = Pesonen, Heidi 2014: Särkänniemen Näsi-delfiini kuoli. – *Aamulehti* 30.8.2014.
- AL 31.8.2014a: Poiminta. – *Aamulehti* 31.8.2014.
- AL 31.8.2014b: Näsi-delfiini vietiin Helsinkiin tutkittavaksi. – *Aamulehti* 31.8.2014.
- AL 31.8.2014c = Pesonen, Heidi 2014: Tampere täyttyi ilosta, hiestä ja itsensä voittajista. – *Aamulehti* 31.8.2014.
- AL 3.9.2014: Yle: Näsin luuranko esille museoon Helsingissä. – *Aamulehti* 3.9.2014.
- AL 16.9.2014 = Taponen, Aki 2014: Delfinaarion alasajoa ei ryhdytä selvittämään. – *Aamulehti* 16.9.2014.
- AL 20.9.2014a: Delfinaario on edelleen eläintarha. – *Aamulehti* 20.9.2014.
- AL 20.9.2014b = Pitko, Matti 2014: Kalervon karkkipäivä. – *Aamulehti* 20.9.2014.
- AL 20.9.2014c = Sihto, Juha 2014: Pilapiirros. – *Aamulehti* 20.9.2014.
- AL 21.9.2014: Pirkanmaan pulssi. – *Aamulehti* 21.9.2014.
- AL 22.9.2014 = Pokkinen, Jorma 2014: Soini, Suomen jackpot. – *Aamulehti* 22.9.2014.

LIITE. Juha Sihdon pilapiirroksset.



(AL 15.6.2013a.)



(AL 20.9.2014c.)